

ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΠΟΡΕΙΑ

ΔΡΑΣΗ - ΙΔΕΟΛΟΓΙΑ - ΕΠΙΣΤΗΜΗ

Ετος 5ο - Τεύχος 19

(Ιούλιος - Σεπτέμβριος 1990)

ΣΤΟ ΤΕΥΧΟΣ ΑΥΤΟ:

- * **Κ.Α. Παπαγεωργίου:** Η συνεταιριστική γεωργική επιχείρηση στην κοινοτική ενοποιημένη αγορά 129
 - * **Π. Κολύρη:** Ιδιαιτερότητες και σύγχρονα προβλήματα του Μάνατζμεντ στις Συνεταιριστικές Οργανώσεις και Επιχειρήσεις 141
 - * **Χαρ. Παπαχρίστου:** Χριστιανισμός και δημιουργική συνεργασία 153
 - * **Ν. Κολύμβα:** Το 18ο Διεθνές Συνέδριο του CIRIEC για τις κοινωνικές και συνεταιριστικές επιχειρήσεις μέσα στην Ενιαία Ευρωπαϊκή Αγορά 161
 - * **Θέσεις - Απόψεις** 165
 - * **Οι συνεταιρισμοί ανά τον κόσμο** 171
 - * **Αυτοί που έπλασαν την ιστορία του Συνεργατισμού:**
Μιχαήλ Σ. Θεοφανίδης 177
 - * **Εκείνοι που φεύγουν: Δημήτριος Γ. Στρογγύλης** 181
 - * **Νέα Βιβλία** 182
 - * **Ειδήσεις: Αγροτικές - Συνεταιριστικές** 187
-

**ΤΑ ΚΕΡΔΟΦΟΡΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ
ΤΩΝ ΓΕΩΡΓΙΚΩΝ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΩΝ
ΣΤΟ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ ΣΑΣ**

ΣΕΚΟΒΕ

ΡΟΔΟΠΗ

ΒΙΟΧΥΜ

**Ε.Γ.Σ. ΛΕΣΒΟΥ
Ε.Γ.Σ. ΣΕΡΡΩΝ
Ε.Γ.Σ. ΓΙΑΝΝΙΤΣΩΝ
Ε.Γ.Σ. ΛΑΚΩΝΙΑΣ**

**Α.Ε.Β.Ε. ΚΕΡΚΥΡΑΣ
Ε.Γ.Σ. ΗΛΕΙΑΣ - ΟΛΥΜΠΙΑΣ
Ε.Γ.Σ. ΝΑΞΟΥ
Ε.Γ.Σ. ΤΗΝΟΥ
Σ/σμός ΣΚΟΠΕΛΟΥ**

ΜΙΑ ΤΕΡΑΣΤΙΑ ΠΟΙΚΙΛΙΑ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΥΨΗΛΗΣ ΠΟΙΟΤΗΤΟΣ

- Κονσέρβες
- Κατεψυγμένα Λαχανικά
- Χρυσή Πατάτα
- Τυριά
- Αλλαντικά
- Ελιές
- Ρύζι - Όσπρια
- Τουρσιά
- Λάδια - Πυρηνέλαια
- Χυμοί
- Κρασιά
- Δαμάσκηνα

**ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ
ΓΙΑ ΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ
ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ**

Ελληνική Συνεταιριστική Εταιρία Διανομών - Εξαγωγών και Εισαγωγών Α.Ε.

Ακαδημίας και Γενναδίου 8 Αθήνα 142 τηλ: 36.42.311-13

ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΠΟΡΕΙΑ

ΔΡΑΣΗ - ΙΔΕΟΛΟΓΙΑ - ΕΠΙΣΤΗΜΗ

Ετος 5ο - Τεύχος 19

(Ιούλιος - Σεπτέμβριος 1990)

Η ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΓΕΩΡΓΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΟΤΙΚΗ ΕΝΟΠΟΙΗΜΕΝΗ ΑΓΟΡΑ (*)

Του Κ. Α. ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ
Αναπλ. Καθηγητή
Γεωργικού Παν/μίου Αθηνών

Αν κάποιος ήθελε να συνοψίσει το πλαίσιο μέσα στο οποίο θα βρεθούν οι συνεταιριστικές οργανώσεις και επιχειρήσεις στην ενοποιημένη ευρωπαϊκή αγορά, θα μπορούσε να το περιγράψει ως «πλαίσιο αυξημένου ανταγωνισμού». Σ' ένα τέτοιο πλαίσιο, κάθε ενδιαφερόμενος φροντίζει, έχοντας υπόψη τους «κανόνες του παιχνιδιού», να γνωρίσει τους ανταγωνιστές του και τους πιθανούς συνεργάτες του, να εκτιμήσει τα ισχυρά και τα αδύνατα σημεία τους και, ύστερα από μια ενδοσκόπηση για τη διαπίστωση των δικών του ισχυρών και αδύνατων σημείων, να προχωρήσει στη χάραξη στρατηγικής, που να οδηγεί όχι μόνο στην επιβίωση, αλλά και στην ανάπτυξή του.

Στην Ελλάδα, η συζήτηση για την ανάγκη αυξημένης ανταγωνιστικότητας των συνεταιριστικών οργανώσεων δεν είναι νέα. Διατηρείται τουλάχιστον επί μια 15ετία. Ξεκίνησε μαζί με την προετοιμασία ένταξης της χώρας στην ΕΟΚ (1) και συνεχίστηκε με την εφαρμογή της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής (ΚΑΠ) και στη συνέχεια με την πιο πρόσφατη αναθεώρηση της ΚΑΠ. Ούτε το θέμα απασχολεί μόνο την Ελλάδα ή μόνο τους γεωργικούς συνεταιρισμούς. Σε μια πρόσφατη ομιλία του σε συνάντηση των Φίλων της Συνεταιριστικής Ιδέας στη Βουλή των Κοινοτήτων της Μ. Βρετανίας, ο Albrecht Schone, Πρόεδρος της EURO-COOP, δηλ. της Ένωσης Καταναλωτικών

(*) Εισήγηση στη Διημερίδα Διευθυντικών Στελεχών Συνεταιριστικών Οργανώσεων, που οργάνωσε η ΠΑΣΕΓΕΣ στον Αγ. Μηνά Χαλκίδας (11 - 12 Μαΐου 1990).

Συνεταιρισμών της Ευρώπης, τόνιζε ότι η 27χρονη εμπειρία του στην ανάπτυξη των καταναλωτικών συνεταιρισμών της Ευρώπης, τον οδηγεί στο συμπέρασμα ότι μόνο κάθετα ολοκληρωμένες επιχειρήσεις έχουν μέλλον στη νέα, διευρυμένη αγορά. Επιπλέον, ότι οι αγγλικοί καταναλωτικοί συνεταιρισμοί οφείλουν να διπλασιάσουν τις επενδύσεις τους για να καλύψουν το κενό ανταγωνιστικότητας ⁽²⁾.

Ο Lars Marcus, Πρόεδρος της Διεθνούς Συνεταιριστικής Ένωσης (ICA), του θεματοφύλακα της συνεταιριστικής ιδεολογίας, δεν παύει να επισημαίνει ότι οι συνεταιρισμοί δεν είναι αντίθετοι προς τον ανταγωνισμό, αλλά τον υποστηρίζουν και θέλουν να ζουν μ' αυτόν ⁽³⁾.

Δεν νοούνται βέβαια οι συνεταιρισμοί χωρίς το ιδεολογικό τους περίβλημα, αλλά η σημασία των συνεταιριστικών ιδεών δεν πρέπει να υπερεκτιμάται. Αναφέρει χαρακτηριστικά: «Οι ιδέες καθαυτές ποτέ δεν θα κάνουν τη δουλειά που σεις οφείλετε να κάνετε». Γι' αυτό ειρωνεύεται τις περιπτώσεις που οι υπεύθυνοι των συνεταιρισμών κατατρίβονται με προσφωνήσεις και ευχές για την ανάπτυξη συνεργασίας μεταξύ συνεταιριστικών οργανώσεων, τη στιγμή που οι εκπρόσωποι των ιδιωτικών επιχειρήσεων συνάπτουν επιχειρηματικές συμφωνίες με αποφασιστικότητα και ταχύτητα ⁽⁴⁾.

Στο καινούργιο πλαίσιο ανταγωνισμού που διαγράφεται με την ενοποιημένη αγορά, οι συνεταιρισμοί ασφαλώς δεν εγκαταλείπουν το διουπόστατο χαρακτήρα τους ως οικονομικού και κοινωνικού θεσμού. Η ανωτερότητα του συνεταιριστικού θεσμού και η φιλοδοξία του να προσφέρει κάτι καινούργιο στην ανάπτυξιακή διαδικασία, στηρίζεται ακριβώς στην εισαγωγή εκ μέρους των συνεταιρισμών μιας νέας διάστασης στον αδυσώπητο οικονομικό ανταγωνισμό. Στην εισαγωγή στοιχείων κοινωνικής δικαιοσύνης, αυτενέργειας και υπευθυνότητας των ατόμων, καθώς και φροντίδας για τους άλλους και για τις μέλλουσες γενεές. Αυτά τα πρόσθετα στοιχεία του συνεταιριστικού θεσμού, που είναι οικονομικά και κοινωνικά αναγκαία, έχουν εκτιμηθεί από τρεις μέχρι τώρα ειδικές επιτροπές του Ευρωκοινοβουλίου, που με τις εκθέσεις τους, γνωστές ως εκθέσεις MIHR ⁽⁵⁾, ΑΥΓΕΡΙΝΟΥ ⁽⁶⁾ και TRIVELLI ⁽⁷⁾, προτείνουν τη χρησιμοποίηση των συνεταιρισμών στις διαδικασίες της ανάπτυξης.

Είναι βέβαια γνωστό ότι το Ευρωκοινοβούλιο δεν αποτελεί όργανο διαμόρφωσης πολιτικής. Δεν παύει όμως να επηρεάζει τις εξελίξεις, ιδιαίτερα σε μακροχρόνια βάση και να αποτελεί έναν ευαίσθητο δέκτη των μηνυμάτων της Ευρωπαϊκής κοινωνίας. Άρα μπορεί να συμπεράνει κανείς ότι σηματοδοτεί την πολιτική της Κοινότητας στο μέλλον.

Από ελληνικής πλευράς, ένα από τα σημεία που χρειάζεται να οριοθετηθούν είναι οι έννοιες της οικονομικής και της κοινωνικής διάστασης των συνεταιρισμών ⁽⁸⁾, γιατί σε ορισμένες πτυχές τους επικρατεί σύγχυση. Χρειάζεται να αναγνωρισθεί ότι οι συνεταιρισμοί στον οικονομικό στίβο αποτελούν όχι μόνο τα μέσα άμυνας αλλά και επίθεσης έναντι των ανταγωνιστών τους, για την προστασία των συμφερόντων των μελών τους, πράγμα που σημαίνει ότι κατορθώνουν, επειδή δεν αποτελούν κερδοσκοπικούς φορείς, να λειτουργούν με ανταγωνιστικό κόστος, ώστε να δημιουργούν

οφέλη για τα μέλη τους, χωρίς να επιβαρύνουν το κοινωνικό σύνολο.

Χρειάζεται επίσης να γίνει δεκτό, ότι η κοινωνική διάσταση των συνεταιρισμών είναι ενσωματωμένη στους λειτουργικούς τους κανόνες, που διαφέρουν από τους κανόνες όλων των άλλων μορφών οικονομικής επιχείρησης. Εισάγοντας το στοιχείο της δημοκρατίας στην οικονομική ζωή, καθώς και την αυτενέργεια, την υπευθυνότητα, την αλληλεγγύη και τη δίκαιη διανομή των πλεονασμάτων, συντελούν στη δημιουργία μιας περισσότερο ανθρώπινης κοινωνίας διαμέσου της οικονομικής δραστηριότητας. Όσο και αν οι συνεταιρισμοί είναι ευαίσθητοι έναντι των κοινωνικών προβλημάτων, δεν μπορούν εν τούτοις να θεωρηθούν ως φορείς άσκησης κοινωνικής πολιτικής.

Ειδικότερα στο Κοινοτικό πλαίσιο του οξυμένου ανταγωνισμού, κάθε ενέργεια των συνεταιρισμών που περιορίζει την ανταγωνιστικότητά τους, από οικονομική άποψη, ισοδυναμεί με ενέργεια αποδυνάμωσης μέχρι και αυτοκατάργησης.

Ύστερα από τις διευκρινιστικές αυτές παρατηρήσεις, μπορεί να γίνει μια διερεύνηση των επιμέρους στοιχείων του οικονομικού περιβάλλοντος της Ενωμένης Ευρώπης.

α) Οι Ανταγωνιστές

Κύριοι ανταγωνιστές των συνεταιρισμών, τόσο στον εθνικό όσο και στον Ευρωπαϊκό χώρο, αποτελούν και θα αποτελούν οι ιδιωτικές επιχειρήσεις και κυρίως οι μεγάλες εθνικές ή πολυεθνικές επιχειρήσεις. Οι επιχειρήσεις αυτές στηρίζουν την επιτυχία τους στην αξιοποίηση των πλεονεκτημάτων του μεγάλου μεγέθους, μερικά από τα οποία είναι:

- * Η διαπραγματευτική δύναμη ως αγοραστών ή ως πωλητών, αφού επειδή ελέγχουν σημαντικές ποσότητες, είναι σε θέση να επηρεάζουν τις τιμές και να πετυχαίνουν συμφέροντες γι' αυτές όρους.
- * Οι οικονομίες κλίμακος, που συνήθως είναι θετικές και συμβαδίζουν με το μέγεθος. Δηλαδή όσο αυξάνει το μέγεθος τόσο μικραίνει το κατά μονάδα κόστος.
- * Η δυνατότητα χρησιμοποίησης του αναγκαίου για κάθε εργασία επιπέδου προσωπικού, στον απόλυτα αναγκαίο αριθμό και για την απόλυτα αναγκαία διάρκεια, με την ανάλογη αμοιβή.
- * Η εγκατάσταση ή η παρουσία μόνο στα σημεία εκείνα που κρίνεται ότι δημιουργούν κέρδη.
- * Η χρησιμοποίηση σύγχρονου εξοπλισμού σε όλες τις φάσεις της παραγωγικής διαδικασίας και στο μάνατζμεντ.
- * Η δυνατότητα διαφοροποίησης της τιμολογιακής πολιτικής για τη διατήρηση αγορών ή για την κατάκτηση νέων.
- * Η δυνατότητα προβολής των προϊόντων τους με χαμηλό κατά μονάδα κόστος λόγω των μεγάλων ποσοτήτων που διακινούν.
- * Η εφαρμογή σύγχρονων μεθόδων μάνατζμεντ, από μάνατζερς υψηλού επιπέδου, φυσικά με πολύ υψηλές αμοιβές.

Οι Κοινοτικοί κανόνες δεν παρεμποδίζουν την ύπαρξη και δραστηριοποίηση μεγάλων βιομηχανικών ή εμπορικών επιχειρήσεων, εκτός από τις περιπτώσεις που γίνεται κατάχρηση των κανόνων του ανταγωνισμού.

Στο σημείο αυτό είναι χρήσιμο να αναφερθεί, ότι, με τον Κοινοτικό Κανονισμό 26 του 1962, έχουν εξαφραθεί από τους κανόνες περί ανταγωνισμού οι δραστηριότητες των συνεταιριστικών οργανώσεων, που εκδηλώνονται στα πλαίσια μίας χώρας - μέλους και αφορούν την παραγωγή, πώληση, αποθήκευση ή επεξεργασία γεωργικών προϊόντων, εφόσον δεν παραβιάζονται οι στόχοι της Κ.Α.Π. Έτσι ακόμη και η κατάκτηση δεσπόζουσας θέσης στην αγορά εκ μέρους των συνεταιριστικών οργανώσεων, δεν θεωρείται ότι παραβιάζει τους κανόνες ανταγωνισμού.

Με τα σοβαρά πλεονεκτήματα που διαθέτουν οι μεγάλες επιχειρήσεις - ανταγωνιστές των συνεταιρισμών είναι επόμενο να επιδιώκουν συνεχή διεύρυνση του χώρου δράσης τους τόσο από πλευράς γεωγραφικής όσο και από πλευράς αντικειμένων. Οι εξαγορές επιχειρήσεων που έχουν πραγματοποιηθεί ή που συζητούνται και στην Ελλάδα δείχνουν τη διαμορφούμενη τάση συγκέντρωσης.

β) Οι Ανταγωνιστές - Συναγωνιστές

Μια άλλη κατηγορία επιχειρήσεων, που μπορούν να είναι είτε ανταγωνιστικές είτε συναγωνιστικές προς τις ελληνικές συνεταιριστικές επιχειρήσεις, είναι οι συνεταιριστικές επιχειρήσεις των άλλων χωρών της Κοινότητας. Υπακούοντας στους σκοπούς ίδρυσής τους, οι συνεταιριστικές επιχειρήσεις μεριμνούν για την προστασία των συμφερόντων των μελών τους και πετυχαίνουν αυτόν το στόχο φροντίζοντας να έχουν τις καλύτερες δυνατός επιδόσεις σε σύγκριση με τους ανταγωνιστές τους. Οι γεωργικοί συνεταιρισμοί στην Κοινότητα αποτελούν μια τεράστια δύναμη από οικονομική άποψη. Στις 12 χώρες - μέλη λειτουργούν 48.000 συνεταιρισμοί με 12 εκατομμύρια μέλη και με προσωπικό αποτελούμενο από 700.000 άτομα. Η συντριπτική πλειοψηφία των γεωργών όλων των χωρών - μελών είναι μέλη συνεταιρισμών. Μέσω των συνεταιρισμών διοχετεύεται στους παραγωγούς πάνω από το 50% των εισροών και οι συνεταιρισμοί συγκεντρώνουν, αποθηκεύουν, επεξεργάζονται ή πωλούν πάνω από το 60% της γεωργικής παραγωγής⁽⁹⁾.

Χρειάζεται μια περισσότερο προσεκτική εξέταση του θέματος των ευρωπαϊκών συνεταιρισμών, πρώτον διότι αποτελούν ομοειδείς επιχειρήσεις οι οποίες δυνητικά μπορούν να λειτουργήσουν ως συναγωνιστές και δεύτερον, διότι από την εμπειρία τους μπορούν να αντληθούν χρήσιμα διδάγματα.

Ο εντονος ανταγωνισμός στον ευρωπαϊκό χώρο δεν αποτελεί καινούργιο στοιχείο. Γι'αυτό και η ανάγκη απόκτησης όλων των χαρακτηριστικών των επιτυχημένων επιχειρήσεων έχει από πολλού αποτελέσει το στόχο των συνεταιριστικών επιχειρήσεων. Όπως αναφέρει πάλι ο Lars Marcus, ο Σουηδός Πρόεδρος της Διεθνούς Συνεταιριστικής Ένωσης, «παρότι είναι ελκυστική η ιδέα κατάργησης του ανταγωνισμού, ο μόνος αποδεκτός τρόπος είναι να είναι κανείς ο καλύτερος»⁽⁹⁾.

Ο τρόπος που ακολούθησαν οι συνεταιρισμοί στις επιμέρους χώρες για να γίνουν «οι καλύτεροι» δεν διαφέρει από τον τρόπο που ακολουθούν οι ιδιωτικές επιχειρήσεις. Δηλαδή η συγκέντρωση και ο εκσυγχρονισμός. Η συγκέντρωση επιτεύχθηκε με συγχωνεύσεις συνεταιρισμών ή με συσσώρευση των οικονομικών δραστηριοτήτων σε ανωτέρου βαθμού οργανώσεις. Με εξαίρεση τη Μ. Βρετανία, όπου οι γεωργικοί συνεταιρισμοί δεν παρουσιάζουν ιδιαίτερη ανάπτυξη, ο αριθμός των συνεταιρισμών παρουσιάζει συνεχή καθοδική πορεία, ενώ ο όγκος των δραστηριοτήτων συνεχώς αυξάνει (¹⁰).

Στη Γερμανία, στην Ολλανδία και στη Δανία ο αριθμός των συνεταιρισμών μειώνεται και ισχυροποιούνται οι κεντρικές οργανώσεις που έχουν περισσότερο εξειδικευμένα αντικείμενα. Ειδικότερα στη Δανία, οι εθνικού επιπέδου συνεταιριστικές οργανώσεις συνεργάζονται στον εξαγωγικό τομέα και με μεγάλες ιδιωτικές ομοειδείς επιχειρήσεις προς αμοιβαίο όφελος και επίτευξη αυξημένης ανταγωνιστικότητας. Στο Βέλγιο η μεγέθυνση στα γαλακτοκομεία πραγματοποιήθηκε με συγχωνεύσεις και με εξαγορά ιδιωτικών επιχειρήσεων. Στην περίπτωση των πιστωτικών συνεταιρισμών πραγματοποιήθηκαν λειτουργικές συγχωνεύσεις με διατήρηση όμως και ενδυνάμωση των περιφερειακών σημείων.

Η περίπτωση της Ιρλανδίας παρουσιάζει ιδιαίτερο ενδιαφέρον (¹¹). Ο κύριος προσανατολισμός της γεωργίας της χώρας αυτής είναι η κτηνοτροφία, η δε γαλακτοπαραγωγή έχει ιδιαίτερη σημασία. Η ανάγκη διεύρυνσης της ανταγωνιστικότητας με την προοπτική ένταξης της χώρας στην ΕΟΚ – που πραγματοποιήθηκε το 1973 – οδήγησε τους συνεταιρισμούς στην κατάσχεση ενός προγράμματος ενθάρρυνσης των εθελοντικών συγχωνεύσεων για τη δημιουργία μεγάλων και ανταγωνιστικών, σε κοινοτικό επίπεδο, εργοστασίων γάλακτος. Οι πάνω από 200 γαλακτοκομικοί συνεταιρισμοί των αρχών της δεκαετίας του 1960 μειώθηκαν σε 45 το 1983 (¹²). Ταυτόχρονα ο κύκλος εργασιών πολλαπλασιάστηκε. Όλα κινήθηκαν σύμφωνα με το σχεδιασμό εκτός από ένα σημείο: Με τη δημιουργία ενός συνεταιρισμού στη θέση πολλών άλλων, οι αποστάσεις των μελών από την έδρα του συνεταιρισμού μεγάλωσαν, οι επαφές λιγόστεψαν και στα μέλη δημιουργήθηκε αίσθηση αποξένωσης. Για τη διόρθωση του σοβαρού προβλήματος που προέκυψε, αποφασίστηκε να ιδρυθούν παραρτήματα στις θέσεις που προϋπήρχαν συνεταιρισμοί, οπότε το τελικό αποτέλεσμα ισοδυναμούσε με συγκέντρωση των οικονομικών δραστηριοτήτων σε ολιγάριθμα κεντρικά σημεία. Έτσι, η ίδια η δυναμική του συνεταιριστικού θεσμού, οδήγησε στο συνδυασμό της συγκέντρωσης των οικονομικών δραστηριοτήτων με την αποκέντρωση που εξυπηρετεί τις συμμετοχικές διαδικασίες.

Ανάλογος και ίσως ευρύτερος είναι ο προβληματισμός που υπάρχει στη Δανία (¹³), όπου οι συνεταιρισμοί επεξεργασίας και εμπορίας γεωργικών προϊόντων έχουν κατακτήσει δεσπόζουσα θέση, και όπου συζητείται, ως ενδεχόμενο, να παραμείνει τελικά μόνο ένας εθνικού επιπέδου συνεταιρισμός σε κάθε κλάδο.

Τα κύρια προβλήματα που ανακύπτουν στις περιπτώσεις αυτές αφορούν στην αποδυνάμωση του ρόλου των μελών και των εκπροσώπων τους στη διοίκηση, με παράλληλη ενδυνάμωση του ρόλου των μάντζερς. Οι τελευ-

ταίοι, έχοντας τη νοοτροπία των μάνατζερς των ιδιωτικών επιχειρήσεων, έχουν την τάση να αγνοούν το συνεταιριστικό χαρακτήρα και να αποστασιοποιούν την οργάνωση από τα μέλη. Ανάλογα ερωτηματικά έχουν διατυπωθεί και για μεγάλες συνεταιριστικές επιχειρήσεις της Γερμανίας, με κατακλείδα το ερώτημα κατά πόσο η οικονομική επιτυχία έναντι των ανταγωνιστών δεν υποσκάπτεται από μια εσωτερική διάβρωση του θεσμού.

Ακραίες περιπτώσεις, όπως αυτές, δεν πρέπει να θεωρηθεί ότι χαρακτηρίζουν τον Ευρωπαϊκό χώρο, όπου η συσπείρωση των συνεταιριστικών δραστηριοτήτων έχει σημαντικά προχωρήσει με κάποια ισορροπία μεταξύ οικονομικής επιτυχίας και διατήρησης του ελέγχου από τα μέλη. Η οικονομική συγκέντρωση έχει όμως προχωρήσει για την αύξηση της ανταγωνιστικότητας. Έτσι:

- Στην Ολλανδία, ανάμεσα στις 200 μεγαλύτερες επιχειρήσεις της χώρας, από απόψεως κύκλου εργασιών, οι 18 είναι συνεταιριστικές.
- Στη Γαλλία, το 70% του κύκλου εργασιών των συνεταιρισμών το συγκεντρώνουν 250 οργανώσεις σε σύνολο 4.000.
- Στη Γερμανία, από τους 8.000 συνεταιρισμούς, οι 61 καλύπτουν το 45% του κύκλου εργασιών.

Τα παραδείγματα αυτά και αρκετά άλλα δείχνουν ότι οι συνεταιριστικές οργανώσεις χρησιμοποιούν το δικό τους τρόπο της συνένωσης ή της συνεργασίας των πολλών μικρών για να εξασφαλίσουν τα πλεονεκτήματα του μεγάλου οικονομικού μεγέθους και να ανταγωνισθούν, με ίσους όρους, τις μεγάλες ιδιωτικές επιχειρήσεις. Ακριβώς δε, το γεγονός ότι προασπίζουν τα συμφέροντα των πολλών και μικρών οικονομικών μονάδων, προβάλλει την κοινωνική σημασία που έχει η επίτευξη του στόχου τους, η οποία – επίτευξη του στόχου – δεν αποτελεί ουτοπία, αν ληφθεί υπόψη ότι σε ορισμένες χώρες έχουν κατορθώσει να συρρικνώσουν το ρόλο των πολυεθνικών επιχειρήσεων [Σουηδία, Δανία ⁽¹³⁾]. Στον ανταγωνισμό τους προς τις μεγάλες ιδιωτικές επιχειρήσεις, οι συνεταιριστικές διαθέτουν ορισμένα πλεονεκτήματα αλλά έχουν και αδυναμίες.

Εφόσον έχουν συνειδητά μέλη, τα οποία κατανοούν ότι εξυπηρετούν τα δικά τους συμφέροντα με τη συνεργασία τους με το συνεταιρισμό, μειώνουν τον παράγοντα της αβεβαιότητας για την οργάνωσή τους, η οποία αποκτά τη δυνατότητα σύναψης μακροχρόνιων συμβάσεων με ακόμη ευνοϊκότερους όρους. Στο πλεονέκτημα αυτό των συνεταιριστικών επιχειρήσεων, οι ιδιωτικές αντιπαρατάσσουν τα συμφωνητικά καλλιέργειας, με τα οποία επιδιώκουν να αποκτήσουν προσβάσεις και στην πρωτογενή παραγωγή και να πετύχουν την κάθετη ολοκλήρωση που προσφέρεται περισσότερο για τους συνεταιρισμούς από τη φύση τους.

Εξασφαλίζοντας περισσότερη σταθερότητα, αναφορικά με τις ποσότητες που διαχειρίζονται, οι συνεταιριστικές επιχειρήσεις έχουν επίσης τη δυνατότητα να αξιοποιούν με περισσότερο οικονομικό τρόπο τις αναγκαίες εγκαταστάσεις και να μειώνουν το αντίστοιχο κόστος.

Από την άλλη πλευρά, στους παράγοντες που μειώνουν την ανταγωνιστικότητα των συνεταιριστικών επιχειρήσεων μπορούν να αναφερθούν, κυρίως,

η πρόσδεσή τους με τα σημεία στα οποία δραστηριοποιούνται τα μέλη τους και η συχνά μειωμένη επιχειρηματική ικανότητα των διοικήσεών τους. Παρά το γεγονός ότι δεν λείπουν οι περιπτώσεις κατά τις οποίες καλούνται να βοηθήσουν στη διοίκηση των συνεταιριστικών επιχειρήσεων και άτομα που δεν είναι μέλη [π.χ. στη Γερμανία ή στην Ολλανδία (¹⁴)], κατά κανόνα οι διοικήσεις αποτελούνται από μέλη, που δεν είναι, κατ' ανάγκη, γεννημένοι επιχειρηματίες.

Ως προς τα υπόλοιπα στοιχεία που συντελούν στη διαμόρφωση αυξημένης ανταγωνιστικότητας, οι συνεταιριστικές επιχειρήσεις δεν υστερούν έναντι των ιδιωτικών. Κατά κανόνα δεν υστερούν και στα θέματα του προσωπικού. Παρότι οι συνεταιρισμοί είναι διαφορετικοί ως εργοδότες και διατηρούν διαφορετικές σχέσεις με το προσωπικό τους, δεν δεσμεύονται με σχέσεις μονιμότητας με το προσωπικό.

Μέχρι τώρα, οι ευρωπαϊκές συνεταιριστικές επιχειρήσεις έχουν κατορθώσει να καταλάβουν σημαίνουσες θέσεις στις οικονομίες των επιμέρους χωρών.

Έχουν όμως επίσης φροντίσει να δημιουργήσουν και μια αντίρροπη δύναμη προς τις πολυεθνικές εταιρείες, με την αντίστοιχη δημιουργία πολυεθνικών συνεταιρισμών (¹⁵) για τις ασφαλιστικές και τις τραπεζικές εργασίες (ICIF, INGEBA), για τα πετρελαιοειδή (ICPA), για τα λιπάσματα (CF, FERTRADE), κτλ. Αυτές οι πρωτοβουλίες καλύπτουν ορισμένους μόνο τομείς.

Στα πλαίσια της ενοποιημένης Ευρώπης, όπου ο οικονομικός χώρος γίνεται ενιαίος, είναι προφανές ότι οι ισχυρές ιδιωτικές επιχειρήσεις των επιμέρους χωρών, καθώς και οι πολυεθνικές επιχειρήσεις, θα φροντίσουν να διευρύνουν, σε έκταση και να μεγεθύνουν τη δράση τους. Οι συνεταιριστικές οργανώσεις δεν αδιαφορούν μπροστά σ' αυτή την προοπτική. Σε ορισμένους τομείς έχουν ήδη ξεκινήσει υπερεθνικές συνεργασίες μεταξύ συνεταιριστικών επιχειρήσεων. Τα πιο πρόσφατα δείγματα αναφέρονται στη συνεργασία μεταξύ της Γερμανικής Συνεταιριστικής Τράπεζας με τις Ισπανικές Αγροτικές Τράπεζες και στη συμφωνία τους να ιδρύσουν νέο φορέα συνεταιριστικής πίστης στην Ισπανία, καθώς και στη συνεργασία μεταξύ Ιταλικής ασφαλιστικής εταιρείας των συνεταιρισμών με το γνωστό συνεταιρισμό του Μοντραγκόν της περιοχής των Βάσκων της Ισπανίας, για τη δημιουργία μιας νέας ασφαλιστικής εταιρείας στην Ισπανία (¹⁶).

(γ) Ελληνικές Συνεταιριστικές Επιχειρήσεις

Μετά τη σκιαγράφηση των γενικών χαρακτηριστικών και των τάσεων που παρατηρούνται στον ευρωπαϊκό χώρο, είναι χρήσιμο να επιχειρηθεί μια συνοπτική αναφορά στις ελληνικές συνεταιριστικές επιχειρήσεις και στα θέματα που σχετίζονται με το ρόλο τους στην ενοποιημένη αγορά της Ευρώπης. Επειδή το πλαίσιο ανταγωνισμού θα είναι ενιαίο, είναι επόμενο οι επιχειρήσεις που υπολείπονται περισσότερο να αντιμετωπίσουν και τις περισσότερες δυσκολίες. Αυτό ισχύει, στην προκείμενη περίπτωση, για τους ελληνικούς συνεταιρισμούς.

Χωρίς αισθήματα πανικού – γιατί ο πανικός είναι κακός σύμβουλος – αλλά

και χωρίς αναπιολόγητη αισιοδοξία – αφού θαύματα δεν γίνονται – είναι ανάγκη να γίνει μια ψύχραιμη αξιολόγηση της σημερινής κατάστασης των συνεταιρισμών και κυρίως μια εκτίμηση, σε γενικές γραμμές, των ισχυρών και αδύνατων σημείων τους. Η αναφορά στη συνέχεια σε ορισμένα από αυτά δεν δείχνει την αξιολογική τους θέση ούτε επιδιώκει να είναι εξαντλητική.

Στα ισχυρά σημεία των συνεταιρισμών κατατάσσονται:

1. Το πυκνό δίκτυο των συνεταιρισμών και η άμεση επαφή που εξασφαλίζουν με τους αγρότες.
2. Ο ικανοποιητικός βαθμός συγκέντρωσης των οικονομικών δραστηριοτήτων στις δευτεροβάθμιες και τριτοβάθμιες – κάθε νομικής μορφής – οργανώσεις.
3. Οι σοβαρές εγκαταστάσεις υποστήριξης ορισμένων συνεταιριστικών δραστηριοτήτων.
4. Η επικρατούσα θέση στη διαχείριση βασικών εφοδίων, όπως τα λιπάσματα και τα κτηνοτροφικά δημητριακά, και η ικανοποιητική θέση στη διαχείριση μερικών προϊόντων.
5. Το υπηρεσιακό δίκτυο που είναι σε θέση να διεκπεραιώνει τη διαχείριση μεγάλων ποσοτήτων προϊόντων και εφοδίων.

Στα αδύνατα σημεία μπορούν να περιληφθούν:

1. Η γενικά κακή οικονομική κατάστασή τους, που σε ορισμένες περιπτώσεις έχει δημιουργήσει αδιέξοδα.
2. Η περιορισμένη συνειδητοποίηση του νοήματος της συνεταιριστικής δράσης εκ μέρους των ίδιων των μελών των συνεταιρισμών.
3. Η παρανόηση της κοινωνικής διάστασης του συνεταιριστικού θεσμού και η υιοθέτηση της εντύπωσης ότι οι συνεταιρισμοί αποτελούν φορείς άσκησης κοινωνικής πολιτικής.
4. Ο εθισμός και η προσδοκία παρέμβασης του Κράτους για την αντιμετώπιση των προβλημάτων.
5. Η διόγκωση του ενδιαφέροντος για το «ποιός» διοικεί το συνεταιρισμό αντί του «πώς» διοικείται ο συνεταιρισμός, με φανερή ή λανθάνουσα την εσωτερική διαίρεση των μελών.
6. Ο εθισμός σε εργολαβικές εργασίες ρουτίνας και η παραμέληση πρωτοβουλιών ευθύνης και επιχειρηματικού κινδύνου, με ανάλογη αντανάκλαση στη στελέχωσή τους.
7. Η περιορισμένη, σε έκταση και συνέπεια, συνεργασία μεταξύ συνεταιριστικών οργανώσεων.
8. Το ακαταστάλακτο θεσμικό πλαίσιο.

Η γενική εικόνα που προκύπτει από την αντιπαράθεση των ισχυρών και των αδύνατων σημείων είναι ο μεγάλος όγκος και η ισχυρή δύναμη, χαρακτηριστικά που δεν είναι ενθαρρυντικά σε συνθήκες αυξημένου ανταγωνισμού. Όμως, ορισμένα τουλάχιστον από τα αδύνατα σημεία είναι αντιστρέ-

πτά, εφόσον ακολουθηθεί μια στρατηγική αναπροσαρμογής με τη συνεργασία και τη συναίνεση των συνεταιριστικών δυνάμεων και των δυνάμεων που βρίσκονται έξω από τους συνεταιρισμούς και έχουν τη δύναμη να τους επηρεάζουν (δηλ. κυρίως, Κυβέρνηση και κομματικοί σχηματισμοί).

Με την προϋπόθεση ότι συγκλίνουν οι απόψεις για μια στρατηγική ενδυνάμωσης των συνεταιρισμών του αγροτικού χώρου για λόγους ευρύτερους κοινωνικούς και όχι μόνο στενά οικονομικούς, μπορούν οι συνεταιρισμοί να υπολογίζουν και σε ισότιμη, ή περίπου ισότιμη, συνεργασία με τους συνεταιρισμούς άλλων χωρών, προς αμοιβαίο όφελος.

(δ) Σχήματα ευρωπαϊκής συνεργασίας

Οποιαδήποτε συνεργασία μεταξύ ατόμων ή μεταξύ νομικών προσώπων πραγματοποιείται όταν οι συμβαλλόμενοι διαβλέπουν οφέλη, καθένα από τη δική του σκοπιά.

Με δεδομένο ότι ο εθνικός χώρος καθίσταται περιορισμένος, αλλά και ανταγωνιστικά αβέβαιος στα πλαίσια της ενοποιημένης αγοράς, τόσο οι ιδιωτικοί όσο και οι συνεταιριστικοί φορείς αναζήτησαν και αναζητούν τρόπους και αντίστοιχους φορείς για τη συνεργασία τους.

Οι διαφορές που μέχρι σήμερα υπάρχουν στις νομοθεσίες των επιμέρους χωρών της ΕΟΚ περιόρισαν τις συνεργασίες σε φορείς που λόγω του μεγέθους τους είχαν τη δυνατότητα να ξεπεράσουν τα εμπόδια των νομικών κανόνων.

Το πρώτο σχήμα διακρατικής οικονομικής συνεργασίας που θεσπίστηκε από την Κοινότητα και το μόνο που είναι διαθέσιμο σήμερα για το σκοπό αυτό είναι ο «Ευρωπαϊκός Όμιλος Οικονομικού Σκοπού»⁽¹⁷⁾ που υιοθετήθηκε το 1985 και άρχισε να ισχύει από την 1η Ιουλίου 1989.

Το δεύτερο σχήμα που βαδίζει προς την ολοκλήρωσή του είναι η Ευρωπαϊκή Ανώνυμη Εταιρεία και εκτιμάται ότι το τρίτο θα είναι ο Ευρωπαϊκός Συνεταιρισμός.

Ο Ευρωπαϊκός Όμιλος Οικονομικού Σκοπού (ΕΟΟΣ), πρέπει να αποτελείται από δυο τουλάχιστον φυσικά ή νομικά πρόσωπα. «Κάθε μέλος έχει μια ή περισσότερες ψήφους αλλά κανένα μέλος δεν θα έχει την πλειοψηφία». «Σκοπός του ΕΟΟΣ είναι η διευκόλυνση ή ανάπτυξη της οικονομικής δραστηριότητας των μελών του, καθώς και η βελτίωση ή η αύξηση των κερδών από τη δραστηριότητα αυτή και όχι η πραγματοποίηση δικών του κερδών».

«Τα κέρδη κατανέμονται μεταξύ των μελών κατά την αναλογία που προβλέπεται στη σύμβαση, ή αν δεν υπάρχει σχετική ρύθμιση, κατ' ισομοιρία». «Τα μέλη του Ομίλου ευθύνονται αλληλεγγύως και απεριορίστως για τα πάσης φύσεως χρέη του».

«Για τα κέρδη που προκύπτουν από τη δραστηριότητα του Ομίλου φορολογούνται μόνο τα μέλη του»⁽¹⁸⁾.

Είναι φανερό ότι ελλείπει άλλου περισσότερο εξειδικευμένου πλαισίου για τους συνεταιρισμούς, ο Όμιλος μπορεί να χρησιμοποιηθεί. Μέχρι τις αρχές Φεβρουαρίου 1990 είχαν συσταθεί στην Κοινότητα 59 Ευρωπαϊκοί Όμιλοι, πολλοί από τους οποίους αφορούσαν στην εμπορία κρέατος.

Από όσα είναι μέχρι τώρα γνωστά για την προετοιμασία θεσμοθέτησης του Ευρωπαϊκού Συνεταιρισμού, οι κατευθύνσεις που εξετάζονται είναι:

- Να θεσμοθετηθεί ένα πλαίσιο καταστατικού που να ισχύει για όλες τις μορφές συνεταιρισμών (γεωργικούς, καταναλωτικούς, βιοτεχνικούς, βιομηχανικούς, οικοδομικούς κλπ.).
- Να διασφαλίζει ελευθερία καταστατικών ρυθμίσεων στους επί μέρους συνεταιρισμούς, με κοινό στοιχείο την τήρηση των συνεταιριστικών αρχών.
- Η είσοδος στο συνεταιρισμό να είναι ελεύθερη, χωρίς αυτό να αποτελεί απόλυτο δικαίωμα του ενδιαφερομένου. Στόχος είναι να γίνονται σεβαστές οι ιδιαιτερότητες των μελών αλλά και η προστασία του συνεταιρισμού από τις εξωτερικές επιδράσεις. Ιδιαίτερη σημασία αποδίδεται στην εσωτερική αρμονία του συνεταιρισμού.
- Στα μέλη διασφαλίζονται ίσα δικαιώματα και υποχρεώσεις.
- Η διανομή των πλεονασμάτων να είναι ανάλογη με το ύψος των συναλλαγών και φορολογικά τα πλεονάσματα να θεωρούνται ως διορθωτικό ποσό και όχι ως φορολογητέα κέρδη.

Ας σημειωθεί ότι εξακολουθούν να προβάλλονται διαφορετικές απόψεις για το είδος των ρυθμίσεων που χρειάζεται να θεσμοθετηθούν και ότι εγείρονται και ερωτηματικά από ορισμένες πλευρές για τη σκοπιμότητα θέσπισης ενός ενιαίου πλαισίου Ευρωπαϊκού Συνεταιρισμού.

Συμπερασματικές Παρατηρήσεις:

Από όσα αναφέρθηκαν στα προηγούμενα συνάγεται ότι η προοπτική της Ευρωπαϊκής ενοποίησης συνεπάγεται όξυνση του ανταγωνισμού, που μπορεί να αντιμετωπισθεί με μεγαλύτερη λειτουργική αποτελεσματικότητα. Οι νέες συνθήκες που θα προκύψουν, δημιουργούν νέες απαιτήσεις και νέες υποχρεώσεις που είναι επόμενο να συνοδεύονται από ανησυχίες και ερωτηματικά, ιδίως για όσους χρειάζονται να καλύψουν μεγαλύτερη απόσταση προς το στόχο κατάκτησης της ανταγωνιστικότητας. Αυτές όμως οι μεταβολές λειτουργούν συχνά και ως σωτήρια κινητήρια δύναμη για διόρθωση των «κακώς κειμένων» και για αξιοποίηση των συγκριτικών πλεονεκτημάτων.

Οι συνεταιρισμοί, που σε όλον τον κόσμο έχουν αποδειχθεί πολύτιμοι και αποτελεσματικοί φορείς οικονομικής και κοινωνικής προόδου, στηρίζουν τη δύναμή τους στη δύναμη της συνεργασίας. Ίσως τώρα είναι η στιγμή να ξεπεράσουν σε κάθε τομέα τα εθνικά τους σύνορα μαζί με τους λαούς που το έχουν αποφασίσει.

Οι ελληνικές γεωργικές συνεταιριστικές επιχειρήσεις έχουν ένα πρόσθετο χρέος. Σε όσο το δυνατό συντομότερο χρόνο, οφείλουν να επουλώσουν τις πληγές τους, με την αναγκαία στη φάση αυτή βοήθεια της Πολιτείας, για να μπορέσουν να σταθούν ως ισότιμοι εταίροι με τους άλλους Ευρωπαίους ομολόγους τους για να επωφεληθούν από τη δύναμη της συνεργασίας μαζί τους. Προοπτική υπάρχει όταν εμείς είμαστε αποφασισμένοι να τη δημιουργήσουμε.

Αναφορές στη Βιβλιογραφία:

1. ΠΑΣΣΕΓΕΣ, Συνέδριο ενημερώσεως σε θέματα ΕΟΚ - Γεωργικός τομέας, Αθήνα, 1978.
2. ICA, ICA News, 2/1989
3. MARCUS, L., Ιδεολογία και δραστηριότητα. Οι Καταναλωτικοί Συνεταιρισμοί στη Σουηδία, «Συνεταιριστική Πορεία», τ. 3/1986.
4. MARCUS, L., Προβληματισμοί για το μέλλον των συνεταιρισμών, «Συνεταιριστική Πορεία», τ. 16/1989.
5. MIHR, K.H., Draft report on the cooperative movement in the European Community, European Parliament, Committee on Economic and Monetary Affairs, 19.4.1982.
6. ΑΥΓΕΡΙΝΟΣ, Π., Σχέδιο έκθεσης σχετικά με τη συμβολή των συνεταιρισμών στην περιφερειακή ανάπτυξη, Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, Επιτροπή Περιφερειακής Πολιτικής και Χωροταξίας, 10.12.1985.
7. TRIVELLI, R., Report on cooperatives and the cooperative movement in development policy, European Parliament, Committee on Development and Cooperation, 4.10.1988.
8. ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ, Κ.Λ., «Η έννοια της κοινωνικής διάστασης των συνεταιρισμών», «Συνεταιριστική Πορεία», τ. 16/1989.
9. COGESA, The agricultural and fisheries cooperatives in the E C, Brussels. Sept. 1987.
10. COGESA, the Agricultural and fisheries cooperatives in the E C, Brussels 1983.
11. ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ, Κ.Λ., Οι γεωργικοί συνεταιρισμοί στις 12 χώρες της ΕΟΚ - Συγκριτική παρουσίαση, «Συνεταιριστική Πορεία», τ. 4/1986.
12. IRISH EXPORT BOARD, Agricultural and Cooperative development - The Irish experience, Seminar paper, 1985.
13. BAGER, T., Measures to retain the cooperative character of Danish producer cooperatives. The Yearbook of Agricultural Cooperation, 1981, The Plunkett Foundation for Cooperative Studies.
14. ISSERT, J., The legal status of agricultural cooperatives in European countries, Plunkett Foundation for Cooperative Studies, Oxford, 1978.
15. CRAIG, J.G., Multinational Cooperatives - An alternative for world development, Western Producer Prairie Books, Saskatoon, 1976.
16. ICA, ICA News, 4/1989.
17. ΜΥΡΤΑΚΗΣ, Γ., Ευρωπαϊκός Αγροτικός Συνεταιρισμός - Μια νέα προοπτική στον Ευρωπαϊκό χώρο, Επιστημονικό Συνέδριο ΟΣΕΓΟ 26 - 28/4/1990.
18. Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, Ευρωπαϊκός Ομιλος Οικονομικού Σκοπού (ΕΟΟΣ), Δελτίο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, Συμπλήρωμα 3/87.

ΣΥΝΕΔΙΜ Α.Ε.

ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΔΙΕΘΝΩΝ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ
ΤΕΧΝΙΚΗ & ΕΜΠΟΡΙΟΥ

ΜΕΤΑΦΕΡΟΥΜΕ ΤΟ ΚΕΡΔΟΣ ΣΑΣ
ΜΕ ΑΣΦΑΛΕΙΑ

ΧΕΡΣΑΙΕΣ ΟΔΙΚΕΣ ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ
ΕΘΝΙΚΕΣ - ΔΙΕΘΝΕΙΣ
πλήρεις και τμηματικές

ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΙΚΕΣ ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ
ΕΘΝΙΚΕΣ - ΔΙΕΘΝΕΙΣ
πλήρεις και τμηματικές

ΑΕΡΟΠΟΡΙΚΕΣ ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ
ΕΘΝΙΚΕΣ - ΔΙΕΘΝΕΙΣ

Η ΣΥΝΕΔΙΜ ΑΕ στο χώρο των ΟΔΙΚΩΝ
ΘΑΛΑΣΙΩΝ, ΕΝΑΕΡΙΩΝ,
ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΙΚΩΝ, μεταφορών
ταυτίζεται με την ασφάλεια και
την ταχύτητα στην διακίνηση
προϊόντων τόσο στην
ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ όσο και στην
ΠΑΓΚΟΣΜΙΟ αγορά. Ο προγραμματισμός η
οργάνωση και εξειδίκευση
αποτελούν τα μυστικά της
εκρηκτικής ανάπτυξης των
δραστηριοτήτων μας.

Η εξυπηρέτηση των Συνεταιριστικών
οργανώσεων αποτελεί επιτυχία του
παραλβόντος. Η σκέπταση της
δραστηριότητάς μας στον χώρο
των ιδιωτικών επιχειρήσεων
έπαυσε να είναι πρόκληση,
μετετρέπη σε επιβεβαίωση
της ανταγωνιστικότητας μας
κριτήριο των όσων ισχυριζόμεθα
είναι η ανάθεση της
μεταφοράς

ΝΑΥΤΙΛΙΑΚΕΣ (ΜΕΛΟΣ ΤΗΣ BIMCO)
ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ
ΝΑΥΛΩΣΕΙΣ - ΔΙΑΧΕΙΡΗΣΗ ΠΛΟΙΩΝ
ΠΡΑΚΤΟΡΕΥΣΗ ΠΛΟΙΩΝ ΣΕ ΟΛΟΥΣ ΤΟΥΣ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥΣ ΛΙΜΕΝΕΣ
ΜΕΤΑΦΟΡΤΩΣΕΙΣ

Αναλαμβάνουμε διατυπώσεις και προώθηση εκθέματων σε Εθνικό και διεθνές επίπεδο

ΚΕΝΤΡΙΚΟ : Πανεπιστημίου 56 (Μέγαρο Ερμής) Τ.Κ. 10678. ΘΥΡΙΣ 3875
Τηλ. 3638 795-6 TELEX 221454 - 226743 - 224484 SEDM Greece
FAX 3625 415

ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ :
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ : Φράγκων 6-8 Τ.Κ. 546.26 Τηλ. (031) 547647 - 543800
TELEX 418547 SEDM FAX (031) 547669

ΠΑΤΡΑ : Ρήγα Φεραίου 75 & Αγίου Νικολάου Τ.Κ. 26221 Τηλ. (061) 224106
TELEX 312336 SEDM FAX (061) 224106

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥΠΟΛΗ : Λεονταρίου 2 Τ.Κ. 68100 τηλ. (0551) 23912 TELEX 466235 SEDM
FAX (0551) 32218

Ιδιαιτερότητες και σύγχρονα προβλήματα του Μάνατζμεντ στις Συνεταιριστικές Οργανώσεις και Επιχειρήσεις (*)

Του Π. Κολύρη
Γεν. Δ/ντή της ΚΥΔΕΠ

«Ο μάνατζερ αποτελεί πάντα το παράδειγμα. Αυτό που κάνει είναι σημαντικό. Αλλά εξίσου σημαντικό είναι το ποιός είναι... Μόνο ο δάσκαλος έχει την ίδια διπλή διάσταση, την διάσταση της ικανότητας και της γνώσης και την διάσταση της προσωπικότητας, του παραδείγματος του ήθους».

Πήτερ Ντράκερ «Μάνατζμεντ»

«Η υπερεκατονταετής επιτυχία των συνεταιριστικών οργανώσεων, αν τουλάχιστον η επιστημονική έρευνα του σύγχρονου μάνατζμεντ δεν σφάλει, οφείλεται στο γεγονός ότι ήταν και είναι διαφορετικές στις ανθρώπινες σχέσεις, ότι δηλαδή δίνουν έμφαση στην ένωση των ανθρώπων, στη συναδελφωσύνη»

Χέλμουτ Λίπφερτ «Μάνατζμεντ Συνεταιρισμών».

Α. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Στο 22ο Συνέδριο της Διεθνούς Συνεταιριστικής Ένωσης (International Cooperative Alliance - ICA) που πραγματοποιήθηκε το 1980 στη Μόσχα, βασικό κείμενο για τις εργασίες του Συνεδρίου υπήρξε η μελέτη του Α.Φ. Laidlaw «Οι Συνεταιρισμοί το έτος 2000». Στη μελέτη αυτή ο Laidlaw, έθεσε μεταξύ άλλων και τα εξής βαθυστόχαστα ερωτήματα:

«Αν οι συνεταιρισμοί δεν κάνουν τίποτε περισσότερο από το να πετυχαίνουν να είναι εξίσου αποτελεσματικοί όπως και οι άλλες εμπορικές επιχειρήσεις, είναι αυτό αρκετό; Και αν χρησιμοποιούν τις ίδιες μεθόδους και τεχνικές με τις άλλες επιχειρήσεις, είναι αυτό επαρκής λόγος που να δικαιολογεί την υποστήριξη και την πίστη των μελών τους»;

Ουσιαστικά, με τα ερωτήματα αυτά ο Laidlaw έθεσε «τον δάκτυλον επί τον τύπον των ήλων» του τρόπου, των μεθόδων και των τεχνικών που χρησιμοποιούνται για τη Διοίκηση, τη Διεύθυνση και γενικά τη διαχείριση των συνεταιριστικών οργανώσεων και επιχειρήσεων. Με άλλα λόγια, έθεσε το μεγάλο ερώτημα για τη φύση και το χαρακτήρα που πρέπει να έχει το μάνατζμεντ στις συνεταιριστικές οργανώσεις και επιχειρήσεις.

Σκοπός της παρούσας εισήγησης είναι να απαντήσει, έστω και μερικά στα σοβαρά και βαθυστόχαστα αυτά ερωτήματα του Laidlaw. Με άλλα λόγια, να

(*) Εισήγηση στη Δημερίδα Διευθυντικών Στελεχών Συνεταιριστικών Οργανώσεων που οργάνωσε η ΠΑΣΕΓΕΣ στον Αγ. Μηνά Χαλκίδας (11 - 12 Μαΐου 1990).

καθορίσει τις ιδιαιτερότητες που έχει το Συνεταιριστικό Μάνατζμεντ VIS A VIS το σύγχρονο επιστημονικό Μάνατζμεντ άλλων μορφών επιχειρήσεων και οργανισμών του ιδιωτικού τομέα της οικονομίας. Φυσικά, το αντικείμενο αυτό είναι τεράστιο και δεν είναι δυνατό να καλυφθεί στο μέγεθος μιας εισήγησης. Ωστόσο, θα σταθούμε στις βασικές αρχές και θα εντοπίσουμε τις κύριες ιδιαιτερότητες του Συνεταιριστικού Μάνατζμεντ.

Στην προσπάθεια αυτή θα χρειαστεί κατ' αρχήν να ασχοληθούμε με ορισμένους ορισμούς. Έτσι, θα εξετάσουμε κατά σειρά τί εννοούμε με τον όρο «Μάνατζμεντ». Στη συνέχεια θα ορίσουμε τον Συνεταιριστικό (ή Κοινωνικό) Τομέα της Οικονομίας και θα προσδιορίσουμε τις κύριες διαφορές του με τους άλλους δυο τομείς, τον Ιδιωτικό και το Δημόσιο τομέα. Τέλος, θα ορίσουμε, με τη βοήθεια των προηγουμένων, τί εννοούμε με τον όρο «Συνεταιριστικό Μάνατζμεντ»;

Μετά από αυτούς τους ορισμούς θα μπορέσουμε να εντοπίσουμε τις κύριες ιδιαιτερότητες του «Συνεταιριστικού Μάνατζμεντ» VIS A VIS το σύγχρονο επιστημονικό «Μάνατζμεντ», όπως αυτό διδάσκεται στα ανώτατα επιστημονικά ιδρύματα και ασκείται στις σύγχρονες επιχειρήσεις και στους οργανισμούς.

Στη συνέχεια θα εξετάσουμε σε συντομία τα κυριότερα σύγχρονα προβλήματα που αντιμετωπίζει το συνεταιριστικό μάνατζμεντ στην άσκηση των καθηκόντων του και θα προτείνουμε ορισμένες λύσεις για την αντιμετώπισή τους.

B. ΤΙ ΕΙΝΑΙ ΤΟ ΜΑΝΑΤΖΜΕΝΤ

Αντίθετα με τους Ελληνικούς όρους «Διοίκηση», «Διεύθυνση», «Διαχείριση» — που δίνουν, λίγο ως πολύ, μια στατική και διαχειριστική άποψη — ο ξενικός όρος «Μάνατζμεντ» χρησιμοποιείται για να δηλώσει τη διαδικασία σχεδιασμού και διατήρησης ενός επιχειρηματικού περιβάλλοντος, στο οποίο τα άτομα, που εργάζονται και λειτουργούν σε μια επιχείρηση ή έναν οργανισμό, πετυχαίνουν με αποτελεσματικότητα σαφείς και προκαθορισμένους στόχους. Φυσικά, ο όρος «Μάνατζμεντ», πέρα από τον λειτουργικό ορισμό του που προαναφέρθηκε, χρησιμοποιείται επίσης και για τον πολυδιάστατο επιστημονικό κλάδο που φέρει την επωνυμία αυτή. Πιο συγκεκριμένα, η επιστήμη του Μάνατζμεντ αποτελεί έναν από τους νεώτερους κλάδους της ανθρώπινης επιστημονικής γνώσης. Το σύγχρονο Μάνατζμεντ είναι ένα διεπιστημονικό αντικείμενο, αφού αντλεί τις γνώσεις και τις θεωρίες του από τη σύγχρονη Οικονομική Επιστήμη, τις Συμπεριφορικές Επιστήμες (Ψυχολογία, Κοινωνιολογία) και ορισμένες από τις Θετικές Επιστήμες (Μαθηματικά, Στατιστική, Οικονομετρία).

Μια τρίτη έννοια που εμπεριέχει ο όρος «Μάνατζμεντ» είναι αυτή των προσώπων που το απαρτίζουν. Όταν π.χ. λέμε «το μάνατζμεντ της επιχείρησης» εννοούμε τη Διοίκηση, την Γενική Διεύθυνση και τους Διευθυντές των διευθύνσεων της επιχείρησης, που όλοι μαζί, ως ομάδα, απαρτίζουν και ασκούν το Μάνατζμεντ της επιχείρησης.

Φυσικά, σε αυτήν εδώ την εισήγηση μας ενδιαφέρει κυρίως η πρώτη έννοια του όρου «Μάνατζμεντ», δηλαδή η λειτουργία Διοίκησης, Διεύθυν-

σης και γενικότερα Διαχείρισης των υποθέσεων μιας επιχείρησης.

Πολλοί θεωρητικοί του Μάνατζμεντ, αλλά και οι περισσότεροι μάνατζερς προσεγγίζουν και ορίζουν το Μάνατζμεντ από τις λειτουργίες που, αυτό ασκεί μέσα στην επιχείρηση. Με άλλα λόγια, στο ερώτημα **τί είναι μάνατζμεντ**, δίνεται η απάντηση: **μάνατζμεντ είναι αυτό που κάνουν οι μάνατζερς**.

Στην περίπτωση αυτή οφείλουμε να εξετάσουμε τί κάνουν οι μάνατζερς, δηλαδή ποιές είναι οι λειτουργίες τους, για να έχουμε ένα σαφή ορισμό του Μάνατζμεντ.

Σύμφωνα με τη διεθνώς παραδεκτή θεωρία και πρακτική, οι λειτουργίες του Μάνατζμεντ είναι οι εξής (Βλ. επίσης διάγρ. 1):

α. Προγραμματισμός: Ο προγραμματισμός περιλαμβάνει τον καθορισμό της αποστολής και των στόχων της επιχείρησης, καθώς επίσης και τον σχεδιασμό των δράσεων που πρέπει να αναπτυχθούν για την επίτευξή τους. Ο προγραμματισμός προσπαθεί να καλύψει κατά τον αποτελεσματικότερο τρόπο το χάσμα που υπάρχει ανάμεσα στην κατάσταση που βρίσκεται η επιχείρηση και την επιθυμητή κατάσταση που προσπαθεί να φτάσει στο μέλλον. Κατά τη διαδικασία του προγραμματισμού λαμβάνονται σοβαρά υπόψη οι εσωτερικές δυνάμεις και αδυναμίες της επιχείρησης, καθώς επίσης οι ευκαιρίες και οι κίνδυνοι που υπάρχουν ή που δημιουργούνται στο εξωτερικό της περιβάλλον.

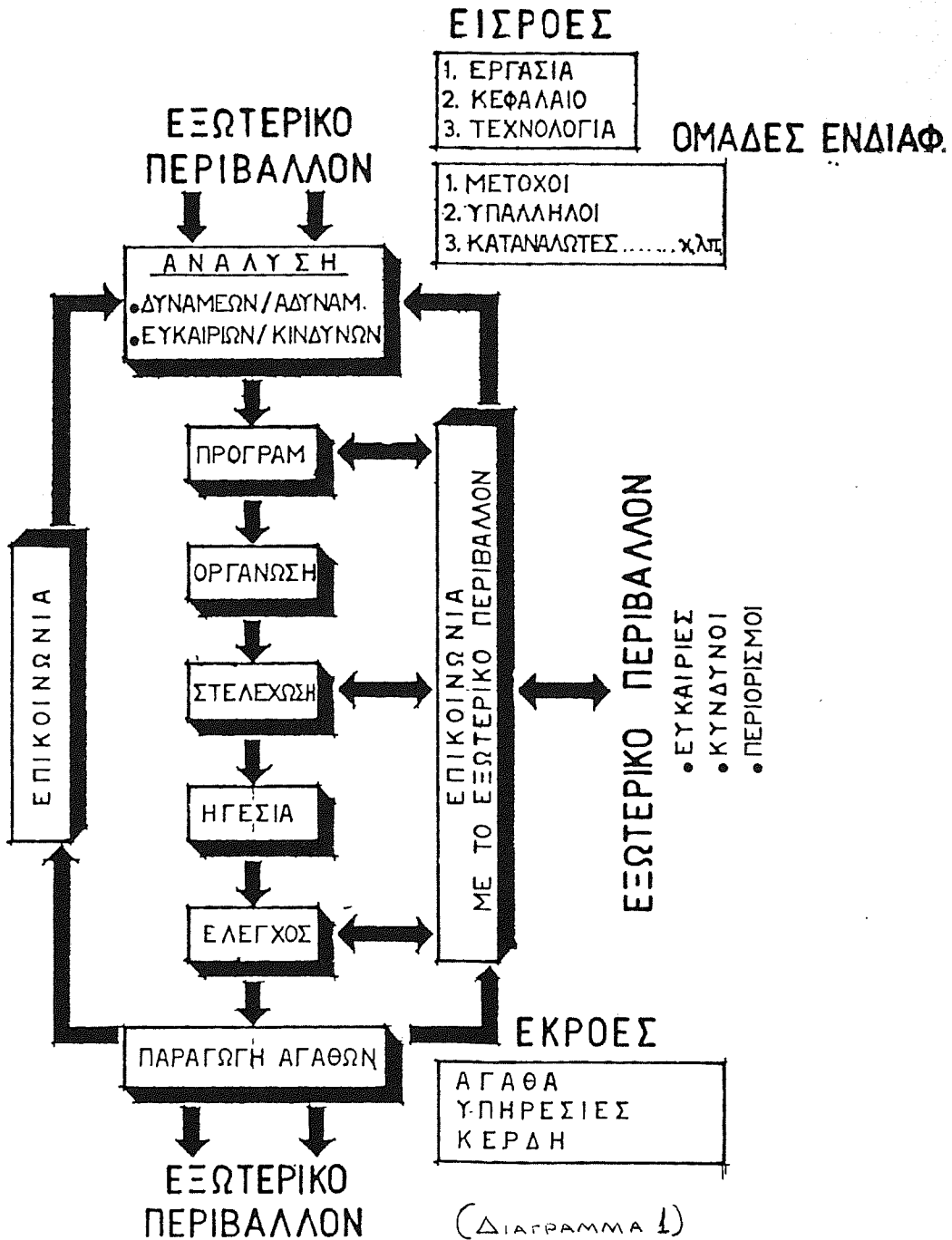
β. Οργάνωση: Τον προγραμματισμό και την στρατηγική που θα ακολουθήσει η επιχείρηση για την επίτευξη των στόχων της, συμπληρώνει η οργανωτική δομή και η διάταξη του ανθρωποδυναμικού της. Σκοπός της οργάνωσης είναι να δημιουργήσει το κατάλληλο εσωτερικό περιβάλλον για την αποτελεσματική λειτουργία και υψηλή απόδοση του ανθρωποδυναμικού.

γ. Στελέχωση: Η στελέχωση περιλαμβάνει τη συμπλήρωση των κενών θέσεων στην οργανωτική δομή της επιχείρησης, την εξασφάλιση ικανού και αποτελεσματικού στελεχιακού δυναμικού, την εκπαίδευση και ανάπτυξη του και γενικά, κάθε δραστηριότητα που εξασφαλίζει στην επιχείρηση ικανό, πρόθυμο, έμπειρο και κατάλληλα κινητοποιημένο ανθρωποδυναμικό.

δ. Ηγεσία: Ηγεσία είναι η λειτουργία και η ικανότητα του μάνατζμεντ που κινητοποιεί, ενθαρρύνει και καθοδηγεί το ανθρώπινο κεφάλαιο της επιχείρησης σε μια συλλογική προσπάθεια για την επίτευξη των στόχων και την ικανοποίηση της αποστολής της επιχείρησης.

ε' Έλεγχος: Έλεγχος ονομάζεται η λειτουργία του μάνατζμεντ που εξασφαλίζει το σωστό προσανατολισμό της επιχείρησης, σύμφωνα με την αποστολή και τους στόχους που έχουν προκαθοριστεί. Η λειτουργία του ελέγχου περιλαμβάνει επίσης την αντικειμενική και αξιοκρατική αξιολόγηση του προσωπικού, καθώς επίσης και τα μέσα και τις μεθόδους διόρθωσης της πορείας της επιχείρησης, όταν αυτή παρεκκλίνει από τα προγραμματισθέντα.

στ. Επικοινωνία: Η συνεχής, ξεκάθαρη και ολόπλευρη επικοινωνία αποτελεί το κύριο μέσο συντονισμού του ανθρωποδυναμικού, ανάπτυξης των δραστηριοτήτων, κινητοποίησης του στελεχιακού δυναμικού και κατά συνέπεια, επίτευξης των στόχων της επιχείρησης.

Οι έξη αυτές λειτουργίες αποτελούν την ουσία του μανάτζμεντ και η σωστή ανάπτυξη τους αποτελεί την προϋπόθεση επιτυχίας της επιχείρησης. Φυσικά, η ποιότητα των ανθρώπων που απαρτίζουν το μανάτζμεντ της επιχείρησης είναι καθοριστικής σημασίας, αφού όπως τονίζει ο πατριάρχης του σύγχρονου μανάτζμεντ, Πήτερ Ντράκερ «ο μανάτζερ αποτελεί πάντα το παράδειγμα. Αυτό που κάνει είναι σημαντικό. Αλλά εξίσου σημαντικό είναι το ποιός είναι...».

Γ. ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ

Η κλασική οικονομική ανάλυση διαχωρίζει παραδοσιακά τις παραγωγικές δραστηριότητες της κοινωνίας σε δυο μεγάλους τομείς: τον ιδιωτικό και το δημόσιο τομέα. Ο πρώτος περιλαμβάνει τις παραγωγικές πρωτοβουλίες των ατόμων, τα οποία επιδιώκουν τη μεγιστοποίηση των κερδών τους μέσω της παραγωγικής τους δραστηριότητας. Ο δεύτερος περιλαμβάνει τις παρεμβάσεις της πολιτείας στο παραγωγικό κύκλωμα, με σκοπό την ικανοποίηση του γενικότερου κοινωνικού συμφέροντος.

Τα τελευταία χρόνια, αυτή η διχοτομική άποψη για την οικονομία έχει αρχίσει να αναθεωρείται και να αναγνωρίζεται ο ρόλος και η χρησιμότητα ενός τρίτου τομέα, ο οποίος, ενώ δημιουργείται και αναπτύσσεται από την ιδιωτική πρωτοβουλία, έχει δυο ιδιαίτερα και άκρως ενδιαφέροντα χαρακτηριστικά: Πρώτον, δεν επιδιώκει τη μεγιστοποίηση του κέρδους και δεύτερον, η λήψη των αποφάσεων γίνεται με δημοκρατικές διαδικασίες. Κυρίαρχος θεσμός σε αυτόν τον τρίτο τομέα της οικονομίας, που είναι ευρύτερα γνωστός ως «κοινωνικός τομέας» είναι **ο θεσμός των συνεταιρισμών**. Μάλιστα η κυριαρχία των συνεταιρισμών σε αυτόν τον τρίτο τομέα, του έχει προσδώσει την απωνυμία «συνεταιριστικός τομέας».

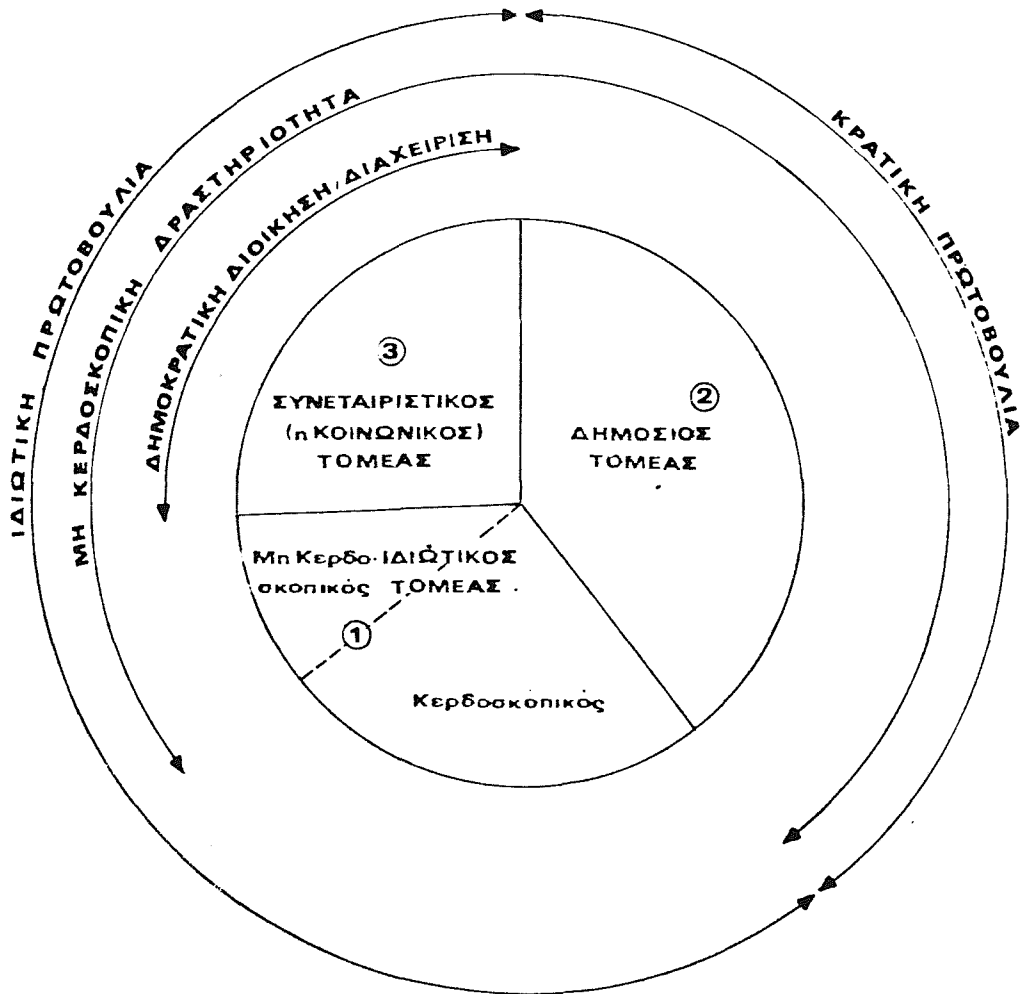
Ο συνεταιριστικός τομέας της οικονομίας χαρακτηρίζεται από τις ακόλουθες έξη Διεθνείς Αρχές του Συνεργατισμού που εφαρμόζει στην πράξη:

1. *Ελευθερία εισόδου και εξόδου των μελών*
2. *Δημοκρατική Διοίκηση*
3. *Δίκαιη διανομή του πλεονάσματος*
4. *Μικρή ή καθόλου πληρωμή τόκου στο μετοχικό κεφάλαιο*
5. *Εκπαίδευση των μελών και των διοικήσεων των συνεταιρισμών*
6. *Συνεργασία μεταξύ των συνεταιρισμών*

Οι αρχές αυτές, είναι σαφές ότι δημιουργούν έναν ξεχωριστό τομέα οικονομικής δραστηριότητας, ο οποίος ενώ είναι σαφώς δημιούργημα της ιδιωτικής πρωτοβουλίας (σε αντίθεση με τις δημόσιες επιχειρήσεις και τους οργανισμούς - ΔΕΚΟ - που είναι δημιούργημα της κρατικής πρωτοβουλίας), δεν έχει ως αποστολή και στόχο τη μεγιστοποίηση του κέρδους (γεγονός που ισχύει για τις άλλες ιδιωτικές επιχειρήσεις) και πρόσθετα έχει ως βασικό και ιδιαίτερο χαρακτηριστικό τη δημοκρατική διοίκηση.

Τα ιδιαίτερα αυτά χαρακτηριστικά για καθέναν από τους τρεις βασικούς τομείς οικονομικής δραστηριότητας απεικονίζονται στο διάγραμμα που ακολουθεί.

ΟΙ ΚΥΡΙΟΤΕΡΟΙ ΤΟΜΕΙΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ
ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΑΣ

(Διάγραμμα 2)

Δ. ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΤΟΥ ΙΔΙΩΤΙΚΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ

Από την ανάλυση που προηγήθηκε είναι σαφές ότι υπάρχουν σοβαρές και ουσιαστικές διαφορές ανάμεσα στις επιχειρήσεις του μη συνεταιριστικού και του συνεταιριστικού ιδιωτικού τομέα της οικονομίας.

Οι κυριότερες από αυτές τις διαφορές είναι, μεταξύ άλλων και οι εξής:

1. Συστατικό στοιχείο: Συστατικό στοιχείο στις μη - συνεταιριστικές ιδιωτικές επιχειρήσεις είναι αναμφισβήτητο το κεφάλαιο. Με άλλα λόγια, οι ιδιωτικές μη - συνεταιριστικές επιχειρήσεις αποτελούν ενώσεις των επιμέρους κεφαλαίων των μετόχων του, εξ ου και η επωνυμία «κεφαλαιοκρατικές» ή «καπιταλιστικές» επιχειρήσεις (Capital = κεφάλαιο). Αντίθετα, οι συνεταιριστικές οργανώσεις και επιχειρήσεις έχουν ως συστατικό στοιχείο τους τον άνθρωπο. Είναι, κατά συνέπεια, ενώσεις των επιμέρους ατόμων που τις απαρτίζουν. Επειδή, λοιπόν, έχουν στο κέντρο του ενδιαφέροντός τους τον άνθρωπο, ονομάζονται επίσης «ανθρωποκεντρικές» οργανώσεις ή επιχειρήσεις.

2. Διοίκηση: Στις ιδιωτικές επιχειρήσεις η διοίκηση εκλέγεται κατά ολιγαρχικό τρόπο, αφού ο κάθε μέτοχος έχει αριθμό ψήφων ανάλογο με το πακέτο των μετοχών του. Αντίθετα, στις συνεταιριστικές οργανώσεις η διοίκηση εκλέγεται κατά δημοκρατικό τρόπο, σύμφωνα με την αρχή «μια ψήφος κατά μέλος».

3. Αποστολή: Αποστολή της ιδιωτικής επιχείρησης είναι η μεγιστοποίηση των κερδών της (επιστροφή στο επενδεδυμένο κεφάλαιο, που αποτελεί και το συστατικό στοιχείο της επιχείρησης). Αντίθετα, αποστολή της συνεταιριστικής οργάνωσης είναι η προσφορά υπηρεσίας στα μέλη σε τιμή κόστους, ή με άλλα λόγια, η μεγιστοποίηση της τελικής τιμής που καταβάλλεται στο μέλος για τα προϊόντα του και ελαχιστοποίηση της τιμής που πληρώνει το μέλος για την αγορά των εισροών του από το συνεταιρισμό.

4. Διανομή κερδών: Σύμφωνα με τον πιο πάνω συλλογισμό, η συνεταιριστική οργάνωση είναι μια μη-κερδοσκοπική επιχείρηση. Ωστόσο, αν κατά την εμπορική ή παραγωγική διαδικασία προκύψει κάποιο πλεόνασμα, τότε αυτό, σύμφωνα με την 3η αρχή του Συνεργατισμού, διανέμεται στα μέλη κατά δίκαιο τρόπο, δηλ. στον καθένα ανάλογα με το πόσο συνέβαλε στη δημιουργία αυτού του πλεονάσματος. Αντίθετα, στις ιδιωτικές επιχειρήσεις το κέρδος, η μεγιστοποίηση του οποίου αποτελεί την κύρια και αποκλειστική αποστολή της επιχείρησης, διανέμεται στους μετόχους ανάλογα με το μερίδιο του κεφαλαίου που κατέχει ο καθένας (μέρισμα).

Φυσικά, υπάρχουν και άλλες διαφορές ανάμεσα στις κεφαλαιοκρατικές αι στις συνεταιριστικές επιχειρήσεις. Ωστόσο, οι τέσσερες που προαναφέρθηκαν υπερεπαρκούν για να τεκμηριώσουν την ουσιαστική και καθοριστική διαφοροποίηση που υπάρχει ανάμεσα σε αυτές τις δυο μορφές επιχειρήσεων. Όπως γράφει ο Ζωρζ Λασέρ στο βιβλίο του «Η διδασκαλία του Συνεργατισμού»: «σε παρόμοιο εργοστάσιο, ή σε παρόμοια καταστήματα, ή σε ίδια γραφεία μια καπιταλιστική επιχείρηση και ένας συνεταιρισμός εκτελούν

παρόμοιες δραστηριότητες. Αλλά το πνεύμα με το οποίο αναπτύσσονται αυτές οι δραστηριότητες και στο όνομα αυτών για τους οποίους αναπτύσσονται διαφέρουν σημαντικά. Ο σκοπός δεν είναι ο ίδιος. Η πρώτη επιδιώκει να μεγιστοποιήσει το κέρδος της, η δεύτερη επιδιώκει να προσφέρει στα μέλη της αγαθά και υπηρεσίες με τους καλύτερους δυνατούς όρους...».

E. ΤΟ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΟ ΜΑΝΑΤΖΜΕΝΤ

Είναι σαφές από όσα προηγήθηκαν, πως με τον όρο «συνεταιριστικό μάνατζμεντ» εννοούμε το σύνολο των δραστηριοτήτων και ενεργειών που απαιτούνται για την ορθολογική και αποτελεσματική διοίκηση, διεύθυνση και διαχείριση των συνεταιριστικών οργανώσεων και επιχειρήσεων, με σκοπό την επίτευξη των στόχων και την ικανοποίηση της αποστολής τους.

Είναι, επίσης, σαφές από τα προηγούμενα ότι το συνεταιριστικό μάνατζμεντ διαφέρει σημαντικά από το σύγχρονο μάνατζμεντ άλλων επιχειρήσεων και οργανισμών. Αυτό είναι φυσικό, αφού το αντικείμενο του συνεταιριστικού μάνατζμεντ, δηλαδή οι συνεταιριστικές οργανώσεις και επιχειρήσεις, διαφέρουν σημαντικά, όπως είδαμε, από τις άλλες μη-συνεταιριστικές επιχειρήσεις και τους οργανισμούς. Το μάνατζμεντ των τελευταίων έχει μια συγκεκριμένη, σαφή και μοναδική αποστολή: τη μεγιστοποίηση των καθαρών κερδών της επιχείρησης. Αντίθετα, το μάνατζμεντ (Διοίκηση, Διεύθυνση, υπηρεσιακός μηχανισμός) των συνεταιριστικών οργανώσεων και επιχειρήσεων έχει μια πολυδιάστατη αποστολή και ένα πλέγμα πολύπλευρων στόχων. Για να υπενθυμίσουμε τα ερωτήματα του Laidlaw, δεν αρκεί να είναι οι συνεταιρισμοί εξίσου αποτελεσματικοί με τις άλλες επιχειρήσεις, ούτε αρκεί να χρησιμοποιούν τις ίδιες μεθόδους και τεχνικές, για να θεωρηθούν επιτυχημένοι.

Κατά συνέπεια, για να επιτύχει στο έργο του το συνεταιριστικό μάνατζμεντ οφείλει να λάβει υπόψη του και να ικανοποιήσει όλα τα επιμέρους στοιχεία που συνθέτουν το χαρακτήρα και διαμορφώνουν την αποστολή των συνεταιριστικών οργανώσεων και επιχειρήσεων.

Σε ένα άρθρο μου στη «Συνεταιριστική Πορεία» το 1986 είχα εντοπίσει πάνω από πενήντα κριτήρια αποτελεσματικότητας των συνεταιρισμών, καταναμημένα στις εξής ομάδες:

1. Κριτήρια οικονομικής αποτελεσματικότητας.

(I) των συνεταιρισμών ως ανεξάρτητων οικονομικών μονάδων.

(II) από την πλευρά των μελών, στο επίπεδο της αγροτικής εκμετάλλευσης.

(III) από την πλευρά του κράτους, γεωργική, οικονομική και περιφερειακή ανάπτυξη.

2. Κριτήρια συνεταιριστικής αποτελεσματικότητας.

3. Κριτήρια κοινωνικής επίδοσης των συνεταιρισμών.

Πράγματι, το συνεταιριστικό μάνατζμεντ κατά την άσκηση των καθηκόντων του οφείλει να λάβει σοβαρά υπόψη του και να προσπαθήσει να επιτύχει παράλληλα και ταυτόχρονα στους εξής τέσσερις τομείς δράσης:

α) Οικονομική αποτελεσματικότητα / βιωσιμότητα. Όπως όλες οι άλλες οικονομικές επιχειρήσεις οφείλουν να επιτύχουν καταρχήν στον οικονομικό / επιχειρηματικό τομέα. Είναι αυτονόητο ότι χωρίς αποτελεσματική ικανοποίηση των οικονομικών στόχων της συνεταιριστικής οργάνωσης (ύψος καθαρού πλεονάσματος, μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα της οργάνωσης, κλπ) δεν μπορούν να ικανοποιηθούν οι οποιοδήποτε άλλοι στόχοι ή επιδιώξεις της. Προπαντός, αν η συνεταιριστική οργάνωση συσσωρεύσει ζημιές και ελλείμματα, θέτει σε άμεσο κίνδυνο την ανεξαρτησία της και τον αδέσμευτο χαρακτήρα της, που αποτελεί ουσιαστικό συστατικό στοιχείο του Συνεργατισμού.

Τα κριτήρια αξιολόγησης του έργου του συνεταιριστικού μάνατζμεντ στον τομέα της οικονομικής αποτελεσματικότητας της οργάνωσης είναι λίγο ως πολύ τα ίδια με αυτά που χρησιμοποιούνται για την οικονομική αξιολόγηση και των άλλων μορφών επιχειρήσεων (ιδιωτικοοικονομικά κριτήρια).

β) Συνεταιριστική αποτελεσματικότητα / επιτυχία. Είναι σαφές, όμως ότι η μεγάλη επιτυχία στον οικονομικό / επιχειρηματικό τομέα, οσοδήποτε μεγάλη και αν είναι, δεν αρκεί από μόνη της για να θεωρηθεί επιτυχημένη μια συνεταιριστική επιχείρηση. Χρειάζεται, παράλληλη και ταυτόχρονη, επιτυχία και στον συνεταιριστικό τομέα. Αυτό ουσιαστικά σημαίνει πιστή εφαρμογή και τήρηση των Διεθνών Αρχών του Συνεργατισμού, έτσι, ώστε η επιχείρηση να μην είναι απλώς μια επιτυχημένη επιχείρηση, αλλά μια επιτυχημένη συνεταιριστική επιχείρηση.

Τα κριτήρια επιτυχίας του συνεταιριστικού μάνατζμεντ σε αυτή την περίπτωση είναι σαφώς κριτήρια εφαρμογής των συνεταιριστικών αρχών, αλλά και οικονομικά κριτήρια επιτυχίας από την πλευρά της οικονομικής ευημερίας των μελών (κοινωνικά κριτήρια).

γ) Κοινωνικές επιδόσεις. Είναι γενική η παραδοχή πως οι συνεταιρισμοί είναι ταυτόχρονα οικονομικές επιχειρήσεις και κοινωνικές οργανώσεις. Κατά συνέπεια, οι επιδόσεις τους στον κοινωνικό τομέα αποτελούν αναπόσπαστα στοιχεία της γενικότερης αποστολής τους και συνεπώς, στοιχεία επιτυχίας του συνεταιριστικού μάνατζμεντ. Ο ίδιος ο νομοθέτης, στο νόμο 1541/85 περί αγροτικών συνεταιρισμών, καθορίζει ως σκοπό των συνεταιρισμών και την «κοινωνική και πολιτιστική ανάπτυξη» των μελών.

δ) Εθνική οικονομική και περιφερειακή ανάπτυξη. Είναι, επίσης γενική η παραδοχή πως οι συνεταιρισμοί αποτελούν συλλογικά όργανα συσπείρωσης μικρών, αδύναμων και διασκορπισμένων οικονομικών μονάδων και σαν τέτοιοι μπορούν να καταστούν πολύτιμοι πόλοι ουσιαστικής οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης στο σύνολο της εθνικής οικονομίας, αλλά και ιδιαίτερα στο επίπεδο της γεωργίας και της περιφέρειας. Κατά συνέπεια, οι επιδόσεις των συνεταιρισμών σε αυτόν τον τομέα αποτελούν όχι μόνον επιδιώξεις του συνεταιριστικού μάνατζμεντ, αλλά και ουσιαστικό κριτήριο για την αξιολόγηση της επιτυχίας τους.

Από τα προηγούμενα, είναι σαφές ότι ο χαρακτήρας και το έργο του συνεταιριστικού μάνατζμεντ, αποτελούν ένα εξαιρετικά πολύπλοκο και πολυδιάστατο σύνολο, που σε ορισμένες μόνον πτυχές του μπορεί να εξυπηρετηθεί από τα πορίσματα και τις γνώσεις του σύγχρονου επιστημονικού

μάνατζμεντ των επιχειρήσεων

ΣΤ. ΣΥΓΧΡΟΝΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΤΟΥ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΟΥ ΜΑΝΑΤΖΜΕΝΤ

Αναφερόμενοι στα σύγχρονα προβλήματα του συνεταιριστικού μάνατζμεντ θα σταθούμε κυρίως σε εκείνα τα μεγάλα προβλήματα που αντιμετωπίζει το μάνατζμεντ των συνεταιρισμών στη σύγχρονη ελληνική πραγματικότητα και τα οποία δυσχεραίνουν σοβαρά το έργο της διαχείρισης των συνεταιριστικών υποθέσεων. Φυσικά πέρα από τα προβλήματα αυτά υπάρχουν και πολλά άλλα, η επίλυση των οποίων αποτελεί προϋπόθεση για την παραπέρα πορεία και ανάπτυξη του Αγροτικού Συνεταιριστικού Κινήματος. Κυρίαρχο ανάμεσα στα τελευταία αυτά προβλήματα είναι και το πρόβλημα της υπερχρέωσης των συνεταιριστικών οργανώσεων, η επίλυση του οποίου αποτελεί και μια SINE QUA NON προϋπόθεση για τη μελλοντική τους εξέλιξη. Ωστόσο, θεωρούμε ότι το πρόβλημα αυτό, όπως και πολλά άλλα, αποτελεί ένα «σύμπτωμα» της παθογένειας του συνεταιριστικού κινήματος και όχι ένα γενεσιουργό αίτιο της κατάστασής του. Πιστεύουμε ότι ακόμα και αν θεραπευτεί αυτό το σύμπτωμα της υπερχρέωσης, χωρίς παράλληλη και αποτελεσματική θεραπεία των γενεσιουργών αιτιών που το προκαλούν, που είναι όπως θα δούμε στη συνέχεια ο κρατισμός και ο κομματισμός, τότε το πρόβλημα δεν αντιμετωπίζεται στη ρίζα του, απλώς «θεραπεύεται πρόσκαιρα.

Ως τέτοια μεγάλα, σύγχρονα προβλήματα του συνεταιριστικού μάνατζμεντ θεωρούμε τα εξής:

1. Δημοκρατία και αποτελεσματικότητα.

Όπως αναφέρθηκε στα προηγούμενα, αντίθετα με το τί συμβαίνει στους δύο άλλους τομείς της οικονομίας — ιδιωτικό και δημόσιο — στον συνεταιριστικό τομέα η δημοκρατική διοίκηση αποτελεί βασική και अपαραβάτη αρχή. Ωστόσο, η τόσο πολύτιμη και ουσιαστική αυτή αρχή δεν πρέπει να αποτελεί εμπόδιο στην αποτελεσματική λειτουργία των συνεταιριστικών οργανώσεων και επιχειρήσεων.

Η δημοκρατική διαδικασία στη διοίκηση μπορεί, πράγματι, να γίνει τροχοπέδη στη λειτουργία των συνεταιρισμών σε δυο κυρίως περιπτώσεις:

- α) Όταν η σύνθεση του διοικητικού συμβουλίου είναι τέτοια που παρεμποδίζει την αποτελεσματική του λειτουργία, δηλ. όταν οι στόχοι και οι επιδιώξεις των μελών είναι άλλες από τους στόχους και τις επιδιώξεις του συνεταιρισμού και
- β) Όταν οι διοικητικοί σύμβουλοι προσπαθούν να διευθύνουν και οι διευθυντές προσπαθούν να διοικούν τη συνεταιριστική επιχείρηση.

Η πρώτη περίπτωση εξετάζεται πιο κάτω. Η δεύτερη περίπτωση ανάγεται στο ερώτημα: ποιές πρέπει να είναι οι σχέσεις αιρετών και υπηρεσιακών στελεχών στις συνεταιριστικές οργανώσεις και επιχειρήσεις.

Φυσικά, η σωστή και αποτελεσματική σχέση ανάμεσα στις αιρετές διοικήσεις και στα υπηρεσιακά στελέχη (Διεύθυνση) της συνεταιριστικής οργάνωσης αποτελεί το κλειδί της επιτυχίας. Είναι αυτονόητο και γενικά αποδεκτό ότι **το Διοικητικό Συμβούλιο χαράζει την πολιτική της οργάνωσης και ότι η Διεύθυνση, σε συνεργασία με τον υπηρεσιακό μηχανισμό, εκτελεί αυτή την πολιτική.** Ωστόσο, ο όρος «χάραξη της πολιτικής»

είναι ιδιαίτερα ευρύς και υπόκειται σε πολλές ερμηνείες, με αποτέλεσμα είτε ολόκληρο το Διοικητικό Συμβούλιο, είτε μέρος των μελών του, να αναμειγνύονται στην καθημερινή διαχείριση των υποθέσεων της επιχείρησης, γεγονός που δημιουργεί σοβαρή αναποτελεσματικότητα στη λειτουργία και στα οικονομικά αποτελέσματα της επιχείρησης.

Βέβαια, δεν είναι εδώ ο κατάλληλος χώρος για μια πλήρη ανάλυση του θέματος. Ωστόσο, είναι γεγονός πως για να αποφευχθούν ανεπιθύμητες τριβές, καθυστερήσεις και αναποτελεσματική λειτουργία της συνεταιριστικής επιχείρησης, το συνεταιριστικό μάνατζμεντ οφείλει να διαχωρίσει τις εξουσίες, τα καθήκοντα και τις παρεμβάσεις ανάμεσα στα δυο σκέλη του: στη Διοίκηση και στη Διεύθυνση του συνεταιρισμού. Ως βασικές αρχές αυτού του διαχωρισμού μπορούν να ληφθούν υπόψη οι ακόλουθες αρχές:

- * Το Διοικητικό Συμβούλιο διοικεί και η Διεύθυνση διευθύνει τη συνεταιριστική οργάνωση.
- * Το Διοικητικό Συμβούλιο είναι ο «κυβερνήτης» της οργάνωσης και δίνει τις κύριες κατευθύνσεις, τον προσανατολισμό και τον προορισμό της συνεταιριστικής οργάνωσης. Στη λήψη αυτών των βασικών του αποφάσεων το Δ.Σ. οφείλει να συμβουλευτεί τη Διεύθυνση της Οργάνωσης.
- * Το Διοικητικό Συμβούλιο παίρνει αποφάσεις που αφορούν ένα μεγαλύτερο χρονικό ορίζοντα (εξάμηνο, έτος, τριετία, πενταετία) και δεν ασχολείται με την καθημερινή διαχείριση των υποθέσεων της οργάνωσης.
- * Εάν το Δ.Σ. έχει κάνει σωστά τη δουλειά του, δηλ. έχει πάρει έγκαιρα τις σωστές αποφάσεις, τότε αποτελεί καθήκον και υποχρέωση της Διεύθυνσης η έγκαιρη, σωστή και αποτελεσματική εφαρμογή και εκτέλεση των αποφάσεων του Δ.Σ.
- * Η Διεύθυνση πρέπει να γνωρίζει ότι τους στόχους, την αποστολή και την πορεία της οργάνωσης την καθορίζει η δημοκρατικά εκλεγμένη διοίκηση της οργάνωσης και όχι ο υπηρεσιακός μηχανισμός, ο οποίος έχει καθήκον και υποχρέωση να εισηγείται, αλλά όχι να αποφασίζει, αυτήν την πολιτική.
- * Η Διεύθυνση οφείλει να εισηγείται προς το Δ.Σ., να συμβουλευτεί το Δ.Σ., να επιχειρηματολογήσει στο Δ.Σ., να πείθει το Δ.Σ. Ωστόσο δεν πρέπει να ξεχνά ποτέ πως ο ανώτατος συντονιστής της οργάνωσης είναι το Δ.Σ. και όχι η Διεύθυνση.

Το β' μέρος στο επόμενο τεύχος.

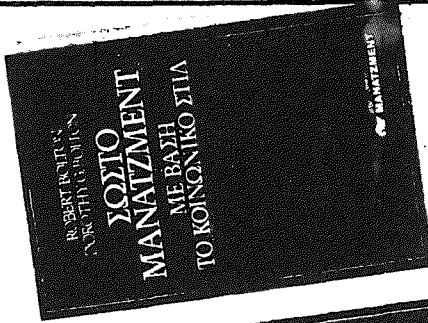
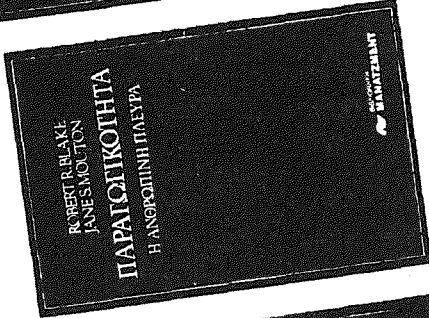
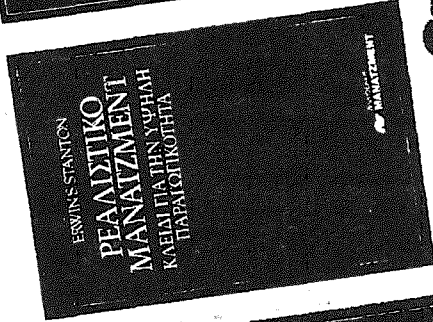
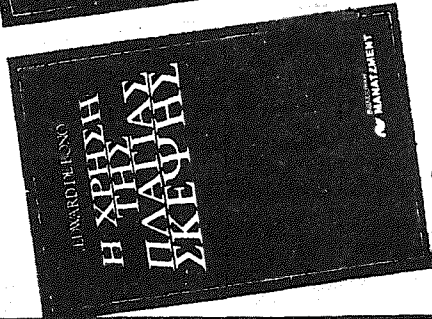
ΜΙΑ ΕΝΤΥΠΩΣΙΑΚΗ ΣΕΙΡΑ ΠΑΝΩ ΣΤΟ ΣΥΓΧΡΟΝΟ ΜΑΝΑΤΖΜΕΝΤ

ΒΙΒΛΙΑ ΓΡΑΜΜΕΝΑ ΑΠΟ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΕΣ
ΜΕ ΔΙΕΘΝΗ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ

Για μάντζερς, στελέχη επιχειρήσεων,
σπουδαστές ανωτάτων σχολών

BIBΛIOΘHKH
MANATZMENT

 Αγροτικές Συνεταιριστικές Ενδασεις Α.Ε.
4ο χλμ. οδού Λαγκαδά 564 30, Θεσσαλονίκη, Τηλ. 568 612, Telex 418895 ASE GR.
Υποκατάστημα Αθηνών: Σολωμού 66, 104 32, Τηλ. 52 27 807, 52 36 596, 7

Χριστιανισμός και δημιουργική συνεργασία

Του Χαρίλαου Παπαχρίστου

Όπως έχει τονίσει ο αρχαίος σοφός, ο άνθρωπος είναι κοινωνικό ον. Και ο Χριστιανισμός θέτει σαν βασική εντολή να αγαπούν αλλήλους οι άνθρωποι και η δημιουργική συνεργασία τους κρίνεται απαραίτητη.

Συνεργασία μπορεί να γίνει για καλό ή για κακό. Με τη δημιουργική όμως συνεργασία για καλό, γίνεται πράξη η χριστιανική αγάπη μεταξύ των ανθρώπων, δημιουργείται καρποφόρα και αρμονική συμβίωση και κοινή προκοπή στην ανθρώπινη κοινωνία. Αντίθετα, χωρίς δημιουργική συνεργασία, αχρηστεύονται τα δημιουργικά χαρίσματα των ανθρώπων, τα ωραιότερα προγράμματα και οι χρήσιμες ευγενικές ιδέες των ανθρώπων για ένα καλύτερο μέλλον και για δίκαια και ανώτερη κοινωνία, με άρτια, γνήσια πρόοδο (ηθική και υλική) και πραγματικά ανώτερο δημιουργικό πολιτισμό, για το καλό και την προκοπή όλων. Όπως δε έχει τινίσει ο Απόστολος Παύλος: «Συνεργούντες παρακαλούμεν μη εις κενόν την χάριν του Θεού δέξασθε υμάς». Για τον Χριστιανισμό δεν μπορούν οι άνθρωποι να είναι συνεργάτες του Θεού αν δεν υπάρχει γνήσια αγάπη μεταξύ τους, όχι μόνο με λόγια αλλά πρωτίστως με έργα, που μπορούν και πρέπει να πραγματοποιούνται με τη δημιουργική συνεργασία τους για έργα αγάπης, ανθρωπιάς, προόδου και πολιτισμού.

Οι άνθρωποι έχουν ζωτικό συμφέρον να συνεργάζονται για μια άρτια πρόοδο (ηθική και υλική) της ομάδας όπου ζουν και εργάζονται, είτε οικογένεια είναι, είτε σωματείο, είτε συνεταιρισμός, είτε εταιρεία, είτε κοινότητα μικρή ή μεγάλη, όπως το Κράτος, είτε και ευρύτερος συνασπισμός εθνών, όπως η ΕΟΚ ή τα «Ηνωμένα Έθνη».

Ζούμε στον αιώνα της «Συλλογικής Διάνοιας», στην αρχή μιας νέας εποχής δημιουργικής συνεργασίας και αλληλεγγύης μεταξύ όλων των ανθρώπων και σ' όλη τη γη, για να μη χειροτερεύει ανεπανόρθωτα το χρήσιμο φυσικό περιβάλλον, για να χαλιναγωγείται η με την πρόοδο της επιστήμης αυξανόμενη και καταπιληκτική ήδη δύναμη της σύγχρονης τεχνικής και να αξιοποιείται όχι για κακό και καταστροφή, αλλά για το καλό και την άρτια προκοπή όλων των ανθρώπων, με σοφία και ανθρωπιά.

Πάνω δε από όλα τα οικονομικά και κοινωνικά συστήματα αναδείχθηκε ο γνήσιος Συνεργατισμός, που στηρίζεται σ' ελεύθερες και δημοκρατικές βάσεις και συνδυάζει ειρηνικά, αρμονικά και γόνιμα τα δίκαια και λογικά συμφέροντα του ατόμου με τα γενικότερα και διαρκή συμφέροντα το σύνολο. Ο Συνεργατισμός έμπρακτα έχει αποδειχθεί σε παγκόσμια κλίμακα ως ανεκτίμητος φορέας τεχνικής, οικονομικής, κοινωνικής και γενικότερα

άρτιας πολιτιστικής προόδου για το καλό και την προκοπή όχι μόνο των μελών του, αλλά και γενικότερα του συνόλου.

Ειδικότερα όμως για τον τόσο πολύμορφο, ιδιότυπο και δυσκολοεκμετάλλευτο παραγωγικό χώρο της Ελλάδας, ο γνήσιος Συνεργατισμός μπορεί και πρέπει να εξασφαλίζει την καλύτερη, ταχύτερη και συμφερότερη για όλους μας αξιοποίησή του.

Η σύγχρονη συνεταιριστική κίνηση της Ελλάδας μπορεί και πρέπει να είναι η κατάλληλη και ανταποκρινόμενη προς τις σημερινές συνθήκες, ανάγκες και δυνατότητες, έκφραση του πνεύματος, της δημιουργικής συνεργασίας, της ελεύθερης και αδελφικής συντροφικότητας, που με τόση επιτυχία οδηγούσε τις «Κοινότητες» και τις «Συντροφίες» των προγόνων μας και που τόσες ζωτικές υπηρεσίες στο πέρασμα των αιώνων πρόσφερε στο Ελληνικό Έθνος.

Ξεχωρίζει όμως πάνω απ' όλα η αδελφική και γόνιμη συνεργασία του Χριστιανισμού με τον Συνεργατισμό ο οποίος εφαρμόζει ουσιαστικά στον τομέα του τη χριστιανική αγάπη.

Οι «Χριστιανοί Συνεταιριστές» όχι μόνο θεωρητικά αλλά και στην πράξη αγωνίστηκαν και κατόρθωσαν να επιτύχουν τη διάδοση του γνήσιου Συνεργατισμού όχι μόνο στη χώρα τους, κυρίως την Αγγλία, αλλά και σ' άλλες χώρες. Βαθυστόχαστοι επιστήμονες, πνευματικές και ηθικές προσωπικότητες, τόσο κληρικοί όσο και λαϊκοί ηγέτες αγωνίστηκαν για την αδελφική συνεργασία του Χριστιανικού Ανθρωπισμού και του γνήσιου Συνεργατισμού. Πριν όμως από αυτούς έδρασε επιτυχώς η «Κοινή Συντροφιά» των Αμπελακίων στην Ελλάδα, όπως φαίνεται και από το πρώτο άρθρο του καταστατικού της: *«Και οι ευαγγελικοί νόμοι και οι ηθικοί θεσμοί μας παριστάνουσι το στερέον και ακράδαντον της ενότητας και ομονοίας, εκεί διαρρήδην επαγγέλλεται ο Βασιλεύς των Βασιλέων Χριστός ότι «όπου εισί δύο ή τρεις συνηγμένοι εν τω εμώ ονόματι, εκεί εμί εν μέσω αυτών... Εν ονόματι αυτού του δεσπότη Χριστού απεφασίσαμεν να ανακαινίσωμεν και να συγκροτήσωμεν πάλιν την κοινήν ημών συντροφίαν και αδελφότητα, ανακαλούντες τα αρχαία ημών ήθη και τεθέντες κοινήν Τράπεζαν και εν υψηλώ κηρύγματι καλούντες κάθε αδελφόν ημών, δια να έλθη να απολαύση της κοινής Τραπέζης και αδελφότητος, φέρων μεθ' εαυτού εις την ευωχίαν ταύτην το προσήκον ένδυμα, ο μεν ευπορών το μεταδοτικόν και φιλάδελφον, ο δε απορών το υπομονετικόν, το ευπειθές, το κατά πάντα υπήκοον και την προσήκουσαν ασφάλειαν, στηρίζεται και θεμελιούται επί θεμελίους και άρθρους τοιούτους...».*

Η κοινότητα Αμπελακίων, που δημιούργησε την «Κοινή Συντροφιά», όπως και πολλές άλλες ελληνικές κοινότητες της Τουρκοκρατίας, δεν απέβλεπαν σε αντικοινωνικά, κερδοσκοπικά συμφέροντα ορισμένων ατόμων, αλλά στο συμφέρον και την ευημερία του συνόλου.

Η «Κοινή Συντροφιά» είχε άριστη οργανωτική διάρθρωση, πληρότητα και ακρίβεια σε σύγκριση με ανάλογες σύγχρονες ιδιωτικές ή κρατικές εταιρίες.

Στην «Κοινή Συντροφιά» των Αμπελακίων για πρώτη φορά εφαρμόσθηκε η συμμετοχή των εργαζομένων στα κέρδη της επιχείρησης και η βοήθεια στους ανίκανους για εργασία και τους γέροντες. Αυτή η πρότυπη συνεταιρική

Συντροφιά στηρίχθηκε στη χριστιανική εντολή της αγάπης, αντιμετώπιζε επιτυχώς τις φορολογικές υποχρεώσεις των υποδούλων Ελλήνων στους κατακτητές Τούρκους και εξασφάλιζε την υλική επιβίωσή τους και την πολιτιστική τους ανωτερότητα με τη δύναμη της ομόνοιας και της αλληλεγγύης τους.

Οι κάτοικοι καλλιεργούσαν και επεξεργάζονταν το βαμβάκι, έβαφαν τα νήματα με αρίστης ποιότητας χρώμα από το ριζάρι της κοιλάδας των Τεμπών και τα πουλούσαν στα πρατήριά τους που είχαν δημιουργήσει σε πόλεις της Ευρώπης και ιδίως στην πρωτεύουσα της Αυστρίας Βιέννη. Στα πρατήρια τους πουλούσαν και άλλα γεωργικά προϊόντα τους, από δε το εξωτερικό η Κοινή Συντροφιά εισήγαγε χρήσιμα είδη για τους κατοίκους των Αμπελακίων. Εκτός δε από την οικονομική είχε επίσης αξιόλογη κοινωνική και πολιτιστική δράση. Είχε γιατρούς, ταμεία για τους ανάπηρους και ανίκανους για εργασία, βιβλιοθήκη, εργαστήριο πειραματικής φυσικής και σχολεία για την καλή μόρφωση των κατοίκων. Το ανώτερο δε σχολείο τους που το έλεγαν «Ελληνομουσείο» ήταν φημισμένο. Σ' αυτό είχε φοιτήσει και ο επίσκοπος Ρωγών Ιωσήφ, ο εμψυχωτής των «ελευθέρων πολιορκημένων» του Μεσολογγίου και εθνικός ήρωας, που γεννήθηκε στο 1776 στα Αμπελάκια της Θεσσαλίας.

Ο Ελληνικός Λαός, που είχε τιμηθεί με την πιο πολύτιμη αλλά και την πιο βαριά κληρονομιά, που έχει ως κύρια χαρακτηριστικά την πνευματική αρτιότητα της αρχαίας Ελλάδας και την ψυχική βαθύτητα και την ηθική ανωτερότητα του Χριστιανισμού, μπορεί και οφείλει να εργάζεται συστηματικά και αποτελεσματικά για την επικράτηση ενός σύγχρονου, ανώτερου και άρτιου πολιτισμού, όπου να εναρμονίζονται η τεχνική πρόοδος με την πνευματική ανωτερότητα και την ηθική ανάταση του ανθρώπου για το καλό και την προκοπή όλων.

Εκείνο που πάντα έχει βαρύνουσα σημασία, ιδίως για τον Ελληνικό λαό, είναι το φωτισμένο ζωντανό καλό παράδειγμα. Και η νέα γενιά πολλά καλά μπορεί και πρέπει να επιτύχει από μια ειρηνική και θετική άμιλλα μεταξύ όλων των ανιδιοτελών ανθρώπων, σ' όποια παράταξη και αν ανήκουν, που συνδυάζουν αρμονικά και γόνιμα την επιστήμη με την ανθρωπιά, τη γνώση με την αρετή, το κύρος με την αγάπη προς τον πλησίον.

Όπως όμως ιδιαίτερα, όσοι ειλικρινά «λόγω και έργω» πιστεύουν στο πανανθρώπινο συμφιλωτικό μήνυμα του κορυφαίου Αποστόλου των Εθνών: «Ουκ ένι Ιουδαίος ουδέ Έλλην, ουκ ένι δούλος ουδέ ελεύθερος ουκ ένι άρσεν και θήλυ», που συγκινεί σαν αιώνια αξία κάθε φωτισμένο, ανώτερο άνθρωπο, μπορούν και οφείλουν να αγωνίζονται καλύτερα από τους «μή έχοντας ελπίδα» και ανιδιοτελώς να προσφέρουν περισσότερα και καλύτερα, για να πείθονται μη πιστοί ότι η Καινή Διαθήκη του Χριστιανισμού λάμπει πάντα σαν ζωογόνα πηγή ανθρωπιάς, σαν ζωντανή γνήσια αρετή, σαν λεπτή εκδήλωση της αγάπης σε όλες τις εκφάνσεις της ζωής.

Η νέα γενιά όμως πρέπει να μαθαίνει να μη ζει με αυταπάτες, να μη στηρίζεται σε πρόχειρες λύσεις, σε απατηλές συνταγές, σε μαγικά γιατροσόφια, αλλά να επιδιώκει την κατάλληλη και συνεχή μόρφωση εφαρμόζο-

ντας το «γυράσκω αεί διδασκόμενος» του μεγάλου Έλληνα σοφού και συνεχίζοντας τον καλόν αγώνα με πίστη μέχρι τέλους. Η νέα γενιά χρειάζεται σωστή, άρτια παιδεία, που να αναπτύσσει τη διάνοια και συγχρόνως να πλάθει στερεό και ανώτερο χαρακτήρα και να επιτρέπει στον άνθρωπο να ανεβαίνει όλο και πιο ψηλά τις βαθμίδες του πολιτισμού και να αξιοποιεί τα πνευματικά και ηθικά προσόντα του προς όφελος όχι μόνο του εαυτού του ή μιας στενής μερίδας, αλλά και του συνόλου.

Οι άνθρωποι όμως πρέπει να διδάσκονται τα αγαθά αποτελέσματα της δημιουργικής συνεργασίας όχι μόνο «λόγω αλλά και έργω» και από πολύ νωρίς. Ακόμα και σ' αυτόν τον τόσο λεπτό τομέα της επιστημονικής έρευνας επικρατεί η δημιουργική συνεργασία και έτσι η πρόοδος σε όλους τους τομείς γίνεται ταχύτερη και ασφαλέστερη.

Η δημιουργική συνεργασία που στηρίζεται πάνω στις βασικές αρχές της επιστήμης και της ανθρωπιάς, έχει το βασικό πλεονέκτημα της αρμονικής και γόνιμης αλληλοσυμπλήρωσης και της αποφυγής σφαλερών ιδεών και ασκόπων αναζητήσεων. Έτσι βρίσκεται πιο εύκολα και πιο γρήγορα η αλήθεια και δίνεται ικανοποιητική λύση σε πολύπλοκα και δύσκολα προβλήματα. Ούτε ο ασύδοτος ατομισμός, ούτε ο ολοκληρωτικός γραφειοκρατισμός μπορούν σήμερα να ικανοποιήσουν τον άξιο του ονόματος άνθρωπο και να δημιουργήσουν ανώτερο ηθικά και υλικά πολιτισμό.

Ο γνήσιος Συνεργατισμός, ελεύθερος και δημοκρατικός, έχει πια έμπρακτα αναδειχθεί σε παγκόσμια κλίμακα σαν ανεκτίμητος φορέας τεχνικής, οικονομικής, κοινωνικής και γενικότερα άρτιας πολιτιστικής προόδου για το καλό και την προκοπή όλων. Όπως όμως έχει τονίσει ο βαθυστόχαστος επιστήμονας και ιδεολόγος συνεταιριστής Charles Gide, «η εργασία από κοινού είναι τέχνη που τη μαθαίνει κανείς μόνο με μακρά διαπαιδαγώγηση». Θα έπρεπε λοιπόν να την αρχίζουμε από πολύ νωρίς και καταλληλότερο μέσο γι' αυτό είναι οι Σχολικοί Συνεταιρισμοί. Ο Σχολικός Συνεργατισμός βασικά ενδιαφέρεται και ενεργά ενισχύει, ηθικά και υλικά, κάθε χρήσιμη προσπάθεια για την κατάλληλη και πάνω σε υγιείς βάσεις, άρτια μόρφωση του και χαρακτήρα των νέων ανθρώπων. Σ' όλες τις χώρες του κόσμου αναγνωρίζεται ότι ο Σχολικός Συνεταιρισμός είναι άριστο σύστημα αγωγής με πολύτιμη παιδαγωγική αξία, που έχει ήδη αποδώσει σε παγκόσμια κλίμακα λαμπρά αποτελέσματα.

Και οι χριστιανοί συνεταιριστές, ακολουθώντας την εντολή του Χριστού «άφετε τα παιδιά ελθείν προς με» πιστεύουν και αγωνίζονται για τη διάδοση και σωστή εφαρμογή του Σχολικού Συνεταιρισμού, που εφαρμόζει στον τομέα του τη χριστιανική αγάπη και συμβάλλει αποτελεσματικά στη δημιουργία μιας καλύτερης κοινωνίας, δίνοντας το καλό παράδειγμα με την επιστήμη και την ανθρωπιά, με τη γνώση και την αρετή, με το κύρος και την αγάπη προς τον πλησίον. Ηγνήσια χριστιανική θρησκευτικότητα, η επίκληση για βοήθεια σ' ένα ανώτερο ον, τον Θεό της αγάπης, όχι μόνο δεν παραλύει τη θέληση των ανθρώπων, αλλά τουναντίον τους εμπυχώνει και τους κάνει ικανούς για έργα αγαθά αγάπης, άρτιας προόδου, ηθικής και υλικής και ανωτέρου δημιουργικού πολιτισμού.

Η δημιουργία έχει δημιουργό και κατ' εξοχήν η δημιουργία του Σύμπαντος προϋποθέτει την ύπαρξη δημιουργικού σχεδίου από κορυφαίο δημιουργό,

που αποκαλείται Θεός. Σύγχρονοι όμως επιστήμονες ξεχνώντας ότι στην πραγματική επιστήμη δεν υπάρχει απόλυτη αλήθεια, αρνήθηκαν με τρόπο απόλυτο την ύπαρξη Δημιουργού του Σύμπαντος δηλ. του Θεού. Αλλά η πρόοδος της πραγματικής επιστήμης, που προσφέρει πράγματι μέγιστες υπηρεσίες στον άνθρωπο και είναι μεγατοδύναμη αλλά όχι παντοδύναμη και που συγκεντρώνει το μέγιστο των υπαρκτών γνώσεων και όχι απλώς θεωριών, αλλά όχι και όλη την απόλυτη αλήθεια, ανατρέπει σήμερα την δήθεν παντογνωσία της υπαρκτής ανθρώπινης επιστήμης. Σε μια πρόσφατη μελέτη διάσημος ειδικός επιστήμονας(1), καθηγητής της αστροφυσικής στο Πανεπιστήμιο της Βιργινίας των ΗΠΑ αφιερώνει στο ... Θεό ένα ολόκληρο κεφάλαιο της καθαρά επιστημονικής εργασίας του. Παραδέχεται την ύπαρξη Δημιουργού του Σύμπαντος και τονίζει ότι η ύπαρξη του ανθρώπου είναι ο προορισμός αυτού του Σύμπαντος που δημιουργήθηκε και ρυθμίστηκε έτσι ώστε να προκύψει η ζωή και η νοημοσύνη. Ποιός όμως το ρύθμισε έτσι; Μα ο Θεός, που έφτιαξε καμιά δεκαπενταριά παγκόσμιες «σταθερές» όπως η ταχύτητα του φωτός, η βαρύτητα, η σταθερή Plank και άλλες, χωρίς τις οποίες, έστω και με μικρή παρέκκλιση κάποιας απ' αυτές, το Σύμπαν θα είχε εντελώς διαφορετική εξέλιξη, ή μάλλον δεν θα είχε εξελιχθεί, γιατί οποιαδήποτε παραλλαγή των παγκόσμιων «σταθερών» θα το οδηγούσε σε σύντομη κατάρρευση.

ΜΕΡΙΚΑ ΒΟΗΘΗΜΑΤΑ

1. Colombain M.: a) «*La Valeur Educative des Cooperatives Scolaires*». Paris 1941.) b) «*Coup d' Oeil arriere. Perspectives actuelles*». Guide Officiel de la Cooperation Scolaire (Office Central de la Cooperation a l' Ecole). Paris 1955. c) «*La Cooperation*» Bureau International du Travail ,Geneve 1956. d) «*Les Cooperatives et l' Education de Base*». U.N.E.S.C.O. 1956.
2. Henzler R.: «*Genossenschaften und Christiche. Gesellschafts Politik 1950*».
3. Εκδόσεις της Υπηρεσίας Συνεταιριστικής Εκπαιδύσεως της ΠΑΣΕΓΕΣ. Επιμέλεια Φωτεινής Θ. Τζωρτάκη. Αθήνα.
4. Κατσανίδη Σ.: «*Χριστιανισμός και Συνεταιρισμός*» εις «*Θέματα Συνεταιρισμών*» τεύχος 74, 1982 Αθήνα.
5. Κλήμη Αρ. «*Τί είναι και τι δεν είναι Ο Συνεργατισμός - Συνεταιρισμός*». Εκδόσεις «*Συνεργασία*» Αθήνα 1980.
6. Κουγκιδή Κ.: «*Το πνεύμα του Συνεργατισμού και τα Αμπελάκια*», Αθή-

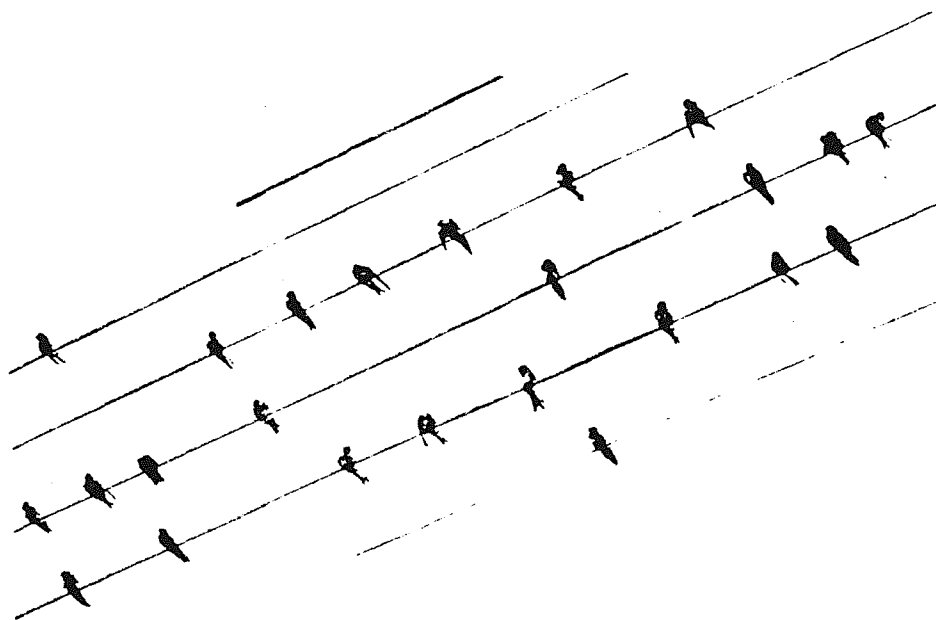
(1) Trinh Xuan Thuan: «*La melodie secrete*» Fayard (le temps des sciences). Paris 1988 (Σύντομη περιληπτική κρίση δημοσιεύθηκε στο «*Observateur*» και το συνεργαζόμενο μ' αυτό «*Το βήμα*» στις 2.4.1989

να 1948.

7. Ινστιτούτου Συνεταιριστικών Μελετών. «Οι Συνεταιριστικές Αρχές. Χθες, Σήμερα, Αύριο». Απόδοση Μαυρόγιαννη Δ. Εκδόσεις «Συνεργασία», Αθήνα 1982.
8. Θεοφανίδη Στ.: «Η υπερ - ιδεολογία του Συνεργατισμού σε σχέση με τις «διασπαστικές ιδεολογίες» της αριστεράς, της δεξιάς και άλλες» εις «Συνεταιριστική Πορεία». Έκδοση του Επιστημονικού Ιδεολογικού Σωματίου: «Εταιρεία των Φίλων του Συνεργατισμού» τεύχος 1 Αθήνα 1986.
9. Παπαγεωργίου Ευθ.: «Νεολαία (Γεωργική, Αστική) και Ερυθρός Σταυρός» εις «Συνεταιριστική Πορεία» τεύχος 1 Αθήνα 1986.
10. Παπαγεωργίου Κ.Α.: α) «Παγκόσμια Συνεταιριστική Κίνηση» εις «Συνεταιριστική Πορεία» τεύχος 1 Αθήνα 1986. β) «Ναυτικές Συνεργατικές κατά το 1821» εις «Συνεταιριστική Πορεία» τεύχος 13 Αθήνα 1989. γ) «Η έννοια της κοινωνικής διάστασης των συνεταιρισμών» εις «Συνεταιριστική Πορεία», τεύχος 16 Αθήνα 1989.
11. Πάνου Δ. Θ.: «Ο Κλήρος και οι Συνεταιρισμοί» εις «Συνεταιριστική Πορεία». Τεύχος 6 Αθήνα 1987.
12. Παπαχρίστου Χαρ. α) «Συμβολή εις την μελέτην των βασικών χαρακτήρων της χωρικής οικονομίας της Ελλάδος». Βραβείο Ακαδημίας Αθηνών 1954. β) «Άρτια Παιδεία και Δημιουργική Συνεργασία, κύρια βάρη για μια καλύτερη Ελλάδα», Αθήνα 1960. γ) «Reflexions sur le probleme de l' education du monde rural en Grece». Αθήνα 1963. δ) «Formation de la femme rurale et progres social en Grece». Αθήνα 1964. ε) Reflexions sur le probleme de la formation cooperative du monde rural en Grece» Αθήνα 1964. ζ) «Αρχές Συνεταιριστικές και Θεωρία του Συνεργατισμού» εις «Θέματα Συνεταιρισμών» Τεύχη 55 και 56 Αθήνα 1979. η) «Οι Συνεταιρισμοί στις χώρες με ανταγωνιστική οικονομία», Εκδόσεις «Συνεργασία», Αθήνα 1982. θ) «Ο Συνεργατισμός. φορέας ανθρωπιάς, προόδου και πολιτισμού» εις «Συνεταιριστική Πορεία», Τεύχος 1 Αθήνα 1986. ι) «Η Διεθνής Συνεταιριστική Ένωση (Συμμαχία)» εις «Συνεταιριστική Πορεία» τεύχος 12 Αθήνα 1988.

ΧΡΕΟΣ ΜΑΣ

Η ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΣΑΣ ΑΝΟΙΞΗ!

ΑΓΡΟΤΙΚΗ
ΤΡΑΠΕΖΑ ΕΛΛΑΔΟΣ
με ανθρώπινο πρόσωπο

ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΛΙΠΑΣΜΑΤΩΝ Α. Ε.

**Σωστή λίπανση
σημαίνει:**

- ΚΑΛΗ ΣΟΔΕΙΑ
- ΠΟΙΟΤΗΤΑ και
- ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

ΚΕΝΤΡΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ

ΑΘΗΝΑ: Κεφαλληνίας 46 & Πατησίων - Τ.Κ. 112 51

Τηλ. 8648225 - 8648715 - 8648793 - TLX: 224116 - 224653 SYEL GR

Υ Π Ο Κ Α Τ Α Σ Τ Η Μ Α Τ Α

ΠΕΙΡΑΙΑΣ: Κλαπανάρα 4 - Τ.Κ. 186 48

Τηλ. 46314814 — TLX 241430 SYEL GR

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ: Τσιμισκή 33 ή Τ.Κ. 546 24

Τηλ. (031) 220691 - 220859 — TLX 410386 SYEL GR

ΚΑΒΑΛΑ: Ομονοίας 54 - Τ.Κ. 653. 02

Τηλ. (051) 836948-9 — TLX 452325 SYEL GR

ΠΤΟΛΕΜΑΪΔΑ: Φιλίππου 1 - Τ.Κ. 502 00

Τηλ. (0463) 22377 - 23377 — TLX 432331 SYEL GR

Το 18ο Διεθνές Συνέδριο του CIRIEC για τις κοινωνικές και συνεταιριστικές επιχειρήσεις μέσα στην Ενιαία Ευρωπαϊκή Αγορά

Του Ν. ΚΟΛΥΜΒΑ

Από τις 12 μέχρι 14 Ιουνίου έλαβε χώρα στο Πορτορόζ της Γιουγκοσλαβίας το 18ο Συνέδριο του Διεθνούς Κέντρου Έρευνας και Μελέτης των Προβλημάτων των Επιχειρήσεων του Δημοσίου, Κοινωνικού και Συνεταιριστικού τομέα (CIRIEC) εξέτασε το ρόλο και τη σημασία αυτών των επιχειρήσεων στην Ενιαία Ευρωπαϊκή Αγορά.

Στο Συνέδριο πήραν μέρος Οργανώσεις και Επιχειρήσεις από όλη την Ευρώπη (Δυτική και Ανατολική) τις ΗΠΑ, τον Καναδά και την Ιαπωνία, καθώς και η Επιτροπή της ΕΟΚ. Από ελληνικής πλευράς συμμετείχε η Συνεταιριστική Ασφαλιστική που αντιπροσωπεύτηκε από τον κ. Ν. Κολύμβα. Το Συνέδριο παρακολούθησαν εφέτος οι Έλληνες Καθηγητές κ.κ. Σ. Αγαπητίδης και Κ. Σιφνιώτης. Ο κ. Ν. Κολύμβας συνόψισε για μας τα κυριώτερα συμπεράσματα, που αφορούν ιδιαίτερα τις συνεταιριστικές επιχειρήσεις.

Α. Γενικές επιπτώσεις

Ο βασικός άξονας της ενιαίας ευρωπαϊκής αγοράς του 1993 είναι η αποτελεσματική κατανομή και διαχείριση των υλικών και ανθρωπίνων πόρων της Ευρώπης.

Η διαδικασία της απελευθέρωσης της αγοράς από σύνορα και φραγμούς θα προκαλέσει, από τη μια πλευρά, τεράστια οικονομική πρόοδο, στο συνολικό επίπεδο (Έκθεση Cecchini) αλλά από την άλλη, θα επιβαρύνει τις τομεακές και περιφερειακές ανισότητες. Σύμφωνα με την Έκθεση Padoa - Schioppa αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι η ολοκλήρωση των αγορών προκαλεί διαφορετικές οικονομικές διοργανώσεις, που άλλες τείνουν στη σύγκλιση και άλλες στην απόκλιση.

Θα ενταχθούν καλύτερα στους νέους όρους του ενδοκοινοτικού και παγκόσμιου ανταγωνισμού και θα επιτύχουν αύξηση των εισοδημάτων τους οι περιοχές που ευνοούνται σήμερα από τη γεωγραφική τους θέση, τον τύπο της οικονομικής τους εξειδίκευσης (βιομηχανία - υπηρεσίες), την τεχνογνωσία, τεχνική και εμπορική, την παρουσία πολυάριθμων κέντρων παιδείας και έρευνας, την οικονομική κουλτούρα των πληθυσμών, την παραδοσιακή συμμετοχή τους στις ανταλλαγές, τη γειτνίαση των κέντρων λήψης

αποφάσεων κλπ.

Οι πιο απομακρυσμένες ή περιφερειακές περιοχές κινδυνεύουν να γίνουν ακόμη πιο καθυστερημένες εξ αιτίας των συσσωρευμένων μειονεκτημάτων τους, με δυσεείς συνέπειες για τον τοπικό κοινωνικό ιστό.

Μια τέτοια υπανάπτυκτη περιφέρεια με κακές συγκοινωνίες και επικοινωνίες και πληθυσμό που φθίνει δημογραφικά, αποτελούν η Πορτογαλία, μεγάλο μέρος της Ισπανίας, ο Νότος της Ιταλίας, η Ελλάδα και η Ιρλανδία.

Αυτό υπαγόρευσε τη μεταρρύθμιση των διαρθρωτικών Ταμείων της ΕΟΚ του 1989, που με μια συνολική θεώρηση των αναγκών και το συντονισμό των κοινοτικών χρηματοδοτικών μέσων επιδιώκει την προαγωγή και την προσαρμογή των δομών των λιγότερο αναπτυγμένων περιοχών.

B. Ο τομέας της κοινωνικής Οικονομίας στην ΕΟΚ

Σύμφωνα με την Έκθεση του 1986 της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής της ΕΟΚ, το σύνολο των επιχειρήσεων της κοινωνικής οικονομίας των 12 χωρών της ΕΟΚ ήταν 135.000 με σύνολο μελών 142 εκατομμύρια και σύνολο απασχολούμενου προσωπικού 3.500.000 άτομα.

Ειδικές ομάδες εργασίας του CIRIEC προβαίνουν στην απογραφή κατά χώρα των επιχειρήσεων που υπάγονται σ' αυτές τις κατηγορίες. Από ελληνικής πλευράς συμμετέχει ο καθηγητής κ. Κ. Σιφινιώτης του Παντείου Πανεπιστημίου.

Κατά τομέα, η γεωργία έρχεται στην πρώτη σειρά, εφόσον ο μέσος όρος της παραγωγής που συγκεντρώνεται και πωλείται μέσω των συνεταιρισμών αποτελεί το 60% της συνολικής ευρωπαϊκής παραγωγής.

Στο χρηματοπιστωτικό τομέα η κοινωνική οικονομία κατέχει σημαντικό ρόλο, εφόσον το 17% της ευρωπαϊκής αποταμίευσης διακινείται από τις συνεταιριστικές Τράπεζες. Καλή θέση κατέχουν οι συνεταιριστικοί φορείς και στον τομέα των ασφαλίσεων, της διανομής (καταναλωτικοί συνεταιρισμοί) στη βιοτεχνική παραγωγή (εργατικοί συνεταιρισμοί παραγωγής).

Γ. Τα χαρακτηριστικά των επιχειρήσεων κοινωνικής οικονομίας

Αν εξαιρέσουμε τους τομείς των Τραπεζών, ασφαλειών, της διανομής και των γεωργικών βιομηχανιών, όπου υπάρχουν μεγάλες συνεταιριστικές επιχειρήσεις, γενικά οι επιχειρήσεις αυτές λειτουργούν σε τομείς μεγάλης έντασης εργασίας και μικρής έντασης κεφαλαίων.

Διαρίνονται για ορισμένες κοινές αδυναμίες τους όπως η έλλειψη προχωρημένης διαφοροποίησης των προϊόντων, η απουσία δικτύων διανομής και εμπορικών σημάτων (μάρκες) που αποτελούν μειονεκτήματα στον ανταγωνισμό.

Ιδιαίτερα τονίσθηκε η σημασία της οργάνωσης στους ακόλουθους τομείς:

— Τεχνική οργάνωση της παραγωγικής διαδικασίας, που περιλαμβάνει και τη συγκέντρωση των επιχειρήσεων του ίδιου τομέα.

- Εμπορική οργάνωση, που απαιτεί εξειδικευμένο προσωπικό και περιλαμβάνει και τη βελτίωση της σχέσης ιδίων κεφαλαίων με σύνολο ενεργητικού. Η έλλειψη ειδικών οργάνων χρηματοδότησης, επαρκών πόρων και μανάτζμεντ, αποτελούν μόνιμες αδυναμίες των επιχειρήσεων της κοινωνικής οικονομίας.
- Εσωτερική οργάνωση και υποδομή (ανθρώπινο δυναμικό, πληροφόρηση, ηλεκτρονικοί υπολογιστές κλπ.).

Παρόλες αυτές τις αδυναμίες, οι επιχειρήσεις της κοινωνικής οικονομίας διαθέτουν ένα μεγάλο πλεονέκτημα: οργανώνουν την αλληλεγγύη μεταξύ των ανθρώπων τόσο στο οικονομικό όσο και στο κοινωνικό πεδίο.

Δ. ΕΟΚ και Κοινωνική Οικονομία.

Η Ευρωπαϊκή Κοινότητα δεν έχει ασχοληθεί ιδιαίτερα με τις επιχειρήσεις της κοινωνικής οικονομίας. Χρειάστηκε να φθάσουμε το 1983 και 1987 για να γίνουν τα πρώτα ψηφίσματα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου για το ρόλο τους στην περιφερειακή ανάπτυξη και την ανάγκη για ιδιαίτερη μεταχείρισή τους στους τομείς νομικό - φορολογικό - χρηματοδοτικό.

Στα τέλη του 1989 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ιδρύει ειδικό τμήμα στη XXIII Γενική Διεύθυνση και κάνει την πρώτη της εισήγηση στο Συμβούλιο Υπουργών για το ρόλο των κοινωνικών επιχειρήσεων στη δημιουργία της ενιαίας αγοράς και την απάγκη ν' αποκτήσουν Ευρωπαϊκή διάσταση και να τους δοθούν νέα νομικά πλαίσια για τη διακοινοτική συνεργασία τους (Καταστατικό Ευρωπαϊκού Συνεταιρισμού και Ευρωπαϊκής Εταιρείας, Ευρωπαϊκός Όμιλος Οικονομικού Σκοπού κλπ.).

Τα μέτρα αυτά κρίνονται απολύτως ανεπαρκή και οι κοινωνικές επιχειρήσεις ζητούν ν' αναγνωρισθεί η ιδιαιτερότητά τους και η ανάγκη ενίσχυσής τους για ν' αντιμετωπίσουν θέματα έρευνας και ανάπτυξης, βοήθειας στις εξαγωγές και συμπλήρωση της υλικής τεχνικής υποδομής τους.

Ε. Η στρατηγική των επιχειρήσεων του κοινωνικού τομέα απέναντι στη μεγάλη εσωτερική αγορά.

Για τις μεγάλες επιχειρήσεις, που συνήθως συναντά κανείς στον αγροτικό τομέα, τις συνεταιριστικές Τράπεζες και ασφάλειες και τις διανομές, η στρατηγική θα ήταν να γίνουν επιχειρήσεις πολυεθνικές, που θα δρουν στο εσωτερικό της ενιαίας ευρωπαϊκής Συνεταιριστικής Οργάνωσης που είναι σε εξέλιξη.

Στον τραπεζικό εξετάζονται δυο επιλογές. Είτε να ιδρυθεί μια Ευρωπαϊκή Συνεταιριστική Τράπεζα στην οποία θα ενταχθούν οι Συνεταιριστικές Τράπεζες των χωρών - μελών είτε να συσταθεί η Ευρωπαϊκή Τράπεζα ως αυτόνομη Εταιρεία, θυγατρική των συνεταιριστικών Τραπεζών.

Οι μικρότερες επιχειρήσεις που δεν προσφέρονται για πολυεθνικές συνεργασίες και ευρωπαϊκή διάσταση, αλλά θα εξακολουθήσουν να έχουν

τοπικό είτε εθνικό χαρακτήρα, για να αντιμετωπίσουν την πρόκληση της Ενιαίας Αγοράς θα πρέπει να υιοθετήσουν ειδικά μέτρα όπως τα ακόλουθα:

- Συγχωνεύσεις, ομαδοποιήσεις, σχηματισμοί κοινοπραξιών και ομίλων για ν' αυξήσουν το μέγεθος των επιχειρήσεων, να διαφοροποιήσουν την παραγωγή και να δημιουργήσουν δίκτυα διανομής.
- Κατάρτιση επιχειρηματικών στελεχών
- Βελτίωση της χρηματοπιστωτικής τους θέσης.
- Βελτίωση της εσωτερικής τους οργάνωσης και δομής.

Η μεταρρύθμιση των διαρθρωτικών ταμείων της ΕΟΚ, που επιδιώκει να προαγάγει την ανάπτυξη και τη δομική προσαρμογή των λιγότερο αναπτυγμένων περιοχών της κοινότητας, ανοίγει ένα ευρύ πεδίο δράσης για τις επιχειρήσεις της κοινωνικής οικονομίας, που θ' αναπτύξουν μian ανταγωνιστική στρατηγική στις περιφέρειές τους. Έχουν όλες τις προϋποθέσεις να υπηρετήσουν τον κοινοτικό στόχο της οικονομικής και κοινωνικής συνοχής.

Οι χιλιάδες των συνεταιριστικών επιχειρήσεων δεν μπορούν να επιβιώσουν αν δρουν μεμονωμένες. Αλλά αν προσπαθήσουν να συνεργασθούν, ν' αναπτύξουν κοινές στρατηγικές, να συμμετάσχουν σ' ένα ολοκληρωμένο σχεδιασμό, για το σύνολο των συνεταιρισμών, είναι προφανές πως θα έχουν μια δύναμη μεγαλύτερη από τους άλλους διεθνείς ομίλους επιχειρήσεων. Θα γίνουν έτσι ισχυρά όργανα για ν' αντιμετωπίσουν τις προκλήσεις της μεγάλης ενιαίας ευρωπαϊκής αγοράς.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΣΥΝΕΡΓΑΤΕΣ

Παράκληση οι εργασίες να είναι όσο το δυνατό συνοπτικές και συνεκτικές κι η έκτασή τους να μην ξεπερνά το ισοδύναμο 6 τυπωμένων σελίδων. Η Συντακτική Επιτροπή διατηρεί το δικαίωμα δημοσίευσης ή μη εργασιών που της παραδίδονται, καθώς και καθορισμού του χρόνου δημοσίευσης, ανάλογα με τις δυνατότητες. Τα κείμενα που δημοσιεύονται ή όχι δεν επιστρέφονται. Τα κείμενα πρέπει να είναι πολύ καθαρά.

Τα κείμενα που υπογράφονται ή για τα οποία αναφέρεται η προέλευσή τους, δεν απηχούν, κατ' ανάγκη και σ' όλα τα σημεία τους και τις θέσεις της Εταιρείας των Φίλων του Συνεργατισμού.

ΘΕΣΕΙΣ - ΑΠΟΨΕΙΣ

ΟΙ ΕΚΛΟΓΕΣ ΣΤΗΝ ΠΑΣΕΓΕΣ

Κατάπληκτη η κοινή γνώμη παρακολούθησε όσα διαδραματίστηκαν κατά τις εκλογές στους συνεταιρισμούς και ιδίως στην κορυφαία τους οργάνωση της ΠΑΣΕΓΕΣ. Περιστατικά που θυμίζουν άλλες εποχές και που προσβάλλουν τον ίδιο το συνεταιριστικό θεσμό, του οποίου οι αντιμαχόμενοι επιδιώκουν να ηγηθούν. Ο απροσχημάτιστος κομματισμός ποδοπάτησε ό,τι ευγενικό και ωραίο περιλαμβάνει η συνεταιριστική διδασκαλία, η διδασκαλία της συνεδέλφωσης, της αλληλεγγύης, της «εν τη ενώσει» ισχύος. Ό,τι θα έπρεπε να είναι διάθεση προσφοράς προς την επίτευξη του κοινού σκοπού, κατάντησε να είναι αγώνας επιβολής ομάδων ενδεδυμένων ψευδεπίγραφους κομματικούς μανδύες. Οι αξίες που διδάσκει ο συνεταιριστικός θεσμός υποτάχθηκαν στις σκοπιμότητες της κομματικής προσήλωσης και στην ενδεχόμενη κομματική αποζημίωση προς τους «αγωνιστές».

Αλήθεια, έπρεπε να εκπλαγούμε για την εξέλιξη αυτή αφού είναι γνωστός ο κομματικός εναγκαλισμός των συνεταιρισμών, που το 1987 είχε οδηγήσει σε διαβουλεύσεις μεταξύ των κομμά-

των για την ανάδειξη Προέδρου στην ΠΑΣΕΓΕΣ;

Θα περίμενε κανείς ότι η οικονομική κατάρρευση ενός μεγάλου μέρους συνεταιριστικών οργανώσεων και εταιριών θα οδηγούσε σε προβληματισμό και περιστολή ολόκληρο το συνεταιρισμένο αγροτικό κόσμο και σε μια κίνηση εγκατάλειψης των παλαιών μεθόδων διαίρεσης και φανατισμού. Θα περίμενε επίσης ότι όσα λέγονται για την προσέγγιση του 1992 και την όξυνση του ανταγωνισμού στα πλαίσια της ενιαίας Ευρώπης, θα είχαν κάποια απήχηση τουλάχιστον στα ηγετικά στελέχη των συνεταιρισμών. Τίποτε από αυτά δεν συνέβη. Ο κομματικός φανατισμός αποδείχθηκε υπέρτατη δύναμη.

Μπροστά σ' αυτόν τον ολισθηρό δρόμο, μερικοί από τους συνεταιριστές συγκρατήθηκαν γιατί διέκριναν τον κίνδυνο. Δεν ενέδωσαν στη στενή κομματική χειραγώγηση και υπάρχουν ενδείξεις ότι οι θέσεις τους βρίσκουν απήχηση. Έτσι διατηρείται η σπίθα της ελπίδας για συναίνεση που είναι ισοδύναμη με την προκοπή στους συνεταιρισμούς.

ΚΑΠΟΙΑ ΚΟΙΝΑ ΨΗΦΟΔΕΛΤΙΑ

Ανάμεσα στα ακρωνύμια που συνοδεύουν τα αποτελέσματα εκλογής αντιπροσώπων των Ενώσεων, στους καταλόγους που κατάρτισε η ΠΑΣΕΓΕΣ (τα αρχικά αυτά μπαίνουν αντί των αρχικών των κομμάτων), υπάρχουν

και μερικές περιπτώσεις αντιπροσώπων που έχουν εκλεγεί με κοινό ψηφοδέλτιο. Οι περιπτώσεις αυτές είναι:

— της Ένωσης Αλιευτικών και Ιχθυοτροφικών Συνεταιρισμών Ελλάδος.

- της Ένωσης Αμυνταίου
- της Ένωσης Δυτικής Θεσσαλίας
- της Ένωσης Γαλακτοκομικών Συνεταιρισμών Αργολίδας
- της Ένωσης Μεγαλόπολης
- της Ένωσης Πάρου
- της Ένωσης Κιτροπαραγωγών Κρήτης.

Σε όλες τις περιπτώσεις αυτές εκλέγεται ένας μόνο αντιπρόσωπος. Ίσως το γεγονός αυτό οδήγησε τους κομματικούς μηχανισμούς, που σταθμίζουν σε κάθε περίπτωση τα συμφέροντά τους, στην αποδοχή της ενιαίας εμφά-

νισης. Σε κάθε περίπτωση πάντως η κοινή εμφάνιση αποτελεί τη συνεταιριστική εμφάνιση και γι' αυτό οι έστω και ελάχιστες προαναφερθείσες περιπτώσεις αξίζουν επισήμανση και έπαινο. Όλα τα λεγόμενα περί τάσεων στο εσωτερικό των συνεταιρισμών αποτελούν προφάσεις εν αμαρτίαις. Η δημιουργία εξ υπαρχής και πάγιων πλειοψηφιών και μειοψηφιών δεν αποτελεί χαρακτηριστικό των συνεταιρισμών, όπου οι συνεταιρισμοί και οι συνεταιίροι έχουν αντιληφθεί τη φυσιογνωμία του συνεταιριστικού θεσμού.

ΝΑ ΔΙΑΤΗΡΗΘΕΙ Η ΚΡΙΤΙΚΗ ΣΕ ΚΑΠΟΙΟ ΕΠΙΠΕΔΟ

Αυστηρότατη κριτική ασκείται από πολλές πλευρές εναντίον των συνεταιρισμών, εξαιτίας της μεγάλης συσσώρευσης χρεών προς την Αγροτική Τράπεζα, μιας συσσώρευσης χωρίς προηγούμενο που έχει κλονίσει τα θεμέλια των συνεταιρισμών. Η κριτική συνήθως δεν εμβαθύνει στα αίτια αυτής της υπερχρέωσης, ούτε καν στο γεγονός ότι θα ήταν αδύνατο να «επιτευχθεί» χωρίς την υποστήριξη ή έστω τη συνυπευθυνότητα ή τουλάχιστον την ανοχή των χρηματοδοτικών οργάνων. Όμως μερικές φορές η κριτική δεν είναι απλώς ρηχή αλλά φθάνει τα όρια της εμπάθειας. Δεν εξηγούνται αλλιώς εκφράσεις όπως «εκτροφεία χυδαίων απατεώνων», που είδαν το φως της δημοσιότητας σε εβδομαδιαίο

οικονομικό περιοδικό. Η προσφυγή σε ύβρεις μειώνει εκείνους που τις χρησιμοποιούν και μαρτυρεί έλλειψη επιχειρημάτων.

Τα αίτια της υπερχρέωσης έχουν επαρκώς αναλυθεί από ειδικές επιτροπές (βλ. σχετική έκθεση στο προηγούμενο τεύχος της «Σ.Π.» και έχει αναγνωρισθεί από όλους τους πολιτικούς αρχηγούς, ότι οφείλεται κατά το μεγαλύτερο μέρος της σε παρεμβάσεις με εντολή του Δημοσίου. Οι ζημιές που προέκυψαν δεν αποζημιώθηκαν και παραμένουν τοκισζόμενες στις Τράπεζες. Όπου υπήρξαν ατασθαλίες, αυτές να στηλιτευθούν. Η γενίκευση παύει να αποτελεί χρήσιμη κριτική. Επιδιώκει τη δημιουργία εντυπώσεων και αυτό ξεπερνά τα όρια της καλής πίστης.

ΜΙΑ ΧΡΗΣΙΜΗ ΥΠΕΝΘΥΜΙΣΗ

Σε δήλωσή του, της 21 Σεπτεμβρίου 1990, ο Υπουργός Γεωργίας είπε ότι «δεν αντιμετωπίζεται προς το παρόν θέμα ρύθμισης των χρεών των συνεταιριστικών οργανώσεων».

Όμως για το θέμα αυτό υπάρχει ξεκάθαρη και αιτιολογημένη άποψη του σημερινού Πρωθυπουργού κ. Κ. Μητσοτάκη, που διατυπώθηκε στη

Γενική Συνέλευση της ΠΑΣΕΓΕΣ της 30.1.1990 όταν ο Πρωθυπουργός μετείχε στην Οικουμενική Κυβέρνηση. Στο σχετικό σημείο της ομιλίας του είχε πει: «Γνωρίζω τα προβλήματα, που σας απασχολούν σήμερα. Ειδικότερα το πρόβλημα της υπερχρέωσης που δεν είναι μόνο για τις τριτοβάθμιες οργανώσεις.

Όταν μιλάμε για ρύθμιση χρεών πρέπει να πάρουμε όλη την γκάμα των συνεταιρισμών και να αντιμετωπίσουμε τα προβλήματά τους, είναι ένα πρόβλημα που δεν οφείλεται κατά κύριο λόγο σε σας τους συνεταιριστές, είναι αποτέλεσμα μιας κυβερνητικής πολιτικής, που ήταν σε πολλές περιπτώσεις μια πολιτική άναρχη χωρίς στόχο και πρόγραμμα. Σε πάρα πολλές περιπτώσεις οι συνεταιρισμοί εφήρμοσαν κυβερνητική πολιτική, κοινωνική πολιτική θα έλεγα σε πολλές περιπτώσεις με καθοδήγηση και με εντολή του κράτους. Γι' αυτό και η θέση η δική μας από την αρχή ήταν ξεκάθαρη. Πολύ σωστά το είπε ο κ. Σεϊτανίδης, ότι δεν οφείλονται αυτά τα χρέη σε κακοδιαχείριση, ούτε φυσικά κατά μείζονα λόγο σε σκανδαλώδη διαχείριση.

Τα χρέη των συνεταιρισμών αγαπητοί φίλοι, είναι πολύ σημαντικά. Σήμερα ανέρχονται σε μισό τρισεκατομμύριο και πάνω: 544.000.000.000. Από αυτά τα 288.000.000.000 είναι ληξιπρόθεσμα και από αυτά τα 150.000.000.000 ακάλυπτα. Το τί σημαίνει αυτό για την ΑΤΕ το καταλαβαίνετε, διότι το σύνολο του κεφαλαίου της ΑΤΕ είναι κάτω από 40.000.000.000, τέσσερεις φορές παραπάνω από το σύνολο του κεφαλαίου της ΑΤΕ είναι τα ακάλυπτα συνεταιριστικά δάνεια. Είναι ανάγκη αυτό το θέμα να ρυθμιστεί.

Σ' ότι αφορά εμάς, κατηγορηματικά σας δηλώνω άλλη μια φορά, θα βοηθήσουμε και θα πρωτοστατήσουμε εις την ρύθμιση αυτών των χρεών, κατά το ποσοστό που δεν οφείλονται σε κακοδιαχείριση. Και αυτό φυσικά προϋποθέτει έλεγχο, τίμιο έλεγχο που πρέπει να γίνει από ειδικό σώμα Λογιστών — ορκωτών λογιστών ή άλλων — και φυσικά όσοι είναι υπεύθυνοι για τυχόν ατασθαλίες πρέπει να τιμωρηθούν. Να τιμωρηθούν παραδειγματικά, για να μην στιγματί-

ζουν το συνεταιριστικό κίνημα που στο 99% είναι υγιές. Πρέπει να ξεχωρίσουμε τους ανέντιμους, τους ολίγους, που είναι φυσικό να υπάρξουν παντού — και δεν υπάρχουν μόνο στις τάξεις σας, υπάρχουν σ' όλη την ελληνική κοινωνία και σε όλες τις κοινωνικές ομάδες — από τους πολλούς που δεν φταίνε σε τίποτε.

Και ακόμα θα σας πω και κάτι άλλο. Εγώ συμβαίνει να έχω παλαιά εμπειρία. Έχω διοικήσει την οικονομία πολλά χρόνια και θυμούμαι ένα πράγμα, θα το θυμάστε ασφαλώς πολλοί από σας, όταν εγώ σαν Υπουργός Συντονισμού, είτε στην περίοδο '66, 65-66, είτε στην περίοδο του '78 με '80. Έλεγα σ' ένα συνεταιρισμό κάνε αυτή την παρέμβαση και του πλήρωνα τους μετρητοίς το ποσό στο οποίο έφθανε το άνοιγμα. Δεν μπορώ ποτέ να δεχτώ ότι η κυβέρνηση λέγει στους συνεταιριστές κάνετε αυτή την πολιτική και μετά τους λέει κόψτε το λαϊμό σας. Να βρείτε τα λεφτά και ακόμα και την ρύθμιση, ενώ θα έπρεπε αυτά τα χρέη να τα διαγράψει ή να τα πληρώσει το κράτος, πάω δηλαδή και λίγο παραπέρα από αυτό το οποίο αποτελεί το δικό σας αίτημα.

Στο πρώτο αυτό θέμα των χρεών θα ήθελα να ξεκαθαρίσω τη θέση μας πλήρως. Ο κύριος Δήμας μας είπε πως είναι έτοιμος πριν από τα τέλη του Φεβρουαρίου να υποβάλει την πρότασή του. Εμείς αυτή την πρόταση θα την στηρίξουμε και θα χαρώ πάρα πολύ εάν με διακομματική συναίνεση — γιατί η σημερινή κυβέρνηση είναι κυβέρνηση οικουμενικής στήριξης — μπορέσουμε να κάνουμε μια ρύθμιση η οποία θα έχει την καθολική παραδοχή. Πρέπει να το βάλετε σαν στόχο σας. Εμείς θα σας βοηθήσουμε και μπορούμε να το πετύχουμε».

Η ΠΡΟΤΑΣΗ ΤΟΥ ΣΕΒΤ

Ο Σύνδεσμος Ελληνικών Βιομηχανιών Τροφίμων (ΣΕΒΤ) έκανε μια ενδιαφέρουσα πρόταση. Προσφέρθηκε να αναλάβει το μάνατζμεντ και μέρος των χρεών τριών συνεταιριστικών επιχειρήσεων με τη μορφή προγράμματος - πιλότου, με σκοπό την εξυγίανσή τους.

Οι λόγοι αυτής της προσφοράς εξηγήθηκαν από τον Πρόεδρο του ΣΕΒΤ κ. Α. Συμεώνογλου σε συνέντευξη τύπου. Τη συνέντευξη αυτή παρουσίασε το περιοδικό «Τρόφιμα και Ποτά» στο τεύχος Ιουλίου - Αυγούστου 1990.

Μεταφέρουμε εδώ μερικές από τις απόψεις που διατύπωσε ο Πρόεδρος του ΣΕΒΤ, διότι δείχνουν και μια αντίληψη διαφορετική από εκείνες που είχαμε συνηθίσει ως τώρα. Είπε ο κ. Συμεώνογλου: «Η Ευρωπαϊκή εμπειρία από την άψογη συνεργασία συνεταιριστικών και ιδιωτικών επιχειρήσεων οφείλει ν' αποτελέσει παράδειγμα προς μίμηση και για τις δυο πλευρές στη χώρα μας» ... «Το ενδιαφέρον των βιομηχανιών τροφίμων για την καλή λειτουργία των συνεταιριστικών επιχειρήσεων οφείλεται αποκλειστικά και μόνο στο γεγονός ότι από αυτές προμηθεύονται τις πρώτες τους ύλες» ... «Η καλή λειτουργία των συνεταιρισμών διασφαλίζει την προσφορά πρώτων υλών σε καλή ποιότητα και ανταγωνιστικές τιμές. Και η πρώτη ύλη και οι ανταγωνιστικές τιμές είναι βασική προϋπόθεση για την ανταγωνιστικότητα των βιομηχανιών τροφίμων ενόψει του 1992» ... «Είναι ασφαλώς αναγκαίο να υπογραμμιστεί ότι ενδεχόμενο «βούλιαγμα» των Συνεταιριστικών Επιχειρήσεων θα προκαλέσει κοινωνική και ουσιαστική κρίση από τη οποία πρώτος ζημιωμένος θα είναι η βιομηχανία τροφίμων».

Αυτά και άλλα ενδιαφέροντα σημεία έθιξε ο Πρόεδρος του ΣΕΒΤ, που επισμαίνονται και από την πλευρά αυτή την επείγουσα ανάγκη να δοθεί επιτέλους κάποια διέξοδος στο τεράστιο οικονομι-

κό πρόβλημα των συνεταιριστικών επιχειρήσεων για το οποίο εδώ και μερικά χρόνια μόνο προθέσεις διατυπώνονται χωρίς ουσιαστικό περιεχόμενο. Ίσως οι αρμόδιοι καθυστερούν μεριμνώντας για την προετοιμασία ενός συγκινητικού επικήδειου για τις συνεταιριστικές επιχειρήσεις. Αλλά όπως επισμαίνει ο κ. Συμεώνογλου, πολύ πιθανό να χρειασθούν και άλλοι επικήδειοι...

Ως προς το κύριο σημείο της πρότασης του ΣΕΒΤ, θα πρέπει να εξετασθεί με προσοχή και ψυχραιμία. Να μη γίνει δεκτή αν άλλη λύση δημιουργεί βάσιμα καλύτερες προοπτικές. Αν γίνει δεκτή θα πρέπει να παρέχει τις αναγκαίες διασφαλίσεις.

Οι διοικήσεις των συνεταιριστικών επιχειρήσεων που ενδιαφέρονται για τη μακροχρόνια επιβίωση και ανάπτυξή τους προς το συμφέρον όλων όσων συνδέονται με αυτές — και είναι πολλοί — ας εγκλύσουν και στο περιεχόμενο του προβληματισμού που καλλιεργήθηκε στη Χαλκίδα με την ευκαιρία της διημερίδας των διευθυντικών στελεχών. Δεν ήταν μια ευκαιρία διακοπών ή τουρισμού αυτή η συνάντηση. Ήταν κραυγή αγωνίας και γόνιμη αναζήτηση διεξόδων από διευθυντικά στελέχη που γνωρίζουν πολύ καλά τις αιτίες των προβλημάτων, τις υπάρχουσες δυνατότητες και τον τρόπο αξιοποίησης αυτών των δυνατοτήτων.

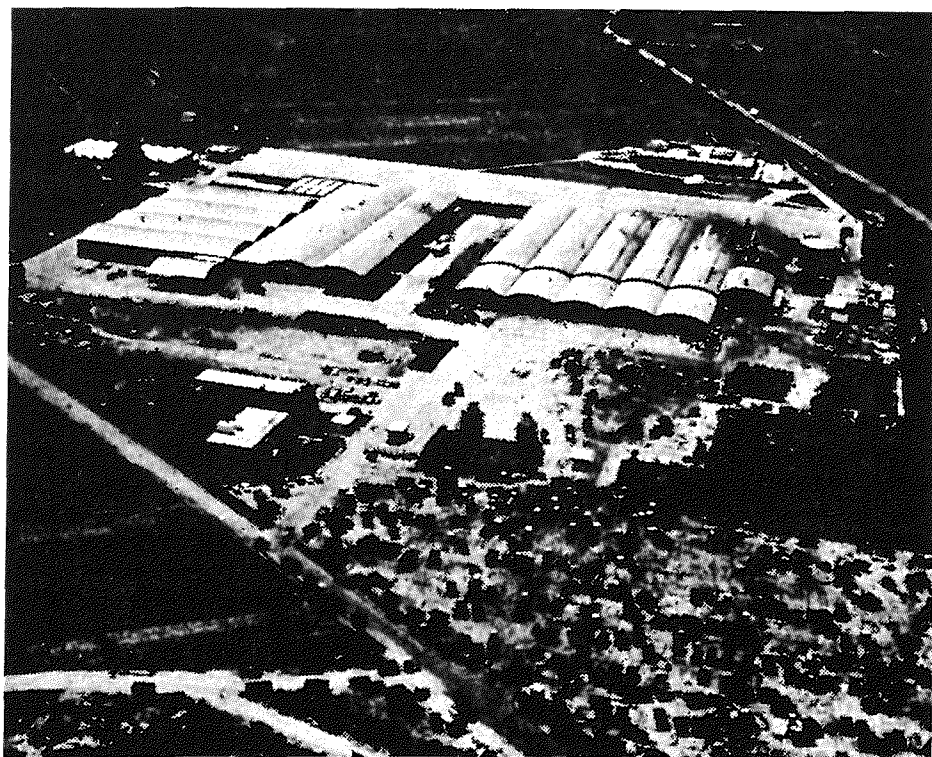
Μια επανατοποθέτηση των καθηκόντων και υποχρεώσεων μεταξύ αιρετών διοικήσεων και στελεχών, με εκχώρηση στα ανώτερα στελέχη — όπου υπάρχουν — των αρμοδιοτήτων και των ευθυνών του μάνατζμεντ, με συνυπευθυνότητα για τα καλά ή κακά αποτελέσματα, ίσως θα αποτελούσε τη σωστή λύση σε αρκετές περιπτώσεις. Διότι, ας μην αυπατώμεθα. Η ρύθμιση των χρεών αποτελεί συστατικό της λύσης του προβλήματος. Όχι τη λύση.

ΣΕΒΑ Θ ΑΒΕ

ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ

ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΕΩΣ ΘΡΑΚΗΣ

Ξάνθη: Καρασλή 79 — Αθήνα Λ. Ριανκούρ 64)

- ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΕΙ το εισόδημα των αγροτών.
- ΕΞΑΣΦΑΛΙΖΕΙ ποιότητα στον καταναλωτή.
- ΔΙΝΕΙ εργασία στους ανθρώπους της ακριτικής περιοχής.
- ΒΟΗΘΑ την εθνική οικονομία.
- ΣΤΗΡΙΖΕΙ τη συνεταιριστική ανάπτυξη.

Κ.Σ.Ο.Σ.

Κεντρική Συνεταιριστική Οργάνωση Σουλτανίνας

ΕΤΟΣ ΙΔΡΥΣΕΩΣ 1940

ΕΔΡΑ - ΚΕΝΤΡΙΚΑ ΓΡΑΦΕΙΑ: Αθήνα - Κανάρη 24

ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ - ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟΥ: Ηράκλειο Κρήτης
ΜΕΛΗ ΤΗΣ ΚΣΟΣ: 59 Ενώσεις Συνεταιρισμών Σουλτανοπαραγωγικών περιοχών, που περιλαμβάνουν το σύνολο σχεδόν των σουλτανοπαραγωγών της χώρας.

Οι ευνοϊκές κλιματολογικές συνθήκες της Ελλάδας, η εκλεκτή ποικιλία σταφιδαμπέλων και η εφαρμογή συγχρόνων μεθόδων καλλιέργειας από παραγωγούς με γνώση, πείρα και μεράκι, κάνουν την ελληνική σουλτανίνα μια από τις καλύτερες σταφίδες στον κόσμο.

Η ΚΣΟΣ, αξιοποιώντας ιδανικά αυτές τις μοναδικότητες με όλα τα μέσα που προσφέρει η σύγχρονη τεχνολογία, κάνει την ελληνική σουλτανίνα ακόμα καλύτερη κι έτσι καλύπτει τις προτιμήσεις και του πιο απαιτητικού πελάτη στην παγκόσμια αγορά.

Η ΚΣΟΣ διαθέτει ένα καινούργιο εργοστάσιο εφοδιασμένο με τα πιο σύγχρονα αυτόματα μηχανήματα επεξεργασίας, διαλογής και συσκευασίας σταφίδας, δυναμικότητας 80 τόννων το 7ωρο. Επίσης, διαθέτει άρτια εκπαιδευμένο και πεπειραμένο προσωπικό, εξειδικευμένο στα θέματα σουλτανίνας. Με τα εφόδια αυτά και τη μόνιμη και δημιουργική δραστηριότητα που αναπτύσσει σαν κορυφαία συνεταιριστική οργάνωση των σουλτανοπαραγωγών, η ΚΣΟΣ κατατάσσεται μεταξύ των κυριότερων φορέων αξιοποίησεως της σουλτανίνας και αποτελεί εγγύηση για την άριστη ποιότητά της.

Πρόεδρος του Δ.Σ.: ΠΑΝ. ΤΣΑΚΙΡΗΣ

Διευθυντής: ΓΙΑΝΝΗΣ ΜΠΙΤΟΣ

ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΥ 31 Δεκεμβρίου

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ:	1989	1988
Αξία λογιστική ακινήτων - εγκαταστάσεων	526.371.095	539.748.606
Συμμετοχές - Μετοχές	22.803.692	29.053.692
Εμπορεύματα - Υλικά	3.237.334.825	1.729.700.028
Απαιτήσεις εν γένει	1.802.523.112	1.691.143.404
Ταμείο - Καταθέσεις στις Τράπεζες	422.321.780	603.263.450
ΠΑΘΗΤΙΚΟ:		
Κεφάλαιο και Αποθεματικά	864.448.711	820.198.330
Υποχρεώσεις εν γένει	5.162.905.793	3.772.710.850
Συνολικό κύκλος εργασιών	1.660.962.365	1.655.262.666

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Σύνολο εσόδων	304.193.930	298.505.284
Σύνολο εξόδων διαχ/σεως και αποσβέσεις	280.169.659	221.758.328
Κέρδη καθαρά χρήσεως	24.024.271	76.746.956

ΟΙ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΙ ΑΝΑΤΟΝ ΚΟΣΜΟ

(Από το ICA NEWS)

Συμβουλευτική Επιτροπή για τις Βασικές Αξίες

Η Διεθνής Συνεταιριστική Ένωση (ΔΣΕ) ανακοίνωσε στο Ν. Δελχί (όπου συνεδρίασε η Κεντρική Επιτροπή) τη συγκρότηση Συμβουλευτικής Επιτροπής για το Ερευνητικό Πρόγραμμα που αφορά στις Βασικές Αξίες των Συνεταιρισμών. Στην Επιτροπή αυτή θα μετέχουν οι: HANS MUNKNER από την Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας (βλ. Σ.Π. τ. 14/1989), ANDRE CHOMEL από τη Γαλλία, DANTE CRACOGNA από την Αργεντινή, IAN MACPHERSON από τον Καναδά, JANOS JUHASZ από την Ουγγαρία, RAISA ITKONEN από τη Φιλανδία, PHILIP CHILOMO από τη Ζάμπια, TERUKA ISHIKURA από την Ιαπωνία, MORLEY FLETCHER από την Ιταλία και ALEXANDER KRASHENINNIKOV από την ΕΣΣΔ.

Ο υπεύθυνος για το Πρόγραμμα για τις Βασικές Αξίες, Σουηδός SVEN AKE BOOK, θα έχει πολλές επαφές με τις οργανώσεις - μέλη της ΔΣΕ και άλλους συμβούλους κατά την περίοδο 1990/91 για την προετοιμασία της εισήγησής του στο Συνέδριο του 1992 στο Τόκιο.

Ομάδα μελέτης από τους Ιαπωνικούς Συνεταιρισμούς

Η Κοινή Επιτροπή των Συνεταιρισμών της Ιαπωνίας συγκρότησε Ομάδα Μελέτης των βασικών προβλημάτων των συνεταιρισμών. Η Ομάδα Μελέτης που απαρτίζεται από εμπειρογνώμονες των εθνικών οργανώσεων των γεωργικών, καταναλωτικών, αλιευτικών συνεταιρισμών και των συνεταιρισμών δασοκτημόνων, θα μελετήσει τις Βασικές Αξίες του Συνεργατισμού, θα επανεξετάσει τις Βασικές Αρχές του Συνεργατισμού και τις συνθήκες που επικρατούν στους συνεταιρισμούς στα διάφορα στάδια κοινωνικοοικονομικής ανάπτυξης. Αναμένεται ότι η μελέτη θα βοηθήσει την Κοινή Επιτροπή να πάρει ενεργό μέρος στην επίλυση προβλημάτων καθώς και στις συζητήσεις στο επόμενο Συνέδριο της ΔΣΕ στο Τόκιο.

Γερμανο - Ισπανική Συνεργασία

Η Γερμανική Συνεταιριστική Τράπεζα DG (DEUTSCHE GENOSSENSCHAFTS-BANK) προχώρησε σε συνεργασία με τις Ισπανικές Αγροτικές Τράπεζες CAJAS RURALES, παρέχοντας την εμπειρία της και μέρος του ιδρυτικού κεφαλαίου για την ίδρυση ενός νέου φορέα συνεταιριστικής πίστης, του BANCO COOPERATIVA ESPANOL (Συνεταιριστική Τράπεζα Ισπανίας).

Ιταλο - Ισπανική Συνεργασία

Η UNIPOL, η έβδομη σε μέγεθος ασφαλιστική εταιρεία της Ιταλίας, υπόγραψε

συμφωνία με τον Συνεταιρισμό MONDRAGON της περιοχής των Βάσκων της Ισπανίας, με την οποία η UNIPOL, που ελέγχεται από τη συνεταιριστική LEGA θα έχει το 30% του μετοχικού κεφαλαίου σε μια νέα ασφαλιστική εταιρεία ζωής, τη LAGUN ARO VIDA.

Σημαντική Συμμετοχή των Ιταλικών Συνεταιρισμών

Οι γεωργικοί συνεταιρισμοί ελέγχουν το 25 - 30% των πωλήσεων γεωργικών προϊόντων της Ιταλίας, σύμφωνα με μελέτη της CONFRAGRICOLTURA, της εθνικής συνομοσπονδίας αγροτών. Πλεονεκτούν στον τομέα του γάλακτος, όπου ελέγχουν το 63% του βουτύρου, 47% του τυριού και 28% του γάλακτος. Επίσης παράγουν το 44% των μεταποιημένων φρούτων, 40% του κρασιού και 37% των κατεψυγμένων προϊόντων.

Συνεταιρισμοί για Πάρκινγκ

Προχωρούν οι εργασίες για την κατασκευή 10 από τα 23 πολυόροφα υπόγεια γκαράζ, που προωθούνται από τη συνεταιριστική κίνηση για να συμβάλουν στην επίλυση του μεγάλου προβλήματος έλλειψης χώρων στάθμευσης αυτοκινήτων στο Μιλάνο των 1.6 εκατ. κατοίκων. Αυτά τα 10 γκαράζ θα έχουν χώρο για 4.760 αυτοκίνητα, κυρίως για τους κατοίκους των περιοχών τους που έχουν συσπειρωθεί σε ειδικά συγκροτηθέντες συνεταιρισμούς ιδιοκτητών αυτοκινήτων, συντονιζόμενους από το Συνεταιρισμό Κοινωνικής Υποδομής (SOINCO) της LEGA. Το έργο εκτελείται από κατασκευαστικούς συνεταιρισμούς σε συνεργασία με μερικές ιδιωτικές επιχειρήσεις.

Διεθνείς Επαφές Σχολικών Συνεταιρισμών

Οι Πολωνικοί σχολικοί συνεταιρισμοί έστειλαν το Νοέμβριο 1989 αντιπροσωπεία Δασκάλων στην Αγγλία και μια ομάδα συνεταιριστών από τη Γαλλία, υποστηριζόμενη από το Κεντρικό Γραφείο Σχολικών Συνεταιρισμών, επισκέφθηκε τη Βαρσοβία. Τέτοιες ανταλλαγές πραγματοποιούνται συχνά από το 1960 και προσφέρουν την ευκαιρία ανταλλαγής εμπειριών και ανάπτυξης φιλικών δεσμών στο διεθνή χώρο. Οι Πολωνικοί σχολικοί συνεταιρισμοί γιορτάζουν το 1990 την 90ή επέτειό τους. Πάνω από 1,5 εκατ. παιδιά από 11,5 χιλ. σχολεία είναι μέλη σχολικών συνεταιρισμών.

Σύλληψη Προέδρου Συνεταιρισμού στη Γερμανία

Ο BERND OTTO, τέως Πρόεδρος του Διοικητικού Συμβουλίου του Συνεταιρισμού AG, συνελήφθη στο αεροδρόμιο της Φραγκφούρτης κατά την επιστροφή του από τη Ν. Αφρική, στις αρχές Δεκεμβρίου 1989, σύμφωνα με την εφημερίδα HERALD TRIBUNE της 5ης Δεκεμβρίου.

Έξι τέως ανώτεροι υπάλληλοι συνελήφθησαν επίσης ως ύποπτοι υπεξαίρεσης, απάτης στην πιστοδότηση και παραποίησης ισολογισμών.

Ο κ. OTTO, που είχε απολυθεί από το συνεταιρισμό AG πέρυσι, είχε δηλώσει ότι θα επέστρεφε εθελοντικά για να βοηθήσει στις έρευνες της αστυνομίας.

Ο συνεταιρισμός AG διασώθηκε το Σεπτέμβριο 1989 από τράπεζες που διέγραψαν σημαντικές οφειλές από το συνολικό χρέος των 1,8 δις Γερμανικών Μάρκων (170 δις δρχ.). Η συνέλευση των μελών συμφώνησε για τη λήψη μέτρων αναδιάρ-

θρωσης με τα οποία θα προστεθούν 350 εκατομ. Γ.Μ. νέων κεφαλαίων.

Επιτάχυνση Συγχωνεύσεων

Η Συνεταιριστική Ένωση χονδρικής Πώλησης (CWS) του Ηνωμένου Βασιλείου και η Συνεταιριστική Ένωση Λιανικής Πώλησης (CRS) επιταχύνουν τις διαβουλεύσεις για τη συγχώνευσή τους, ώστε να βοηθήσουν τη συνεταιριστική κίνηση να αντιμετωπίσει τις επιπτώσεις της Ενιαίας Πράξης για το 1992. Σχετική πρόταση απηύθυνε ο ALBRECHT SCHONE, Γενικός Γραμματέας της EURO - COOP κατά την ομιλία του σε συνάντηση των Φίλων της Συνεταιριστικής Ιδέας στη Βουλή των Κοινοτήτων. Στην ομιλία του είπε, ότι, ύστερα από 27 χρόνια πείρας στην ανάπτυξη των καταναλωτικών συνεταιρισμών της Ευρώπης, θεωρεί πως μόνο κάθετα ολοκληρωμένες επιχειρήσεις θα έχουν μέλλον στη νέα ευρύτερη αγορά. Ο κ. SCHONE προειδοποίησε ότι τα επίπεδα κερδών της συνεταιριστικής κίνησης του Ην. Βασιλείου χρειάζεται να διπλασιαστούν για να δημιουργήσουν επαρκείς επενδύσεις. Οι Βρετανικοί καταναλωτικοί συνεταιρισμοί, όπως οι περισσότεροι στην Ευρώπη, δυστυχώς παρουσιάζουν πολύ χαμηλό επίπεδο κερδών και συνεπώς πολύ ανεπαρκή σχηματισμό κεφαλαίου.

Ισχυροί Συνεταιρισμοί στις ΗΠΑ

Σύμφωνα με το Περιοδικό Συνεταιριστικών Επιχειρήσεων (CO - OPERATIVE BUSINESS JOURNAL), ξανά το 1988, 13 συνεταιρισμοί εμφανίζονται στον κατάλογο των 500 μεγαλύτερων βιομηχανικών επιχειρήσεων που δημοσιεύει το περιοδικό FORTUNE. Τέσσερις από αυτούς τους συνεταιρισμούς βρισκόταν στο ανώτερο ήμισυ του καταλόγου. Ήταν οι: AGWAY, FARMLAND INDUSTRIES, O'LAKES και MID - AMERICA DAIRYMEN.

Χρηματοδότηση Συνεταιριστικού Κέντρου

Ο Κυβερνήτης της Καλιφόρνιας GEORGE DEUKMEJIAN υπόγραψε νόμο με τον οποίο παραχωρούνται 350.000 δολάρια για τις δαπάνες ίδρυσης του νέου Συνεταιριστικού Κέντρου πανεπιστημιακού επιπέδου στο DAVIS, στις εγκαταστάσεις του Πανεπιστημίου της Καλιφόρνιας. Πέρυσι ο Κυβερνήτης είχε αρνηθεί να υπογράψει τέτοιο νόμο και το Συνεταιριστικό Κέντρο είχε μείνει σε αδράνεια.

Διεθνές Εγχειρίδιο

Το Γερμανικό Ινστιτούτο AGI (ARBEITSGEMEINSCHAFT GEONOSSENSCHAFTSWISSENSCHAFTLICHER) πρόκειται να δημοσιεύσει ένα Διεθνές Εγχειρίδιο Συνεταιριστικών Οργανώσεων. Το Εγχειρίδιο θα περιλαμβάνει 200 λήμματα στα Αγγλικά για τις βασικές ιδέες, αρχές και επιστημονικές απόψεις και ορολογίες των συνεταιριστικών οργανώσεων παγκοσμίως. Θα διατίθεται από τον Δρ. EBERHARD DULFER, AGI, MARBURG UNIVERSITY, AM RLAN 2, D - 3550 MARBURG.

Τρεις νέες βιντεοκασσέτες από τον Καναδά

Η Καναδική Συνεταιριστική Ένωση (CCA) έχει πρόσφατα ετοιμάσει δυο νέες βιντεοκασσέτες. Η πρώτη έχει τίτλο «Ο Συνεργατισμός Αποδίδει» και παρουσιάζει

το σημερινό εύρος ανάπτυξης των συνεταιρισμών του Καναδά και ερευνά την ιστορία τους. Είναι σχεδιασμένη για καθηγητές γυμνασίου αλλά κατάλληλη και για ευρύτερο ακροατήριο.

Η δεύτερη βιντεοκασέτα «Αξιοπρέπεια και Αυτοβοήθεια» εξιστορεί συνεταιριστικές οργανώσεις ανά τον κόσμο, οι οποίες, με τη βοήθεια της CCA επιδιώκουν να βελτιώσουν το επίπεδο ζωής των μελών τους. Το θέμα προβάλλει την άποψη συνεργασίας της CCA, η οποία αφήνει μεγάλα περιθώρια λήψεως αποφάσεων στους τοπικούς συνεταιρισμούς. Ως παράδειγμα αναφέρονται τέσσερις συνεταιρισμοί του Τρίτου Κόσμου που μετείχαν σε ένα ή περισσότερα προγράμματα ανάπτυξης της CCA. Οι βιντεοκασέτες διαθέτονται από την CCA: 510, 119 AVENUE SOUTH, SASKATOON, CANADA.

Μια νέα βιντεοκασέτα «Το Δίκτυο που Αποδίδει - Πιστωτικές Ενώσεις του Καναδά» είναι μια 15λεπτη παρουσίαση της δομής και των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών της Συνεταιριστικής Πιστωτικής Ένωσης. Τη διαθέτει η: CANADIAN CO-OPERATIVE CREDIT SOCIETY, 5th Floor, 300 THE EAST MALL, TORONTO (ISLINGTON) ONT. M9B 5B7, CANADA.

Πώς να ιδρύσετε Συνεταιρισμό

Μια σειρά από 12 εικονογραφημένα φυλλάδια και βιντεοκασέτες σχετικές με τον τρόπο ίδρυσης και λειτουργίας συνεταιρισμών έχουν παραχθεί από το Κέντρο Συνεταιριστικών Σπουδών του UNIVERSITY COLLEGE, CORK, της Ιρλανδίας.

Εκπαιδευτικές Ανάγκες των Συνεταιρισμών

Κοινωνιολόγοι και εκπαιδευτικό προσωπικό από συνεταιριστικές οργανώσεις Βελγίου, Γαλλίας, Ιταλίας, Αγγλίας και Καταλωνίας πραγματοποίησαν συνάντηση (Μάιος 1989) στη Βαρκελώνη, υπό την αιγίδα του Ινστιτούτου Προώθησης των Συνεταιρισμών και Εκπαίδευσης. Οι μετέχοντες ξεκίνησαν μια μελέτη για τις εκπαιδευτικές και επιμορφωτικές ανάγκες των συνεταιρισμών στις προαναφερόμενες χώρες. Μετά από 6 μήνες έρευνας προγραμμάτισαν τη δεύτερη συνάντηση για ανταλλαγή πληροφοριών με σκοπό τη διοργάνωση προγραμμάτων εκπαίδευσης στις διάφορες χώρες με τη βοήθεια της CECOP (Ευρωπαϊκής Επιτροπής Συνεταιρισμών Εργατών) των Βρυξελλών.

Καταναλωτικοί Συνεταιρισμοί και 1992

Αν οι συνεταιρισμοί πρόκειται να επιβιώσουν στην Ευρώπη του 1992, τονίζεται σε έκθεση Επιτροπής που εκπροσωπεί τους συνεταιρισμούς της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, οφείλουν να αυξήσουν τον αριθμό των μελών τους, τα συνεταιριστικά καταστήματα να εκσυγχρονισθούν, η ποιότητα των υπηρεσιών να βελτιωθεί και οι συνεταιρισμοί πρέπει να προηγούνται σε ποιότητα και σε ανταγωνιστικότητα τιμών. Οι περισσότεροι συνεταιρισμοί της Κοινής Αγοράς θα μπορέσουν να επιβιώσουν με κάθετη ολοκλήρωση σε εθνικό επίπεδο, αναφέρει η έκθεση και τονίζει ότι χρειάζεται μεγαλύτερη ευελιξία στην αγορά καθώς και μέτρα επιτάχυνσης της λήψης αποφάσεων και επέκτασης της διεθνούς συνεργασίας.

Επιμέλεια Κ.Α.Π.

ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗ

προσφέρει τη σιγουριά της ολοκληρωμένης κάλυψης σε όλους τους ζωτικούς κλάδους και εξασφαλίζει:

- τη γρήγορη και πρόθυμη εξυπηρέτηση
- την αντικειμενική και δίκαιη αποζημίωση
- τον σεβασμό και την πλήρη κατανόηση προς τους ασφαλισμένους.

ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗ

- Από το 1978, η πρώτη και η μόνη αμιγής Συνεταιριστική Ασφαλιστική Εταιρία στην Ελλάδα, με αποκλειστικούς μετόχους 60 Συνεταιριστικές Οργανώσεις και με κεφάλαια και αποθεματικά πάνω από 300 εκατομμύρια δραχμές.
- Αντασφαλιστική κάλυψη από τα μεγαλύτερα διεθνή συνεταιριστικά και ιδιωτικά αντασφαλιστικά συγκροτήματα.

ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗ

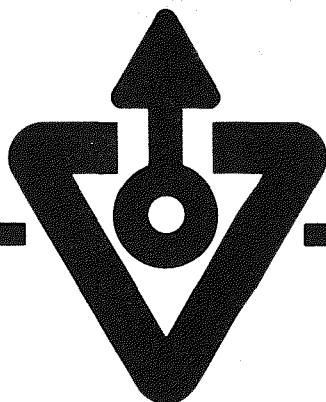
Κεντρικά Γραφεία:

Ακαδημίας και Γ. Γεωργιάδου 8 - Αθήνα, Τηλ: 36.42.611 - 15

Υποκατάστημα Θεσσαλονίκης:

Τσιμισκή 17 - Θεσσαλονίκη - Τηλ. 268.503

Πρακτορεία και γραφεία σ' όλη την Ελλάδα και στις Ενώσεις των Γεωργικών Συνεταιρισμών.

ΦΥΤΟΧΩΜΑΤΑ - ΚΟΜΠΟΣΤΕΣ

**HY-POT
CORROHUM
HY-POT VIKAL**

ΜΕΤΑΠΛΑΣΤΕΣ ΕΔΑΦΟΥΣ

ΑΝΘΟΡΜΟΝ

ΟΡΓΑΝΙΚΑ

ΟΡΓΑΝΟΧΗΜΙΚΑ ΛΙΠΑΣΜΑΤΑ

**ΦΥΤΟΡΜΟΝ SUPER
ΦΥΤΟΡΜΟΝ SPECIAL**

**ΠΥΚΝΑ ΚΡΥΣΤΑΛΙΚΑ
ΥΔΑΤΟΔΙΑΛΥΤΑ ΛΙΠΑΣΜΑΤΑ**

**NEW VACHS 60
AMMORHOSKA 60**

GREEN TOP

EVEHEL

TOM MG4

ΥΓΡΑ ΔΙΑΦΥΜΙΚΑ

HUMOTREL

FILOZAL

 VIOLMET A.E.

ΚΡΑΤΙΝΟΥ 11 105.52 ΑΘΗΝΑ * Τηλ. 5226.440 - 5223.668 * TLX. 219457 VIME GR

TELEFAX: 5224369 ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟ: ΙΣΘΜΙΑ ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ * Τηλ. 0741-98 395

ΜΙΧΑΗΛ Σ. ΘΕΟΦΑΝΙΔΗΣ

Ένας αθόρυβος Συνεταιριστής με δημιουργική δράση

Πέθανε στις 25 Φεβρουαρίου τρέχοντος έτους σε ηλικία 94 ετών και ύστερα από πλούσια συνεταιριστική δράση εξήντα και πλέον ετών ο Μιχαήλ Σ. Θεοφανίδης.

Η ιστορία του ανθρώπου αυτού είναι ένα ζωντανό μέρος της ιστορίας του σύγχρονου ελληνικού συνεργατισμού.

Ο Μιχαήλ Σ. Θεοφανίδης γεννήθηκε το 1896 στον Πόντο, μέλος οικογένειας οκτώ (8) παιδιών. Ήταν το δεύτερο παιδί του Θεόφιλου - Σπυρίδωνα και της Ανατολής, που ζούσαν στην Κρώμη του Πόντου (περιοχή Λωρία), ασχολούμενοι με τη γεωργία και κτηνοτροφία. Μικρός ακόμα πήρε μέρος στην εξέγερση των Ποντίων εναντίον της τουρκικής καταπίεσης - εξέγερ-

ση που είχε την πρόθυμη και γενναία συμμετοχή των Ποντίων αλλά την ανύπαρκτη και αστήρικτη προτροπή των επιπόλαιων ηγετών του Εθνικού Κέντρου (1916-22). Φυλακίστηκε πολύ νέος από τις Τουρκικές Αρχές και δραπέτευσε στον Καύκασο της Ρωσίας, για να αποφύγει τις συνέπειες της αντιτουρκικής δράσης του μαζί με άλλους. Ύστερα από τρία χρόνια σκληρής εξορίας επέστρεψε στον Πόντο κρυφά, ζώντας σε διακριτική απομόνωση στα ορεινά μέρη του Πόντου.

Με τη Μικρασιατική Καταστροφή το 1922 ήλθε στην Ελλάδα ως πρόσφυγας (επικεφαλής της οικογένειας ως μεγάλος αδελφός) μαζί με τα άλλα αδέρφια του, αφήνοντας στον Πόντο όλα τα περιουσιακά στοιχεία της οικογένειας, σπίτια, χωράφια, σταύλους, βιοτεχνία, γεωργικά εφόδια, παραγωγικά ζώα.

Με υπόδειξη των Οικιστικών Υπηρεσιών των Προσφύγων παρέμεινε για λίγο

στην Καλαμαριά Θεσσαλονίκης και αργότερα εγκαταστάθηκε στο ορεινό χωριό Πλαταμών (Ολατζάν) της επαρχίας Νέστου του νομού Καβάλας, αφού πέρασε και από το χωριό Κεχροκάμπος, όπου διέμεινε προσωρινά και γνώρισε τη Σοφία Χατζηχαράλαμπος, την οποία παντρεύτηκε και απέκτησαν πέντε (5) παιδιά από τα οποία επέζησαν μόνον τα τρία, λόγω των γνωστών ιατρικών ανεπαρκειών εκείνης της εποχής.

Στον Πλαταμόνα του παραχωρήθηκε από την Επιτροπή Εποικισμού παλαιό αρχοντικό σπίτι ως μικρό αντάλλαγμα της οικογενειακής περιουσίας του Πόντου. Επειδή είχε υψηλές γραμματικές γνώσεις ως απόφοιτος Γυμνασίου του Πόντου ανέλαβε ως δάσκαλος του χωριού. Το χωριό αυτό βρίσκεται στο βόρειο τμήμα του νομού Καβάλας και υπάγεται στην περιοχή του Νέστου ποταμού, όπου αναπτύχθηκαν μικροί γεωργικοί συνεταιρισμοί. Στην περιοχή αυτή καλλιεργούνται παραδοσιακά τα φημισμένα μυρωδάτα ανατολικά καπνά, γνωστά με τα ονόματα «Γιακάδες» και «Τζεμπέλια», που εκείνη την εποχή έφεραν υψηλά εισοδήματα, εφόσον τα καπνά αυτά είχαν, όπως έλεγαν τότε, «λίρα κι οκά», δηλ. η οκά επουλιόταν μια χρυσή λίρα.

Γρήγορα αναδείχθηκε και σε Πρόεδρο της Κοινότητας Πλαταμόνα, που ήταν ονομαστός για το κλίμα και την άγρια και ωραία φύση του. (Στον συνοικισμό Κυνηγός, της Κοινότητας Πλαταμόνα, γεννήθηκε ο πατέρας του ιδρυτή της Αιγυπτιακής Δυναστείας, Μεχμέτ Αλή Πασά).

Ως Πρόεδρος του χωριού, που είχε έξι μεγάλους διάσπαρτους οικισμούς, ανέπτυξε μεγάλη δραστηριότητα και εξασφάλισε δημόσιους πόρους για τη διάνοξη δρόμων, την ύδρευση, την υγειονομική περίθαλψη και την κατασκευή σχολείων. Ενέπνευσε του κατοίκους του χωριού για εθελοντική εργασία και με την κινητοποίηση των νομαρχιακών πόρων ανέδειξε τον Πλαταμόνα σε αναπτυξιακό κέντρο της ορεινής περιοχής της Καβάλας.

Την εποχή αυτή ιδρύει και τον τοπικό Συνεταιρισμό, από τους πρώτους που ιδρύθηκαν στην Ελλάδα προπολεμικά, και γνωρίζεται με τον αείμνηστο Αλέξανδρο Μπαλτατζή, τον οποίο βοηθά δραστήρια με κινητοποιήσεις, σει πρωτοβουλίες για τη δημιουργία των κορυφαίων οργανώσεων ΠΑΣΣΕΓΕΣ, ΚΥΔΕΠ και άλλων κεντρικών φορέων της συνεταιριστικής υποδομής της χώρας μας. Μεταξύ 1925 - 1947 ίδρυσε σαράντα (40) Πρωτοβάθμιους Συνεταιρισμούς στις επαρχίες Νέστου, Παγγαίου και Θάσου του νομού Καβάλας, συνδέοντάς τους με την παροχή γεωργικών εφοδίων και πιστώσεων από την ΑΤΕ. Στην εκστρατεία της ίδρυσης Συνεταιρισμών μύησε και τους τρεις γιους του Θεόφιλο, Σταύρο και Λευτέρη, οι οποίοι συνέδραμαν στην εγγραφή μελών και την προσφορά των εφοδίων στους συνεταιρισμένους αγρότες. Την εποχή εκείνη οι Συνεταιρισμοί δεν είχαν ιδιόκτητα γραφεία και λειτουργούσαν είτε μέσα σε καφενεία είτε στα δημοτικά σχολεία, είτε σε σπίτια φιλόξενων Προέδρων της Κοινότητας, Μύησε επίσης τους αγνούς Σαρακατσάνους του Τσαλ-νταγ στο Συνεταιριστικό Κίνημα και μαζί με τη σύζυγό του βάφτισαν 14 παιδιά Σαρακατσάνων, στους οποίους πρόσφερε βοήθεια και ενισχύσεις μέσω των Συνεταιρισμών τους. Επειδή οι άνθρωποι αυτοί δεν είχαν τις απαιτούμενες γραμματικές γνώσεις, φρόντισε την ένταξή τους στις τοπικές Κοινότητες και βοήθησε τα παιδιά τους να μάθουν γράμματα.

Το 1946 - 1947 συνέδραμε αποτελεσματικά τον Αλέξανδρο Μπαλτατζή στην

ίδρυση της ΣΕΚΕ, προωθώντας τις πρώτες μετοχές της στις Ενώσεις Γεωργικών Συνεταιρισμών. Τα πρώτα μεταπολεμικά χρόνια, καθώς η απελευθέρωση από τον Βουλγαρικό ζυγό έδινε φτερά στους κατοίκους της περιοχής, ο Μιχαήλ Θεοφανίδης με ενεργό δράση εξυπηρέτησης και ενημέρωσης των προσφύγων και των ντόπιων έσπειρε τον σπόρο της Συνεταιριστικής Ιδεολογίας σε ολόκληρη την Ανατολική Μακεδονία ως και τη Θράκη.

Κατά τη διάρκεια της κατοχής βοήθησε τον Αντιστασιακό Αγώνα ενεργά υποστηρίζοντας την Ομάδα του Κ. Κωνσταντάρα, που αγωνίστηκε σε ολόκληρη την Ανατ. Μακεδονία εναντίον των Βουλγάρων κατακτητών (βλ. το βιβλίο του Κ. Κωνσταντάρα, Αγώνες και Διωγμοί Αθήνα 1964, χωρίς εκδότη).

Βοήθησε αποτελεσματικά τους κατατρεγμένους αντάρτες της περιοχής ως Πρόεδρος του χωριού Πλαταμών με τρόφιμα, ιματισμό και ενημέρωση για τις κινήσεις του στρατού κατοχής. Στο σπίτι του, στον Πλαταμόνα, που βρισκόταν απομακρυσμένο από το κέντρο του χωριού, έγιναν πολλές συναντήσεις και συμφωνίες των αρχηγών των ανταρτών με τους Άγγλους συνδέσμους (καπετάν Κωνσταντάρας, Καπετάν Μαύρος, Ερυθριάδης, Χαρίκος Ιορδάνογλου), «Καραϊσκάκης» κ.α). Στις συναντήσεις αυτές προσπάθησε να ενώσει τους διάφορους καπετάνιους και κυρίως τους «αριστερούς» και «δεξιούς» του Κωνσταντάρα και του Αντών - Τσαούς. Δυστυχώς, πολλές φορές δεν το κατάφερε, γιατί η διχόνοια διαιρεί τους Έλληνες από αρχαιοτάτων χρόνων...

Η μεγαλύτερη καταστροφή ήταν, όταν ο Αντών - Τσαούς, ακολουθώντας οδηγίες ξένων κακών πρακτόρων, την ημέρα της Πρωτοχρονιάς του 1944 (ενώ είχε σχεδιαστεί να συναντηθούν «αριστεροί» και «δεξιοί» για το οριστικό κτύπημα εναντίον του κατακτητή) πήγε στο λημέρι των Ελασιτών και τους σκότωσε, ενώ εκείνοι κοιμότανε...

Η ίδια αργιότητα έγινε και από την άλλη πλευρά σε μια σειρά εκδικήσεων - αντεκδικήσεων, οι οποίες χώρισαν τους Έλληνες σε μια περίοδο που έπρεπε να ήταν ενωμένοι... Τα γεγονότα αυτά τον πίκραναν σε μεγάλο βαθμό.

Δεν χώριζε τους ανθρώπους σε «αριστερούς» και «δεξιούς» αλλά σε έντιμους και μη έντιμους, σε δημιουργικούς και μη δημιουργικούς.

Πλήρωσε ακριβά την στάση του να μην ενταχθεί σε ένα από τα δυο στρατόπεδα του Εμφυλίου Πολέμου, γιατί επέμενε ότι οι Έλληνες εκείνη τη στιγμή δεν έπρεπε να είναι χωρισμένοι αλλά ενωμένοι, για να αντιμετωπίσουν την καταστροφή του πολέμου και τους κατακτητές.

Μετά την κατοχή, εγκαταστάθηκε στη συνοικία της Δεξαμενής, στην Καβάλα και εντάχθηκε στην Ένωση Γεωργικών Συνεταιρισμών, προσπαθώντας να προωθήσει την Συνεταιριστική Ιδεολογία μέσα από τη δευτεροβάθμια αυτή οργάνωση. Ο αξιόλογος ιστορικός του συνεργατισμού στη χώρα μας, κ. Α. Κλήμης, έχει ήδη στο Αρχείο του υπομνήματα και άλλα στοιχεία που μαρτυρούν τη συνεταιριστική δράση του Μιχαήλ Θεοφανίδη.

Στην περίοδο 1947 - 50, επειδή είχε έντονη συνεταιριστική δράση με τη δημιουργία πολλών συνεταιρισμών και επειδή πρωτοστάτησε στην ίδρυση της ΣΕΚΕ (1946-47) και την προβολή της δραστηριότητας των Ενώσεων Γεωργικών Συνεταιρισμών, κατηγορήθηκε από άτομα χαμηλού επιπέδου που συγχέουν το θεσμό της συνεταιριστικής ιδεολογίας με την αλλότρια ιδεολογία του ολοκλη-

ρωτισμού. Φυλακίστηκε, υπέφερε βασανιστήρια και δικάστηκε σε θάνατο από το Στρατοδικείο Δράμας. Κατόρθωσε να επιβιώσει με την παρέμβαση μαζικών τοπικών παραγόντων, οι οποίοι διαβεβαίωσαν τις Αρχές για το ήθος και την εντιμότητα της δράσης του μέσα στα συνεταιριστικά πλαίσια. Αυτά που περιγράφονται στο βιβλίο του Καβαλιώτη συγγραφέα Χ. Μίσσιου «... Καλά, εσύ σκοτώθηκες νωρίς», ωχριούν μπροστά στις περιπέτειες του Μιχαήλ Θεοφανίδη εκείνη την εποχή!

Το τραγικό είναι ότι μαζί του φυλακίστηκε και η σύζυγός του Σοφία.

Μετά την αμνηστία επανήλθε στην Συνεταιριστική Κίνηση και εργάστηκε στην Ένωση Γεωργικών Συνεταιρισμών Καβάλας ως Λογιστής (εξαιτίας των φυλακίσεων του με μειωμένη βαθμολογική θέση), βοηθώντας και πάλι την πρόοδο των συνεταιρισμών. Την εποχή εκείνη εμύσησε πολλούς νέους αγρότες στη συνεταιριστική ιδεολογία και πρακτική και συνέχισε να ενισχύει τους Τοπικούς συνεταιρισμούς ως τη συνταξιοδότησή του.

Θεωρούσε απαράδεκτο τον κομμουνισμό, γιατί καταπατούσε την ατομική ελευθερία και πρωτοβουλία και πίστευε πως σε μια καθυστερημένη χώρα, όπως η Ελλάδα, ο καπιταλισμός δεν είναι το ιδεώδες σύστημα, εφόσον, οδηγεί στην εκμετάλλευση ορισμένων ατόμων. Πίστευε στη φιλελεύθερη δράση στην οικονομία, αλλά θεωρούσε αναγκαία και τη συλλογική ενέργεια στην κοινωνική λειτουργία, η οποία εξορισμού είναι συλλογική. Όλοι οι συνεταιρισμένοι γεωργοί αναδεικνύουν δημοκρατικά τους ηγέτες τους (Προέδρους Συνεταιρισμών κ.α.), για να παίρνονται οι συλλογικές αποφάσεις και να εκτελούνται από τα εκτελεστικά όργανα των Συνεταιρισμών, χάριν του Συλλογικού συμφέροντος. Η ιδιοκτησία των αγρών και η καλλιέργειά τους ανήκουν στην ιδιωτική πρωτοβουλία, αλλά οι συλλογικές ενέργειες στους συνεταιρισμούς.

* * *

Ήταν εξαιρετικά μετρίοφρων. Απέφευγε την προσωπική προβολή και την επίδειξη, αν και είχε προσφέρει πολλά. Ήθελε οι άνθρωποι να προβάλλονται από τα δημιουργικά έργα τους στην κοινωνία και όχι από την επαγγελματική τους ιδιότητα ή την κομματική ιδεολογία τους ή τον υλικό πλούτο τους...

* * *

Ο Μιχαήλ Θεοφανίδης ευτύχησε να έχει ως Σύντροφο της ζωής του την Σοφία, που του συμπαραστάθηκε σε όλους τους αγώνες του. Η σύζυγος του ήταν δημιουργική, δραστήρια και αξια μητέρα, αφού βοήθησε τα τρία παιδιά τους στην περίοδο του πολέμου και της κατοχής με μεγάλες θυσίες και στερήσεις να μεγαλώσουν και να μορφωθούν, το όνειρο κάθε ελληνίδας μητέρας.

Η Σοφία Θεοφανίδη διεδραμάτισε σημαντικό ρόλο στην Αντίσταση, βοηθώντας τους αντάρτες, πολλοί από τους οποίους ήταν, τότε, αμούστακα παιδιά, αλλά τα έκαιγε η φλόγα για την Ελευθερία. Αντιμετώπισε με γενναιότητα τους κατακτητές, κάθε φορά που έκαναν έφοδο για έρευνες στο σπίτι της και περιέθελψε σε κρυφούς αχερώνες πολλούς τραυματίες και βαρειά άρρωστους αντάρτες. Στην περίοδο 1941 - 44 αγωνίστηκε με αυτοθυσία για τον κοινό αγώνα και έθεσε σε κίνδυνο όχι μόνον τη ζωή της αλλά και τη ζωή των παιδιών της. Η ιστορία της Ελληνικής Αντίστασης γράφτηκε στο μέτωπο αυτής της ηρωικής Ελληνίδας, η οποία δεν απαίτησε ποτέ από την Πολιτεία «μετάλλια ηρωϊσμού»,

η «σύνταξη», γιατί αυθόρμητα και πηγαία, έκαμε το καθήκον της προς την Πατρίδα. Και για τη συμβολή της στην ιστορία του Συνεργατισμού: Η Σοφία Θεοφανίδη φιλοξένησε στο σπίτι της την ίδρυση και πολλές «Γενικές Συνελεύσεις» πολλών πρωτοβάθμιων συνεταιρισμών του Νομού Καβάλας... Δυο παιδιά της έγιναν Καθηγητές Πανεπιστημίου και ο τρίτος Ανώτατο Στέλεχος σε Κρατική Υπηρεσία του εξωτερικού.

Ευτύχησαν και οι δυο μαζί να δουν 7 εγγόνια και να χτίσουν ύστερα από πολλά χρόνια προσφυγιάς — επιτέλους! — ένα μικρό αγροτικό σπίτι στο Κοκκινόχωμα της Καβάλας.

* * *

Το κοιμητήριο του χωριού αυτού σήμερα αναπαύει δυο ανθρώπους, που έζησαν την πλέον ταραγμένη περίοδο του Ελληνισμού και όμως προσπάθησαν να την ξεπεράσουν προβάλλοντας τη δημιουργική τους συμβολή και τη μεγάλη τους ανθρωπιά, μέσα από ατομικά και συλλογικά έργα...

Σταύρος Θεοφανίδης

Αθήνα 15 Μαΐου 1990

Καθηγητής στο Πάντειο Πανεπιστήμιο

ΕΚΕΙΝΟΙ ΠΟΥ ΦΕΥΓΟΥΝ

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ Γ. ΣΤΡΟΓΓΥΛΗΣ

Ένας αγνός συνεταιριστής που υπηρέτησε την ιδέα του Συνεργατισμού επί πολλές δεκαετίες και υπήρξε υπόδειγμα ανθρώπου και υπαλλήλου, έφυγε από κοντά μας την 15η Σεπτεμβρίου ε.ε.

Γεννήθηκε στην Αμφίκλεια Λοκρίδος το έτος 1906 και έζησε την αγροτική ζωή στα πρώτα του βήματα, οπότε είδε την εκμετάλλευση του αγρότη από τους διαφόρους μεσάζοντες και εμπόρους. Η εικόνα αυτή και ο βαθύτερος πόθος του να απαλλάξει τον αγρότη από την εκμετάλλευση των διαφόρων, τον οδήγησαν, μετά τις Γυμνασιακές και οικονομικές σπουδές του, στην Συνεταιριστική υπηρεσία της Αγροτικής Τράπεζας όπου σταδιοδρόμησε και ανεδείχθηκε ένας από τους καλύτερους λειτουργούς της. Σε όλη του τη μακρά στην Τράπεζα σταδιοδρομία του υποστήριξε με θέρμη και μαχητικότητα τη συνεταιριστική κίνηση γιατί πίστευε στο γνήσιο, ελεύθερο και δημοκρατικό Συνεργατισμό. Ήταν από τα πρώτα στελέχη της Συνεταιριστικής υπηρεσίας της Αγροτικής Τράπεζας (προσελήφθη με διαγωνισμό το 1930) και υπηρέτησε στη

9συνέχεια στη σελ. 184

Νέα Βιβλία

*** Σιφνιώτης Κ., «Συνεταιριστική Οικονομία» Εκδόσεις Κριτική Επιστημονική Βιβλιοθήκη, Αθήνα 1990, σελ. 100.**

Ως βοήθημα των φοιτητών του Παντείου Πανεπιστημίου προορίζεται το βιβλίο του Κ. Σιφνιώτη «Συνεταιριστική Οικονομία», αλλά το περιεχόμενό του έχει ευρύτερη σημασία και χρησιμότητα. Με λιτό και μεστό λόγο ο Κ. Σιφνιώτης συνδυάζει θέματα συνεταιριστικής ιδεολογίας και εφαρμογής, με ειδικότερη αναφορά σε παραδείγματα από την ελληνική πραγματικότητα.

Ξεκινώντας από τις βασικές έννοιες του συνεργατισμού ως συστήματος και του συνεταιρισμού ως εργαλείου, παρουσιάζονται στο πρώτο κεφάλαιο τα χαρακτηριστικά των συνεταιρισμών και οι διαφορές τους από συγγενείς οργανώσεις. Το δεύτερο κεφάλαιο αναλύει τις Αρχές του συνεργατισμού, το τρίτο κεφάλαιο επεξηγεί τη συμβολή των συνεταιρισμών στην κοινωνική ευημερία και το τελευταίο κεφάλαιο αφιερώνεται στις σχέσεις του συνεταιρισμού με τα μέλη του και με το Κράτος.

Ιδιαίτερα εύστοχη είναι η παρουσίαση των συνεταιριστικών Αρχών σε συνδυασμό με άμεσες ή έμμεσες παρατηρήσεις του συγγραφέα προερχόμενες από την ελληνική πραγματικότητα. Ο Συνδυασμός αυτός αφενός διευκρινίζει καλύτερα το περιεχόμενο των Αρχών και το καθιστά περισσότερο εύληπτο και αφετέρου δίνει την ευκαιρία επισημάνσεως των κακώς κειμένων, πο

ουσιαστικά συνιστούν παραβίαση των Αρχών. Έτσι στο τμήμα που αναφέρεται στην ουδετερότητα των συνεταιρισμών, ο συγγραφέας παρατηρεί: «Σε πολλές περιπτώσεις η οικονομική διαχείριση του Συνεταιρισμού υπαγορεύεται από την πολιτική και κομματική σκοπιμότητα. Οι προσλήψεις του προσωπικού γίνονται με κομματικά κριτήρια, πόροι διοικητούνται άμεσα ή έμμεσα στα κόμματα, εργολαβίες ανατίθενται σε κομματικούς φίλους, ακόμη και ο καθορισμός της ποιότητας των προϊόντων, που παραλαμβάνει ο συνεταιρισμός από τα μέλη του επηρεάζεται από την κομματική ταυτότητα των μελών που τα παραδίδουν». Και συνεχίζει: «Έχει λεχθεί ότι όταν το κόμμα μπαίνει στο συνεταιρισμό από την πόρτα, ο συνεργατισμός φεύγει από το παράθυρο. Και πραγματικά μπορούμε να ισχυριστούμε ότι η κομματικοποίηση στους συνεταιρισμούς δώχνει την έννοια του συνεργατισμού και είναι ένα μεγάλο βήμα προς τη διάσπαση και τελικά τη διάλυση του συνεταιριστικού κινήματος».

Προφητικά λόγια, όπως αποδεικνύουν οι τελευταίες εξελίξεις στους συνεταιρισμούς.

*** Αρώνη Τσιίλη Καίτη (1989), Αγροτικές Εξεγέρσεις στην Παλιά Ελλάδα 1833 - 1881. Εκδόσεις Παπαζήση, σελ. 413.**

Πόσο επώδυνη είναι η δημιουργία μιας νέας τάξης πραγμάτων σε μια κοινωνία που είδε το βασικό όνειρο της ελευθερίας να πραγματώνεται ύστερα από μακρόχρονους αγώνες και θυσίες, αναδύεται από τη μελέτη της Καίτης Αρώνη - Τσιίλη για τις αγροτικές εξεγέρσεις της περιόδου 1833 - 1881 στην Ελλάδα. Η τότε Ελλάδα της Πελοποννήσου, της Στερεάς και μερικών νησιών του Αιγαίου, η Ελλά-

δα των αγωνιστών του 1821, των προστάτιδων δυνάμεων και των αντίστοιχων πολιτικών κομμάτων, της ανέχειας και της αμορφωσιάς, τρέκλιζε κατά το στάδιο θεμελίωσης μιας αυτοκυβερνώμενης πολιτείας, αναζητώντας ακόμη και το περιεχόμενο των δικαιωμάτων και υποχρεώσεων κυβερνώντων και κυβερνωμένων.

Οι αγροτικές εξεγέρσεις της περιόδου αυτής δεν αποτελούν αναστατώσεις για αγροτικά θέματα αλλά ένοπλες συνήθως εξεγέρσεις κατοίκων των αγροτικών περιοχών προκαλούμενες από τοπικούς ηγέτες που εκμεταλλεύονταν το γενικό κλίμα δυσαρέσκειας που υπήρχε από τη διάψευση των συχνά υπερβολικών προσδοκιών, από καταχρήσεις της εξουσίας, από σκοπιμότητες ξένων δυνάμεων, από θρησκευτικούς λόγους ή από καθαρά προσωπικές δυσαρέσκειες. Το ανυπότακτο πνεύμα που στήριξε τον απελευθερωτικό αγώνα και η αίσθηση της κατάκτησης της απόλυτης ελευθερίας ήταν τα στοιχεία που δυσκόλεψαν την οργάνωση του νέου κράτους.

Με περισσή επιμέλεια και επιστημονική τεκμηρίωση παρουσιάζονται από τη συγγραφέα όλες οι εξεγέρσεις με τα αίτια, τις αφορμές, τους ηγέτες, τους χειρισμούς εκ μέρους της κυβέρνησης και τα αποτελέσματα, παρουσιασμένα μέσα στο γενικότερο πολιτικό, οικονομικό και κοινωνικό πλαίσιο, όπως το συνθέτουν οι πάμπολλες πηγές που χρησιμοποιήθηκαν.

Στους μελετητές των γεωργικών και των συνεταιριστικών θεμάτων της Ελλάδος, η εργασία της κυρίας Αρώνη - Τσίχλη προσθέτει μια πολύτιμη διάσταση. Μέσα από την περιγραφή γεγονότων και καταστάσεων γίνονται αντιληπτές οι δυσκολίες καλύτερης οργάνωσης της γεωργίας και αντιμετώπισης του θέματος της έγγειας ιδιοκτησίας αλλά και οργάνωσης των γεωρ-

γών σε συνεταιρισμούς, όπως είχε προτείνει ο Μπουλανζέ στο υπόμνημά του προς τον Πρωθυπουργό Κωλέττη το 1847. Το πρόβλημα της εποχής δεν ήταν η έλλειψη γόνιμων ιδεών αλλά η ανυπαρξία του κατάλληλου περιβάλλοντος για να καρποφορήσουν.

*** Βενιέρης Γ., Οικονομική Πληροφόρηση και Αγροτικές Συνεταιριστικές Οργανώσεις, ΑΤΕ, Μελέτες για την Αγροτική Οικονομία, αρ. 3, Αθήνα 1988, σελ. 314.**

Η καθιέρωση του Ελληνικού Γενικού Λογιστικού Σχεδίου το 1980 και οι αλλαγές της νομοθεσίας για τους αγροτικούς συνεταιρισμούς με το Ν. 1541/85, αποτέλεσαν τη βάση της μελέτης του κ. Βενιέρη, με την οποία προτείνεται ένα Λογιστικό σχέδιο των Αγροτικών Συνεταιριστικών Οργανώσεων, σε συνδυασμό με την επεξεργασία συστήματος άντλησης της αναγκαίας οικονομικής πληροφόρησης για την ανάπτυξη της επιχειρηματικής δράσης τους. Ειδικότερη περίπτωση, που χρησιμοποιείται ως παράδειγμα για την ανάλυση αποτελούν οι οινοποιητικές συνεταιριστικές οργανώσεις.

Στην αξιολογία αυτή προσπάθεια που υποδεικνύει τις αναγκαίες προσαρμογές των συνεταιρισμών προς τα νέα δεδομένα και τις σύγχρονες απαιτήσεις και δυνατότητες, παρουσιάζονται επίσης στοιχεία για τη χρηματοοικονομική δομή των οινοποιητικών συνεταιριστικών οργανώσεων σε σύγκριση με ανώνυμες εταιρείες που έχουν τον ίδιο επιχειρηματικό προσανατολισμό και εκτιμώνται χρήσιμοι δείκτες. Τα συμπεράσματα που συνάγονται, πρέπει να προσεχθούν ιδιαίτερα από τις συνεταιριστικές οργανώσεις, παρότι προκύπτουν από δείγμα που δεν είναι κατ' ανάγκη αντιπροσωπευτικό και

παρά τα ερωτήματα συγκρισιμότητας μεταξύ συνεταιρισμών και εταιρειών που υπάρχουν. Η λογιστική της σύγκρισης ως προς την αποτελεσματικότητα αξιοποίησης των πόρων, που ακολουθείται στη μελέτη, είναι αυτή που αναμένεται να προβάλλεται συνεχώς και στο μέλλον.

Το τμήμα της μελέτης που αναφέρεται στην ιστορική εξέλιξη και πρακτική των συνεταιρισμών επιτρέπει ορισμένες αμφοβητήσεις αλλά αυτό δεν αποτελεί κύριο τμήμα της μελέτης και δεν επηρεάζει το κύριο αντικείμενό

της. Άλλωστε, το γεγονός ότι ένα ακόμη μέλος της πανεπιστημιακής κοινότητας έστρεψε το ενδιαφέρον του και προς το συνεταιριστικό θεσμό, επισκιάζει τις δευτερεύουσες αδυναμίες.

Τέλος, το χαρακτηριστικό που φαίνεται να είναι μόνιμο στις εκδόσεις της ΑΤΕ των τελευταίων ετών, είναι η ανεπαρκής τυπογραφική επιμέλεια των κειμένων που αδικεί τους μελετητές και το πιστωτικό ίδρυμα.

Κ. Α. Π.

(Συνέχεια από τη σελ. 181)

Μακεδονία (Καστοριά - Φλώρινα) στη Ρούμελη (Φθιώτιδα - Βοιωτία) ως Προϊστάμενος Επιθεωρήσεως Συνεταιρισμών, όπου ίδρυσε και οργάνωσε αξιόλογες Συνεταιριστικές οργανώσεις και στο Επιτελείο της Τραπέζης ως Προϊστάμενος του Τμήματος Δασικών και Αλιευτικών Συνεταιρισμών, που ανάπτυξε αξιόλογη δράση και ενεργητικότητα άξια για μίμηση. Υπήρξε από τα ιδρυτικά μέλη της Εταιρείας των φίλων του Συνεργατισμού και ήτο αδελφός του αιμνήστου Προέδρου της Εταιρείας Γιάννη Στορογγύλη, καταξιωμένου Συνεταιριστή.

Παράλληλα με την παραπάνω υπηρεσιακή του δραστηριότητα ανέπτυξε και αξιόλογη κοινωνική δράση με ομιλίες του, για ενδιαφέροντα ιστορικά μνημεία, αρχαιολογικούς χώρους και παραδοσιακές εκδηλώσεις, με αναρτήσεις φωτογραφιών σε εκθέσεις στην Αθήνα και σε άλλες πόλεις της Ελλάδας και στο εξωτερικό με περιεχόμενο τις ομορφιές των παραδοσιακών μνημείων και εθίμων της Ελλάδας και ιδιαίτερα της Ρούμελης και του Παρνασσού.

Για τις πατριωτικές αυτές υπηρεσίες του τιμήθηκε με διπλώματα και μετάλλια, από διαφόρους Συλλόγους, Συνδέσμους και Ομοσπονδίες όπως από το Σύλλογο Δελφικών Αμφικτυονιών Ρούμελης, Σύνδεσμον Αμφικλειέων, Ομοσπονδία Ρουμελιωτών Ελλάδος κλπ.

Επίσης υπηρέτησε ως έφεδρος αξιωματικός του Ελληνικού Στρατού και έλαβε μέρος στον Αλβανικό Πόλεμο τιμηθείς με Μετάλλιο. Η πλούσια δράση του τόσο στο συνεταιριστικό όσο και στο Κοινωνικό και εθνικό τομέα ήταν τέτοια που η θύμησή του θα τον φέρνει πάντα κοντά μας.

Αιωνία του η μνήμη

ΝΙΚΟΣ Ε. ΠΑΤΡΙΚΙΟΣ

PRIMA

ΕΥΝΕΚ

γεύση
στη ζωή!

 ΕΛΑΙΟΥΡΓΙΚΗ
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΚΛΑΣΙΚΗ ΣΥΜΕΤΑΡΧΕΤΙΚΗ ΕΝΩΣΗ
ΕΛΑΙΟΛΟΓΙΚΩΝ ΠΡΟΪΩΝΤΩΝ

Σ Ε Κ Ε

ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΕΝΩΣΗ ΚΑΠΝΟΠΑΡΑΓΩΓΩΝ
ΕΛΛΑΔΟΣ Α.Ε.

ΕΔΡΑ: ΑΘΗΝΑ - Πανεπιστημίου 6

ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ με πλήρεις εγκαταστάσεις:

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ - Μ. Ασίας 1 - ΚΑΒΑΛΑ Δαγκλή 22

ΞΑΝΘΗ Περιοχή Πετεινού.

Η ΣΕΚΕ ιδρύθηκε το 1947 με την έμπνευση, πρωτοβουλία και προσπάθειες του αγροτικού ηγέτη αείμνηστου Αλεξάνδρου Μπαλτατζή, που υπήρξε και ο πρώτος Πρόεδρός της.

ΑΠΟΚΛΕΙΣΤΙΚΟΙ ΜΕΤΟΧΟΙ: 13 Ενώσεις Αγροτικών Συνεταιρισμών — 2 Αγροτικοί Συνεταιρισμοί και η Α.Ε. ΝΕΣΤΟΣ Ξάνθης.

ΜΕΤΟΧΙΚΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ: Το αρχικό μετοχικό κεφάλαιο της ΣΕΚΕ ήταν 2.000.000 δρχ. και τα σημερινά κεφάλαια, αποθεματικά και λοιπά περιουσιακά της στοιχεία ανέρχονται στο ποσό των 2.700.000.000 δραχμών.

Η ΣΕΚΕ διαθέτει ιδιόκτητες καπναποθήκες με πλήρως τεχνικές εγκαταστάσεις άνω των 15.000 τόννων και δυναμικό υπηρεσιακό μηχανισμό ικανό να διακινήσει με επιτυχία άνω των 20.000 τ. καπνών.

Το προσωπικό της ΣΕΚΕ αποτελείται από 120 μόνιμους υπαλλήλους και 2.500 καπνεργάτες εποχιακής απασχόλησης.

Οι εξαγωγές της ΣΕΚΕ καλύπτουν το 15% περίπου των συνολικών εξαγωγών και εισάγει κάθε χρόνο πάνω από 25 εκατ. δολάρια.

Στα 40 χρόνια της γόνιμης σταδιοδρομίας της η ΣΕΚΕ προσέφερε ανυπολόγιστες ωφέλειες και υπηρεσίες στον καπνοπαραγωγικό κόσμο και γενικότερα στην εθνική οικονομία και επιπλέον δίνει με στις Οργανώσεις - Μετόχους της μερίσματα ύψους άνω του 1.100.000.000 δρχ.

Με το θεσμό των υποτροφιών που καθιέρωσε η ΣΕΚΕ στην περίοδο 1949—1965 σπούδασαν σε Πανεπιστημιακές Σχολές 400 παιδιά φτωχών καπνοπαραγωγών που κατέχουν τώρα εξέχουσες θέσεις στις Οργανώσεις και το Δημόσιο και διακρίνονται για το ήθος και την επίδοσή τους.

Σημαντική υπήρξε η συμβολή της ΣΕΚΕ στην ίδρυση και οργάνωση σειράς Συνεταιριστικών Εταιρειών και Γεωργικών Βιομηχανιών, μεταξύ των οποίων διακρίνεται η Συνεταιριστική Καπνοβιομηχανία ΣΕΚΑΠ, που διαθέτει ένα από τα πιο μεγάλα και συγχρονισμένα καπνοβιομηχανικά συγκροτήματα της Ευρώπης.

Πρόεδρος Δ.Σ.: ΔΗΜ. ΠΕΤΑΛΩΤΗΣ

Διευθύνων Σύμβουλος: ΧΡΗΣΤΟΣ ΚΙΝΤΖΟΝΙΔΗΣ

Αν. Γενικός Διευθυντής: ΚΩΣΤΑΣ ΑΒΡΑΜΙΔΗΣ

ΕΙΔΗΣΕΙΣ: Αγροτικές - Συνεταιριστικές

Γενική Συνέλευση ΠΑΣΕΓΕΣ

Στις 26.8.90 πραγματοποιήθηκε η Γενική Συνέλευση της ΠΑΣΕΓΕΣ για την ανάδειξη νέων, Διοικητικού (21 μελών) και Εποπτικού (7 μελών) Συμβουλίων. Η συνέλευση υπήρξε θορυβώδης, επεισοδιακή με ζωηρές αντεγκλήσεις και με ανάμειξη κατά τη διάρκεια των εργασιών της και εξωσυνεταιριστικών παραγόντων (βουλευτών, εκπροσώπων και στελεχών πολιτικών κομμάτων κλπ.), με συνέπεια την επέμβαση εισαγγελέων και αστυνομικών οργάνων για την αποκατάσταση της τάξεως και της νομιμότητας. Ο ημερήσιος και περιοδικός Τύπος κάλυψε με λεπτομερείς περιγραφές τα όσα διαδραματίστηκαν και σε πολλές περιπτώσεις μάλιστα με χαρακτηρισμούς ήμισα κολακευτικούς για το κύρος των Α.Σ.Ο.

Στην ψηφοφορία έλαβαν μέρος τρεις παρατάξεις:

Η Α.Δ.Α.Κ. (Ανεξάρτητη Δημοκρατική Αγροτική Κίνηση) με έναν συνδυασμό.

Η Α.Σ.Π.Α. (Αγωνιστική Συνεταιριστική Παράταξη Αγροτών) με τέσσαρες συνδυασμούς (Αγροτική Αλλαγή - Αγροτική Πρόοδος - Α.Σ.Π.Α και Συνεταιριστική Αλλαγή) και

Η Λ.Ε. (Λαϊκή Ενότητα) με έναν συνδυασμό.

Η τριμελής εφορευτική επιτροπή, ύστερα από ενστάσεις, αντεγκλήσεις, διαπληκτισμούς των μετεχόντων στη συνέλευση, ανακοίνωσε (κατά πλειοψηφία) το αποτέλεσμα της ψηφοφορίας, που έχει ως εξής:

Επί συνόλου 424 ψήφων έλαβαν:
Η ΑΔΑΚ ψήφους 214 και εκλέγει 12 μέλη στο Δ.Σ.

Η ΑΣΠΑ ψήφους 173 και εκλέγει 7 μέλη στο Δ.Σ.

Η Λ.Ε. ψήφους 37 και εκλέγει 2 μέλη στο Δ.Σ.

Το αποτέλεσμα αυτό αναμένεται να κριθεί τελικά από τη Δικαιοσύνη, στην οποία έχουν προσφύγει οι ενδιαφερόμενοι. Πάντως με απόφαση του Ειρηνοδικείου Αθηνών ορίστηκε προσωρινή Διοίκηση με βάση τα άνω αποτελέσματα, της οποίας Πρόεδρος εξελέγη ο κ. Ι. Γκλαβάκης εκ του συνδυασμού της ΑΔΑΚ.

Νέος Διοικητής ΑΤΕ

Στις 23 Ιουλίου 1990 ορκίστηκε και ανέλαβε τα καθήκοντά του ο νέος Διοικητής της ΑΤΕ κ. Μανώλης Κεφαλογιάννης. Η εκλογή του για τη θέση αυτή υπήρξε ομόφωνη και από τις τρεις πτέρυγες της Βουλής. Γνωστός κοινοβουλευτικός από τα Ανώγεια Κρήτης ο κ. Μαν. Κεφαλογιάννης διετέλεσε βουλευτής Ηρακλείου επί σειρά ετών (από το 1950 μέχρι και το 1989), Γενικός Γραμματέας της Βουλής και Υπουργός σε διάφορες κυβερνήσεις.

Στη σύντομη ομιλία του την ημέρα της εγκαταστάσεώς του αναφέρθηκε στην αγροτική του προέλευση και στους αγώνες του ως πολιτικού. Πρόσθεσε ότι άμεσοι στόχοι του είναι ο εκσυγχρονισμός της Τραπεζής (εισαγωγή νέων τεχνολογιών και προσφορά σύγχρονων τραπεζικών υπηρεσιών και προϊόντων), η αξιοποίηση του προσωπικού και η εδραίωση της φήμης και αξιοπιστίας του Ιδρύματος στο εσωτε-

ρικό και στη διεθνή αγορά. Και κατέληξε ότι στις έμεσες προσωπικότητές του «είναι η οριστική μορφή της Τράπεζας ως αγροτικής - αναπτυξιακής και εμπορικής και η βελτίωση του χαρτοφυλακίου της που θα επιδιωχθεί με νοικοκυροσύνη και νέα τραπεζικά οικονομικά μέσα».

Μελέτη ΕΟΚ για τη λειτουργία των Συνεταιρισμών στις Χώρες - Μέλη

Οι ιδιαιτερότητες που εμφανίζουν τα εθνικά νομικά καθεστάτα που διέπουν τη λειτουργία των συνεταιρισμών των χωρών - μελών της ΕΟΚ απασχολούν σοβαρά την Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Γι' αυτό έχει αναλάβει πρωτοβουλίες για την επίλυση αυτών των νομικών διαφορών προκειμένου να διευκολυνθεί η δραστηριοποίηση των συνεταιρισμών στην Ενιαία Αγορά.

Ειδικότερα η Ευρωπαϊκή Επιτροπή υποστηρίζει ότι η ένταξη των συνεταιρισμών στην οικονομική ζωή σε κοινοτική κλίμακα απορρέει άμεσα από τις αρχές της Συνθήκης της ΕΟΚ που θεσπίζουν την άρση των διακρίσεων στον τομέα της ελεύθερης παροχής υπηρεσιών.

Παραλλήλως όμως αναγνωρίζει ότι παρουσιάζονται διάφορα προβλήματα, λαμβανομένων υπόψη των ιδιαιτεροτήτων όσον αφορά τα εθνικά νομικά καθεστάτα, τον τρόπο οργάνωσης και την εθνική ανταγωνιστική θέση των συνεταιρισμών.

Πάντως το πρόβλημα αυτό αποτελεί αντικείμενο διεξοδικής μελέτης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής σε συνεργασία με όλους τους ενδιαφερομένους.

Παρατηρήσεις Υπουργού Γεωργίας

Ο Υπουργός Γεωργίας κ. Μιχ. Παπακωνσταντίνου επέκρινε τους

Αγροτικούς Συνεταιρισμούς ότι δεν φροντίζουν για την προσαρμογή των καλλιεργειών των μελών τους σε ποικιλίες και ποιότητες που προτιμούν οι καταναλωτές, με συνέπεια τα παραγόμενα προϊόντα, ως αζητήτα πλέον, να οδηγούνται στις χωματερές. Πρόσθεσε δε ότι κατά τη φετεινή περίοδο η χώρα μας υπερέβη κατά 2.500 τόννους το πλαφόν για τις χωματερές, που μας είχε ορίσει η Κοινότητα για τα ροδάκινα. Συνέπεια να μας ζητήσει την εκρίζωση αριθμού δένδρων ροδάκινων συγκεκριμένων ποικιλιών.

Αντίθετα ανέφερε σαν παράδειγμα προς μίμηση τους Συνεταιρισμούς Βελβενδού, που προσάρμοσαν έγκαιρα την παραγωγή ροδάκινων, επιλέγονται επιτραπέζιες ποικιλίες που προτιμούνται στην αγορά. Αποτέλεσμα αυτής της προσαρμογής (αναδιάρθρωση καλλιεργειών κλπ.) υπήρξε η διάθεση ολόκληρης της παραγωγής στο εξωτερικό με ικανοποιητικά κέρδη για τους παραγωγούς - μέλη των Συνεταιρισμών της άνω περιφέρειας.

Τροποποίηση της Νομοθεσίας Αγροτ. Συνεταιρισμών

Σε συνέντευξη Τύπου που έδωσε την 7.9.90 ο Υπουργός Γεωργίας κ. Μιχ. Παπακωνσταντίνου εδήλωσε «ότι πρόθεση της Κυβέρνησης είναι η αναμόρφωση του νομικού πλαισίου των αγροτικών συνεταιρισμών. Στην απόφασή του αυτή κατέληξε το Υπουργείο, ύστερα από τη διαπίστωση σοβαρών αδυναμιών στη λειτουργία των συνεταιριστικών οργανώσεων και με σκοπό την ενίσχυσή τους και όχι την κατάργησή τους».

Για τον σκοπό αυτό πρόσθεσε θα συσταθεί επιτροπή, που θα μελετήσει την αναμόρφωση του νόμου και στην οποία θα μετέχουν εκτός από εκπροσώπους του Υπ. Γεωργίας της ΑΤΕ

και της ΠΑΣΕΓΕΣ και τα έμπειρα στελέχη του συνεταιριστικού κινήματος Ν. Κολύμβας, Αριστείδης Κλήμης και Βαρβάρα Δημητριάδου.

Οι θυγατρικές της ΑΤΕ

Με ανακοίνωσή της στον ελληνικό και διεθνή τύπο, η ΑΤΕ προσκαλεί χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς που επιθυμούν ν'αναλάβουν την αποτίμηση της αξίας θυγατρικών εταιρειών της να της γνωστοποιήσουν το ενδιαφέρον τους, υποβάλλοντας σχετικό υπόμνημα μέχρι 26 Οκτωβρίου 1990.

Οι αποτιμήσεις θα αφορούν ένα συνολικό αριθμό 35 εταιρειών μετοχικού ενδιαφέροντος της ΑΤΕ που κατά κλάδο δραστηριότητας είναι 12 Γαλακτοβιομηχανίες (ποσοστό συμμετοχής 46,7% έως 60,33%), 5 κονσερβοποιεία (ποσοστό συμμετοχής 24% έως 60%), 1 οινοποιείο (Ραψάνης εξ ολοκλήρου στην ΑΤΕ) 2 εταιρείες επεξεργασίας κρέατος (ποσοστό συμμετοχής 33,3% και 24%), 3 βιομηχανίες επεξεργασίας ξύλου (ποσοστό ΑΤΕ από 40% έως 46%) και 13 εταιρείες διαφόρων κλάδων στις οποίες το ποσοστό της ΑΤΕ κυμαίνεται από 21% έως και 97,2%.

Σύμφωνα με πληροφορίες του Τύπου, ανάληψη των αποτιμήσεων διεκδικούν 15 περίπου ελληνικές και ξένες τράπεζες και επενδυτικού οργανισμοί.

Και διαμαρτυρίες

Κατά της ιδιωτικοποίησης των αγροτοβιομηχανικών θυγατρικών εταιρειών της ΑΤΕ (στις οποίες μετέχουν κατά σοβαρό ποσοστό και ΑΣΟ) τάχθηκαν οι προσκείμενοι στην αντιπολίτευση συνεταιριστές - μέλη του Δ.Σ. της ΠΑΣΕΓΕΣ.

Οι ανωτέρω συνεταιριστές υποστηρί-

ζουν ότι οι θυγατρικές της ΑΤΕ θα μπορούσαν να καταστούν βιώσιμες με τον κατάλληλο εκσυγχρονισμό και ορθολογική διαχείριση. Τονίζουν ακόμη ότι δεν έχουν εμπιστοσύνη στις εταιρείες που θ' αναλάβουν την αποτίμηση των προς πώληση επιχειρήσεων και δηλώνουν ότι ικανά και πεπειραμένα στελέχη του συνεταιριστικού κινήματος θα κάνουν τις δικές τους αποτιμήσεις για κάθε επιχείρηση.

Την αντίθεσή της εκφράζει με ανακοίνωσή της στις 7.9.90 και η ΓΕΣΑΣΕ (Γενική Συνομοσπονδία Αγροτικών Συλλόγων Ελλάδος) της οποίας ο Πρόεδρος κ. Π. Πεβερέτος, μέλος του Δ.Σ. της ΑΤΕ καταψήφισε τη σχετική απόφαση. Επίσης κατά της ιδιωτικοποίησης τάσσεται και η Ομοσπονδία Σωματείων και Εργαζομένων στις Γεωργικές Οργανώσεις Ελλάδας (ΟΣΕΓΟ).

Ρύθμιση χρεών Α.Σ.Ο.

Με δηλώσεις του στις 21.9.90 ο Υπουργός Γεωργίας κ. Μιχ. Παπακωνσταντίνου ανέφερε ότι από πολλές πλευρές υπάρχουν προτάσεις για τη ρύθμιση των χρεών, οι οποίες όμως βρίσκονται υπό εξέταση, χωρίς προς το παρόν να υπάρχει κάτι το συγκεκριμένο και το θετικό.

Πρόσθεσε ότι η Κυβέρνηση δεν αμφισβητεί τον κοινωνικό ρόλο των συνεταιριστικών οργανώσεων, αλλά ταυτόχρονα προβληματίζεται ιδιαίτερα για τα διογκούμενα χρέη τους.

Σύμφωνα με πρόσφατες εκτιμήσεις της ΑΤΕ τα χρέη των συνεταιρισμών και των συνεταιριστικών εταιρειών προς την Τράπεζα ανέρχονται στο συνολικό ποσό των 560 δισ. δρχ. από τα οποία τα 290 δισ. είναι ληξιπρόθεσμα και από αυτά 180 δισ. μάλλον ανεπίδεκτα εισπράξεως.

Συγκέντρωση προϊόντων από ΚΥΔΕΠ.

Ανακοινώθηκαν από την ΚΥΔΕΠ οι ελάχιστες τιμές αγοράς που θα καταβέλει στους παραγωγούς για την συγκέντρωση μέσω των Ενώσεων Αγροτικών Συνεταιρισμών της εφετηνής εσοδείας καλαμποκιού ριζιού και ηλιοσπόρου.

Οι τιμές αυτές είναι αυξημένες σε σύγκριση με τις περσινές κατά 11,6% για το καλαμπόκι (δρχ. 38,50 το κιλό έναντι 34,50 δρχ.) κατά 7,20% για τον ηλιάνθο (δρχ. 75 κιλό έναντι 75 δρχ.) και κατά 11,9% για το ρύζι.

Αστικοί Συνεταιρισμοί

Η Πανελλήνια Συνομοσπονδία Αστικών Συνεταιρισμών (ΠΑΣΥΑΣ) καταβάλλει σύντονες προσπάθειες τον τελευταίο καιρό πάνω σε οργανωτικά κυρίως ζητήματα, επ' όσον η ακριβής γνώση του επιπέδου ανάπτυξης ποιοτικά και ποσοτικά των Αστικών Συνεταιρισμών σε πανελλήνια κλίμακα, αποτελεί θέμα πρωταρχικής σημασίας.

Σύμφωνα με στοιχεία της ΠΑΣΥΑΣ ο αριθμός των Αστικών Συνεταιρισμών ανέρχεται σήμερα σε 850 με 100.000 περίπου μέλη, ενώ το απασχολούμενο προσωπικό φθάνει τις 10.000. Το κεφάλαιο των άνω Συνεταιρισμών ανέρχεται στα 4.000 εκατ. δρχ. και ο ετήσιος κύκλος εργασιών τους εγγίζει τα 80.000 εκατ. δρχ. περίπου.

Επισημαίνει τέλος την ευθύνη του Υπουργείου Εθν. Οικονομίας για τη μη σύσταση μέχρι σήμερα του Συμβουλίου Συνεταιρισμών που προβλέπει ο Νόμος 1667/86 και υπογραμμίζει την ανάγκη τροποποίησης του άρθρου 10 παρ. 1 του άνω Νόμου, η εφαρμογή του οποίου θα έχει σαν συνέπεια

ση διάλυση 40 - 50 Αστικών Συνεταιρισμών, που σήμερα λειτουργούν αποδοτικά.

Αντικατάσταση του Κανονισμού 355/77

Ο Κανονισμός 355/77 της ΕΟΚ για τη βελτίωση των δομών μεταποίησης και εμπορίας γεωργικών προϊόντων αντικαταστάθηκε πρόσφατα από τον Καν. 866/90. Με τον νέο Κανονισμό αποκεντρώνεται η διαδικασία και το βάρος της ένταξης - έγκρισης των επενδυτικών σχεδίων μετατοπίζεται από την Επιτροπή Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων στις Υπηρεσίες των Κρατών - Μελών.

Πανελλήνιο Συνέδριο Γεωργικής Οικονομίας

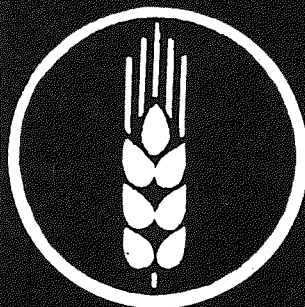
Το Τμήμα Γεωργικής Οικονομίας του Γεωργικού Πανεπιστημίου Αθηνών (Γ.Π.Α.) υπό την αιγίδα του Γ.Π.Α. και στα πλαίσια των επετειακών εκδηλώσεων για τα 70 χρόνια (1920-1990) λειτουργίας του, σε συνεργασία με τον Τομέα Αγροτικής Οικονομίας του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσ/νίκης, την Επιστημονική Εταιρεία Αγροτικής Οικονομίας (ΕΤ.ΑΓΡ.Ο.) και το Εθνικό Ίδρυμα Αγροτικής Έρευνας (ΕΘ.Ι.ΑΓ.Ε.), πρόκειται να πραγματοποιήσει Πανελλήνιο Συνέδριο Γεωργικής Οικονομίας με γενικό τίτλο: «Η Ελληνική γεωργία στη Δεκαετία του '90: Οικονομικές και Κοινωνικές Προοπτικές» την 23 και 24 Νοεμβρίου 1990, σε αμφιθέατρο του Γ.Π.Α. στην Αθήνα.

Στο Συνέδριο θα παρουσιαστούν εργασίες επιστημόνων από τα Πανεπιστήμια, κρατικούς οργανισμούς και άλλους φορείς.

Κάθε μέρα
ένα βήμα
μπροστά

Με τον αγρότη

ΚΥΔΕΠ

«ΣΙΝΕΤΕΡΙΣΤΙΚΗ ΠΟΡΙΑ»

COOPERATIVE REVIEW

Published by the «FRIENDS OF COOPERATION SOCIETY»,
25 Koumoundourou Str., 104 37 Athens Greece.

CONTENTS OF No 19/1990

	Page
* C. L. Papageorgiou: The agricultural cooperative enterprise in the single European market	129
* P. Koliris: Particularities and present-day problems of management of cooperatives and cooperative enterprises (part A)	141
* C. Papachristou: Christianity and creative cooperation	153
* N. Kolympas: The 18th International Congress of CIRIEC on the social and cooperative enterprises in the single European market	161
* Our views	165
* World cooperative news	171
* Obituaries: M. Theofanidis, D. Strongylis	177
* Book reviews	182
* Agricultural and cooperative news	187

ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΠΟΡΕΙΑ

ΔΡΑΣΗ - ΙΔΕΟΛΟΓΙΑ - ΕΠΙΣΤΗΜΗ

Τρίμηνη έκδοση του Επιστημονικού - Ιδεολογικού Σωματίου
ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΤΩΝ ΦΙΛΩΝ ΤΟΥ ΣΥΝΕΡΓΑΤΙΣΜΟΥ

Γραφεία: Κουμουνδούρου 25 (4ος όροφος) Αθήνα 10437 (τηλ. 5247.162)

Ιδιοκτησία - Έκδοση: Εταιρείας των Φίλων του Συνεργατισμού

Υπεύθυνος κατά νόμο: Κώστας Παπαγεωργίου, Θησέως 10, Μαρούσι
151.24 - Αθήνα - Τηλ. 8027.807

Συντακτ. Επιτροπή: Β. Δημητριάδου - Π. Καλδής - Κ. Παπαγεωργίου

Εισφορές 1990: Για Νομικά Πρόσωπα δρχ. 2.500. Για άτομα δρχ. 1.500

Εμβάσματα: Στον Ταμία κ. Νικ. Πατρίκιου, οδός Καλλιρόης 12
Αθήνα 117.43 (τηλ. 9226.777)

Τυπογραφείο: Νικήτα Κ. Καράλη, Γερανίου 7 - Τηλ. 5233.965

Κυκλοφορία 20.11.1990

ΑΦΗΣΤΕ ΣΕ ΜΑΣ ΤΟ... «ΜΠΑΛΑΚΙ»

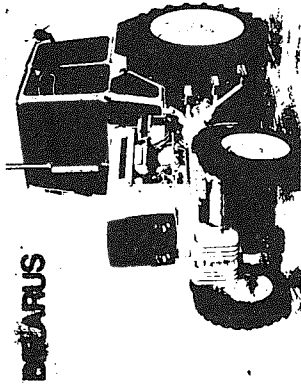
Σήμερα δείτε το παιχνίδι της αγοράς με τα μάτια ενός παίκτη του γκολφ.
Από τη μια μεριά εσείς, από την άλλη οι ανταγωνιστές σας και στη μέση το σημείο πωλήσεων που είναι έτοιμο να δεχτεί το μπαλάκι του νικητή.
Ακόμα, φανταστείτε ότι «μπαλάκι» είναι το προϊόν σας, το κύρος σας και γιατί όχι όλη η διαφημιστική εργασία που απαιτείται.
Λοιπόν;
Πώς σκέπτεστε να αξιοποιήσετε το μπαλάκι;
Θα παίξετε μόνοι σας;
Θα το εμπιστευθείτε οπουδήποτε;
ή θα συνεργαστείτε μαζί μας;

Εμείς, αναλαμβάνουμε να το στείλουμε
εκεί ακριβώς που χρειάζεται.
Στην επιτυχία!

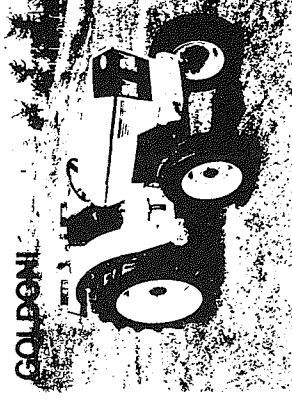
ΣΥΝΕΔΙΑ Α.Ε. ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΔΙΑΦΗΜΙΣΕΩΝ & ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ
ΣΤΑΔΙΟΥ 10, ΑΘΗΝΑ 105 64 ΤΗΛ: 3232 147 - 3225 563 - 3231 963 - 3225 880 FAX: 3225 522

20.000 τρακτέρ

BIZARUS

**έχουν πουληθεί από τη
ΣΠΕΚΑ
και οργώνουν σήμερα
την Ελληνική γη**

GOLDONI

RENAULT

120

εξουσιοδοτημένοι
αντιπρόσωποι της ΣΠΕΚΑ
είναι στη διάθεσή σας
για κάθε εξυπηρέτηση.

Επισκεφθείτε την Εκθεση μας
Εκεί, θα μπορείτε να διαλέξετε από τις
4 μαρκες τρακτέρ που αντιπροσωπεύουμε.
το τρακτέρ που θα καλύπτει τις δικές σας
ανάγκες

Με την εγγύηση της ΣΠΕΚΑ
της μεγαλύτερης Ελληνικής
Εμπορικής και Τεχνικής
Συνεταιριστικής Επιχείρησης.

ΑΠΟΚΛΕΙΣΤΙΚΟΙ ΕΙΣΑΓΩΓΕΙΣ

ΣΠΕΚΑ Α.Ε.

ΑΘΗΝΑ - Σολωμού 55-57, Τηλ. 51 45 913
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ - Γιαννιτσών 113 Τηλ. 515 880
ΛΑΡΙΣΑ - Τέρμα οδού Σωκρατους, Τηλ. 237.268

σέβεται τον αγρότη